

Обвинувальний висновок

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

ПРОКУРОР ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДЕРЖАВНИЙ РАДНИК ЮСТИЦІЇ

3-го класу
[Підпис]

В. КНЯЗЕВ

"27" *[Підпис]* 1977 року

ОБВИНУВАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

по кримінальній справі № 94 по обвинуваченню

ТИХОГО Олексія Івановича в скоєнні злочинів, передбачених ст.ст. 62 ч. 2 і 222 ч. 1 КК УРСР, та

РУДЕНКА Миколи Даниловича в скоєнні злочинів, передбачених ст. 62 ч. 1 КК УРСР і ст. 70 ч. 1 КК РРФСР.

2 лютого 1977 року прокуратурою Донецької області за ознаками злочину, передбаченого ст. 187¹ КК УРСР, порушено кримінальну справу, по якій за поширювання завідомо неправдивих вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, 4 лютого заарештовано ТИХОГО Олексія Івановича, а 5 лютого – РУДЕНКА Миколу Даниловича. 7 лютого їм було пред'явлено обвинувачення за ст. 187¹ КК УРСР.

Під час подальшого розслідування в злочинних діях обвинувачених ТИХОГО і РУДЕНКА встановлені ознаки антирадянської агітації і пропаганди, в зв'язку з чим прокуратура області 15 лютого 1977 року передала кримінальну справу на них за підслідністю для попереднього розслідування за ст. 62 КК УРСР до Управління КДБ при РМ УРСР по

Донецькій області, об'єднавши 5 лютого з цієї справою кримінальну справу, яка була порушена 29 грудня 1976 року тією ж прокуратурою за ст. 222 ч. 1 КК УРСР по факту вилучення 24 грудня 1976 року в будинку ТИХОГО О.І. вогнепальної зброї.

15 лютого 1977 року кримінальну справу № 94 по обвинуваченню ТИХОГО і РУДЕНКА прийнято до провадження слідчим відділенням Управління КДБ по Донецькій області, а 16 лютого до цієї справи також приєднано поновлену розслідуванням раніше зупинену кримінальну справу, по якій в 1975 році РУДЕНКО Микола Данилович притягувався прокуратурою міста Києва як обвинувачений за скоєння злочину, передбаченого ст. 187¹ КК УРСР.

Попереднім розслідуванням по кримінальній справі № 94, з якою об'єднано інші згадані вище кримінальні справи, встановлено, що кожен з обвинувачених скоїв такі злочини:

Обвинувачений ТИХИЙ Олексій Іванович, будучи раніше, 18 квітня 1957 року, засудженим за особливо небезпечний державний злочин – антирадянську агітацію і пропаганду на 7 років позбавлення волі та звільнившись 15 лютого 1964 року з місць ув'язнення, не став на шлях виправлення. Проживавши на хуторі Іжевці Костянтинівського району Донецької області, він, до погашення згаданої судимості, став знову займатися антирадянською агітацією і пропагандою. На ґрунті антирадянських націоналістичних переконань, з метою підризу та ослаблення Радянської влади, систематично поширював наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, виготовляв, зберігав та розповсюджував літературу такого ж змісту.

Підтверджується:

- протоколом огляду архівної кримінальної справи № 61071 за 1957 рік по обвинуваченню ТИХОГО О.І.

по ст. 54-10 ч. I КК УРСР, вироком Донецького обласного суду від 18 квітня 1957 року, довідками оперативно-довідкового відділу ГНІЦ МВС СРСР і інформаційного центру УВС Донецького облвиконкому, з яких вбачається, що ТИХИЙ О.І. 15 лютого 1957 року був заарештований Управлінням КДБ при РМ УРСР по Донецькій області і 18 квітня 1957 року Донецьким обласним судом був засуджений за антирадянську діяльність на 7 років позбавлення волі і 5 років позбавлення прав /том 2, а.с. 103, 105, 106; том 8, а.с. 148-160/;

- довідкою № 053211 серії ВЩ Управління виправно-трудових таборів "ЛХ" табвідділення № 7 МОГП РРФСР від 15 лютого 1964 року про те, що ТИХИЙ О.І. відбував покарання з 15 лютого 1957 року до 15 лютого 1964 року, з місця позбавлення волі був звільнений після повного відбуття міри покарання /том 45, а.с. 180 - окремий пакет/;
- показаннями свідків ТИХОГО Д.П., ВАСИЛЕНКО Г.У., ТИХОГО П.П., ТИХОЇ М.К. та ТИХОЇ /КОЗАКОВОЇ/ О.О. про те, що ТИХИЙ О.І. у 1957 році був засуджений на 7 років позбавлення волі /том 6, а.с. 40, 46, 62-63, 81, 88/.

Обвинувачений ТИХИЙ на попередньому слідстві дати показання про свою біографію, у тому числі й про колишню судимість, безпідставно відмовився /том 2, а.с. III, II2, II4/.

2 січня 1972 року обвинувачений ТИХИЙ виготовив ворожий соціалістичному суспільству документ під назвою "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" і тоді ж розповсюдив його, надіславши рукопис до редакції обласної газети "Радянська Донеччина" з

вимог опублікувати згаданий документ.

У цьому документі він зводить наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, навмисне спотворює реальне становище української радянської національної культури, з націоналістичних позицій твердить, що корінне населення Донеччини нібито позбавлене мистецького життя, що життя вихованої людини нічим "не відрізняється від тваринного". Заявляє, що сучасне становище неначе веде до занепаду культури і асиміляції українського корінного населення, погрозово вказує, що це може привести до "гайдаччини". Торкаючись питань освіти, також наклепницьки стверджує, що дітей в дошкільних закладах, школах і вузах нібито вчать "чужою їм мовою", що про дружбу українського народу з іншими народами Донеччини не може бути і мови тому, що люди інших національностей нібито зневажають українців і їх мову, заохочують їх до асиміляції і денаціоналізації. Твердить, що діти в деяких селах не мають можливості вчитись на рідній мові, змушені йти до російської школи, і порівнює це з "панщиною", а російську мову називає "іноземною". Наклепницьки підкреслює: "...сьогоднішнє становище в галузі освіти в Донецькій області веде до асиміляції українського корінного населення".

Домагаючись більш широкого розповсюдження цього документа шляхом надрукування його в газеті "Радянська Донеччина", ТИХИЙ неодноразово на початку 1972 року відвідував її редакцію, де в розмові з працівником газети НЕПРАНОМ М.І. обстоював наклепницький зміст свого документа і разом з цим розповсюджував наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, стверджуючи, що на Донеччині начебто проводиться насильницька русифікація українців, стримується розвиток українського мистецтва і притискується українська мова.

Поширюючи з метою підриву та ослаблення Радянської влади викладені в документі "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" наклепницькі вигадки, що поро-

чать радянський державний і суспільний лад, ТИХИЙ наприкінці 1973 року виготовлену ним рукописну копію цього документа передав для ознайомлення мешканцю міста Краматорська ГРЕБЕНЬКУ Г.С., а машинописну копію, разом з іншими своїми документами, передав у травні 1976 року жителю міста Дніпропетровська БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О.

Чорновий рукопис, нотатки та машинопис вказаного документа ТИХИЙ зберігав у себе вдома з 1972 року до дня їх вилучення 15 червня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого ТИХОГО О.І., який визнав, що документ під назвою "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" був виготовлений ним приблизно у 1971 році, а потім пересланий поштою до редакції газети "Радянська Донеччина" начебто "з метою привернути увагу своїх земляків до проблем, зазначених у заголовку" /том 2, а.с. II9/. Про розмноження, розповсюдження, зберігання та зміст вказаного документа ТИХИЙ давати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. II9-121, 140, 141, 143-145, 147-150, 158, 167-169, 178-179, 219-220, 221, 251-253/;
- показаннями свідка НЕПРАНА М.І. про те, що в 1972 році ТИХИЙ О.І. надіслав до редакції обласної газети "Радянська Донеччина" рукопис свого документа "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області", після чого неодноразово відвідував вказану редакцію і вимагав опублікування вказаного документа, але йому у цьому було відмовлено. Відвідуючи редакцію, ТИХИЙ в розмові з ним, НЕПРАНОМ, зводив згадані вище наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. I-6/;

- показаннями свідка ГРЕБЕНЮКА Г.С. про те, що наприкінці 1973 року ТИХИЙ О.І. в його квартирі в місті Краматорську Донецької області передав йому для ознайомлення рукописну копію документа "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" /том 5, а.с. 7-22/;
- показаннями свідка БЕРЕСЛАВСЬКОГО М.О. про те, що ТИХИЙ О.І. у травні 1976 року передав йому для ознайомлення разом з іншими документами у нього на квартирі в м. Дніпропетровську машинопис документа "Роздуми про долю української мови та культури в Донецькій області" /том 5, а.с. 23-38/;
- матеріалами обшуку в квартирі обвинуваченого ТИХОГО О.І. від 15 червня 1976 року, під час якого було вилучено рукопис, нотатки та машинопис вказаного документа /том I, а.с. 100-103, 104-115/;
- протоколом огляду від 16-21 лютого 1977 року примірників зазначеного документа, що надійшли з редакції "Радянська Донеччина", та вилучених у ТИХОГО О.І., БЕРЕСЛАВСЬКОГО М.О. і представленого ГРЕБЕНЮКОМ Г.С. /том I, а.с. 12-14, 14-15, 17, 57-59, 60, 62-63/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року про те, що рукописні тексти документа "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" виконані обвинуваченим ТИХИМ О.І., а машинописні - виготовлені на друкарській машинці "Москва-6" № 340685, вилученій у ТИХОГО О.І. /том 29, а.с. 106-108, 134-135, 141, 147/;
- приєднаними до справи речовими доказами - рукописними та машинописними текстами документа "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685, яка була вилучена у ТИХОГО О.І. /том 8, а.с. 161-166,

219-230, 231-241, 242-253, 254-262, 263-273, 274-285; окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою ТИХОГО О.І., як додаток до справи/.

Наприкінці 1972 року обвинувачений ТИХИЙ з тією ж метою виготовив другий ворожий документ під назвою "Думки про рідний Донецький край", який на початку 1973 року розповсюдив, надіславши до Президії Верховної Ради УРСР, звідки цей документ було переслано до Донецького облвиконкому, а потім - до Управління КДБ по Донецькій області.

У цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, національну політику КПРС і Радянського уряду. Стверджується, що на Україні, зокрема на Донеччині, неначебто проводиться насильницька масова асиміляція українського населення, знищується українська мова та культура. Автор називає це "інтелектуальним геноцидом", робить спробу довести, що українська культура нібито занепадає, люди не вірять "в комунізм", рідна мова вмирає, неначебто інтелектуально калічаються мільйони людей. Зводить наклеп на радянську інтелігенцію, намагається протиставити її іншій частині радянських людей. Наклепницьки стверджує, що радянська інтелігенція нібито стала чужою і відірваною від трудящих, село перестало бути українським, а виховання українських дітей нібито йде з занедбанням українського патріотизму.

Виступаючи проти дружби радянських народів, ТИХИЙ у цьому документі називає людей неукраїнської національності, які живуть на Донеччині, "колоністами" та "плантаторами" і заявляє, що він - проти інтернаціоналізації Донеччини, проти прибуття сюди фахівців з інших союзних республік і проти виїзду українських фахівців у Казахстан чи на Урал. Стверджує, що наявність на Донеччині російськомовних вузів - це нібито порушення суверенітету держави, а нав -

чання українських дітей у російськомовних школах схоже, за його твердженням, з "інтелектуальною кастрацією". З ворожих буржуазно-націоналістичних позицій наклепницьки заявляє, що патріотизм, національна гордість, любов до свого народу, до рідного слова на Україні неначебто "по-варварськи" знищуються, з погрозою пише, що "терпінню" "...може прийти кінець". Наклепницьки вказує, що ніякого інтернаціоналізму і дружби народів на Донеччині нібито не існує і український народ не є господарем своєї землі, своїх багатств, що цей народ начебто не рівний серед рівних і примусово асимілюється, а його матеріальні ресурси "викачуються" за межі України.

Для поширення викладених в названому антирадянському документі злісних наклепницьких вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, ТИХИЙ розмножив цей пасквіль на друкарській машинці і його машинописні примірники в 1973 році розповсюдив - передав для ознайомлення жителі міста Хданів ПУТРІ В.О., а в травні 1976 року - жителю міста Дніпропетровська БЕРЕСЛАВСЬКОМУ Н.О. Один машинописний примірник цього документа він зберігав у себе вдома з 1973 року до дня його вилучення 15 червня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого ТИХОГО О.І. про те, що рукописний документ "Думки про рідний Донецький край" він виготовив в 1972 році і відправив його рекомендованим листом за адресою у зв'язку з тим, що в Донецькій області, за його твердженням, "мільйони українців" нібито "не мають навіть елементарного права людини користуватися рідною мовою, вчити своєю мовою дітей" /том 2, а.с. 119-122/. Показав також, що документ "Думки про рідний Донецький край" розмножував на своїй друкарській машинці, але в скількох примірниках - не пам'ятає. Про передачу примірників цього документа ПУТРІ В.О. та БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О., зміст цього документа та його зберігання

у себе ТИХИЙ давати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. ІІ9-І22, І23, І27-І28, І29-І30, І38, І43-І44, І47-І48, І49-І50, І67-І69, І78-І79, 2І9-220, 22І, 25І-253/;

- показаннями свідка ПУТРІ В.О. про те, що ТИХИЙ в 1973 році передав їй у себе в хаті для ознайомлення машинописний примірник вказаного документа /том 5, а.с. 52-53/;
- показаннями свідка БЕРЕСЛАВСЬКОГО М.О. про те, що ТИХИЙ у травні 1976 року у нього в квартирі в місті Дніпропетровську передав йому для ознайомлення машинописний примірник документа "Думки про рідний Донецький край" /том 5, а.с. 23-38/;
- матеріалами обшуку в квартирі обвинуваченого ТИХОГО від 15 червня 1976 року /том І, а.с. І00-І03, І04-ІІ5/;
- матеріалами обшуку в квартирі ПУТРІ В.О. від 4 лютого 1977 року /том І, а.с. І40-І4І/;
- протоколом огляду від 16-21 лютого 1977 року примірників вказаного документа /том 8, а.с. І8, 43-54, 63-64, 77-78/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року про те, що рукописний текст документа "Думки про рідний Донецький край" виконано обвинуваченим ТИХИМ, а машинописні примірники цього документа виготовлені на друкарській машинці "Москва-6" № 340685, видученій у ТИХОГО /том 29, а.с. І06-І08, І34-І35, І4І, І47/;
- приєднаними до справи речовими доказами - рукопис-

ним та машинописними примірниками документа "Думки про рідний Донецький край" та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685, вилученою у ТИХОГО /том 8, а.с. 161-166, 286-305, 306-327, 328-350, 351-373, окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою/.

В квітні 1973 року обвинувачений ТИХИЙ з тією ж метою виготовив документ у вигляді листа на ім'я Голови Президії Верховної Ради УРСР. В цьому документі зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, наклепницьки стверджується, що на території Донецької області нібито проводиться примусова асиміляція населення, що українці немовби не мають права і можливості для вільного розвитку, а також для навчання на українській мові, вказується, що Донеччина через деякий час не буде складовою частиною української нації, тому що українська мова неначебто буде витиснута з усіх сфер життя, особливо в закладах освіти. В цьому так званому листі ТИХИЙ намагається внести ворожнечу та недовір'я в братські відносини між українцями та особами інших національностей, які живуть в Донецькій області, пропонує, щоб ті, неукраїнці, які не вивчають з "шовіністичних чи міщанських переконань" українську мову, виїздили на навчання в інші краї.

Машинописний текст згаданого так званого листа ТИХИЙ в травні 1976 року разом з іншими документами передав для ознайомлення жителю міста Дніпропетровська БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О., а один примірник цього документа зберігав у себе з 1973 року до дня його вилучення 15 червня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями свідка БЕРЕСЛАВСЬКОГО М.О. про те, що ТИХИЙ у травні 1976 року в місті Дніпропетровську передав йому для ознайомлення у нього на квартирі машинопис згаданого документа /том 5, а.с. 23-28, 29-38/;

- матеріалами обшуку в квартирі обвинуваченого ТИХОГО від 15 червня 1976 року /том I, а.с. 100-103, 104-115/;
- протоколом огляду від 16-21 лютого 1977 року примірників вказаних документів /том 8, а.с. 34, 68-69/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року про те, що вказаний документ був надрукований на друкарській машинці "Москва-6" № 340685, вилучений у ТИХОГО О.І. /том 29, а.с. 134-135, 141, 147/;
- приєднаними до справи речовими доказами: машинописними примірниками документа під назвою "Голові Президії Верховної Ради УРСР", які були вилучені у ТИХОГО і БЕРЕСЛАВСЬКОГО, та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685, вилученою у ТИХОГО /том 8, а.с. 161-166, 374-375, 376-377, окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою/.

Обвинувачений ТИХИЙ про виготовлення, розповсюдження, зберігання та зміст цього документа дати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 119-120, 139, 144, 149, 219-220, 221, 251-253/.

2 вересня 1974 року обвинувачений ТИХИЙ зі згаданого метом виготовив документ у вигляді листа до свого сина - ТИХОГО М.О. і його дружини ТИХОЇ Н.О., які мешкають у місті Москві, і надіслав його за їх адресою. В цьому наклепницькому документі, який порочить радянський державний і суспільний лад, ТИХИЙ, торкаючись відносин між батьками і дітьми і відношення до своїх дітей, пише: "...між нами лежить пропасть - різниця між національностями", наклепницьки твердить, що "50-мільйонний український народ" нібито є "багатострадальним, приниженим, придушеним в культурному відношенні". Другий аркуш цього листа у вигляді машинописної копії ТИХИЙ зберігав у себе вдома до вилучення під час обшуку 15 червня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями свідка ТИХОЇ Н.О. про те, що вона у вересні 1974 року отримувала від ТИХОГО О.І. вказаний документ у вигляді листа наведеного змісту /том 5, а.с. 55-56/;
 - протоколом обшуку в квартирі обвинуваченого ТИХОГО О.І. від 15 червня 1976 року /том I, а.с. 100-103/;
 - протоколом огляду від 16-21 лютого 1977 року вказаного документа /том 8, а.с. 26-27/;
 - висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року про те, що цей документ надрукований на друкарській машинці "Москва-6" № 340685 обвинуваченого ТИХОГО /том 29, а.с. 134-135, 141, 147/;
 - приєднаними до справи речовими доказами - машинописним примірником другого аркуша вказаного документа та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685, які були вилучені у ТИХОГО О.І. /том 8, а.с. 161-166, 378, окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою ТИХОГО О.І./.
- Обвинувачений ТИХИЙ О.І. про виготовлення, розмноження, розповсюдження, зберігання та зміст цього документа дати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 146-147, 149, 219-220, 251-253/.

У другій половині 1974 року обвинувачений ТИХИЙ з тією ж метою підризу та ослаблення Радянської влади виготовив документ "Сільські проблеми", в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. В цьому документі він намагається опорочити радянське селянство, довести нібито існуюче "запустіння села, втрату природної любові до праці на землі", стверджує, що в колгоспі чи радгоспі люди працюють нібито "за дарма

від зорі до зорі", що селяни не почувать себе господарями землі та продуктів своєї праці, не вірять в кращу долю своїх дітей, тікають з села до міста "на муки, тяжку, незвичну працю і чужу мову", пропонує селянинові стати одноосібником. Зводить злісний наклеп на політику Радянської держави в галузі сільського господарства, намагається довести, що селянин в нашій країні нібито безправний і перетворився на звичайний придаток землі, яким є худоба чи машина.

Для поширення вказаних наклепницьких ворожих соціалістичному суспільству вигадок ТИХИЙ розмножив цей документ на друкарській машинці і один його примірник наприкінці 1974 року переслав по пошті для ознайомлення жителю Донецької області АНДРОСУ І.М., а другий примірник зберігав у себе на квартирі з 1974 року до дня його вилучення 15 червня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями свідка АНДРОСА І.М. про те, що обвинувачений ТИХИЙ наприкінці 1974 року надіслав йому по пошті для ознайомлення машинописний примірник документа "Сільські проблеми" /том 5, а.с. 57-72/;
- матеріалами обшуку в квартирі обвинуваченого ТИХОГО від 15 червня 1976 року /том І, а.с. І00-І03, І04-ІІ5/;
- протоколом огляду від 16-21 лютого 1977 року примірників вказаних документів /том 8, а.с. 20-21, 84-85/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року про те, що обидва примірники документа

"Сільські проблеми" надруковані на машинці "Москва-6" № 340685, вилучені у ТИХОГО О.І. /том 29, а.с. 134-135, 141, 147/;

- приєднаними до справи речовими доказами - машинописними примірниками вказаного документа та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685 /том 8, а.с. 161-166, 379-384, 385-390, окремих пакунок № 2 з вказаною друкарською машинкою/.

Обвинувачений ТИХИЙ про виготовлення, розмноження, розповсюдження, зберігання та зміст цього документа дати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 141, 145-146, 147-148, 149, 167-169, 219-220, 251-253/.

З тією ж метою обвинувачений ТИХИЙ в 1974 році виготовив машинописний документ під назвою "ВИ і МИ", в якому містяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Порівнюючи Україну царських часів з сучасною Радянською Україною, він намагається опорочити національну політику Радянської держави, твердить з ворожих націоналістичних позицій, що Москва нібито направляє на Україну всяких "начальників, колоністів, надзирателів", які зневажають народ, проводять насильницьку асиміляцію, духовно знижують український народ. Твердить також, що Україна неначебто стала, як і при царизмі, тільки однією з провінцій Росії.

У цьому документі також робиться спроба внести ворожнечу в братські відносини українського та російського народів.

Цей документ ТИХИЙ, з метою поширення викладених у ньому наклепницьких вигадок, в 1974 році, разом з документом під назвою "Думки про рідний Донецький край", про який вказано вище, розповсюдив, передавши для ознайом-

лення жителя міста Краматорська ГРЕБЕНЮКУ Г.С., який в свою чергу наприкінці 1974 року передав ці обидва документи для ознайомлення жителя того ж міста ЦАПУ М.В.

Підтверджується:

- показами свідка ЦАПА М.В. про те, що наприкінці 1974 року мешканець міста Краматорська ГРЕБЕНЮК Г.С. дав йому прочитати документ "Ви і ми", надрукований на машинці на 4 аркушах стандартного розміру поштовгого паперу, та документ у вигляді рукопису, який починається словами: "Я уроженець і мешканець Донецчини. Маю 46 літ від народження..." /тобто документ під назвою "Думки про рідний Донецький край"/ /том 5, а.с. 73-87/;
- показами свідка ЦАПА М.В. на очній ставці з свідком ГРЕБЕНЮКОМ Г.С., де він також підтвердив, що документи "Ви і ми" та "Думки про рідний Донецький край" одержав в згаданий час від ГРЕБЕНЮКА Г.С. /том 5, а.с. 88-92/;
- протоколом огляду від 16-21 лютого 1977 року документа "Ви і ми", який свідок ЦАП М.В. разом зі своїми заявами здав в органи КДБ /том 8, а.с. 54-57/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року про те, що машинопис вказаного документа "Ви і ми" надрукований на друкарській машинці "Москва-6" № 340685, яка була вилучена у обвинуваченого ТИХОГО /том 29, а.с. 134-135, 141, 147/;
- приєднаними до справи речовими доказами з машинописом документа "Ви і ми" та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685, вилученою у обвинуваченого ТИХОГО /том 8, а.с. 161-166, 391-394, окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою./

Обвинувачений ТИХИЙ О.І. про виготовлення, розповсюдження та зміст документа "Ви і ми" дати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 120, 141-142, 147-148, 149-150, 167-169, 173-179, 219-220, 251-253/.

Свідок ГРЕБЕНЮК Г.С. на допиті та на очній ставці з свідком ЦАПОМ М.В. не підтвердив показань останнього /том 2, а.с. 7-22, 88-92/, але ж факт виготовлення ТИХИМ та розповсюдження згаданого документа підтверджується наведеними доказами.

25 червня 1976 року обвинувачений ТИХИЙ виготовив машинописний документ у вигляді так званої заяви на ім'я прокурора УРСР про нібито безпідставне його /ТИХОГО/ засудження в 1957 році та начебто незаконний обшук у нього влітку 1976 року. У другій половині листопада 1976 року, знаходячись у місті Чернігові на квартирі у ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г., він розповсюдив цей документ, передавши його копію обвинуваченому по цій справі РУДЕНКОВІ М.Д. з проханням включити до остаточного варіанту виготовленого останнім з участю інших осіб антирадянського документа під назвою "Меморандум № 1".

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого по цій справі РУДЕНКА М.Д. про те, що в другій половині листопада 1976 року він зустрівся з ТИХИМ у місті Чернігові на квартирі ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г., де ТИХИЙ після ознайомлення з "Декларацією" та "Меморандумом № 1" передав РУДЕНКОВІ М.Д. машинописний примірник своєї так званої заяви на ім'я прокурора УРСР і просив включити її текст до остаточного варіанту антирадянського документа "Меморандум № 1" /том 3, а.с. 99-100, 201-202/;

- протоколом обшуку в квартирі РУДЕНКА в місті Києві від 23-24 грудня 1976 року, де був вилучений машинописний примірник так званої заяви ТИХОГО на ім'я прокурора УРСР /том 1, а.с. 255-270/;
- протоколом огляду вказаного документа /том 9, а.с. 90-91/;
- висновком криміналістичної експертизи від 31 березня 1976 року про те, що особистий підпис в кінці цього документа виконаний обвинуваченим ТИХИМ /том 29, а.с. 163-164, 168/;
- речовими доказами: приєднаними до справи вказаним машинописом заяви ТИХОГО О.І. на ім'я прокурора УРСР та друкарською машинкою "Москва-6" № 340685, вилученою у ТИХОГО О.І. /том 9, а.с. 140, окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою ТИХОГО/.

Обвинувачений ТИХИЙ О.І. відносно виготовлення, розмноження та розповсюдження своєї заяви на ім'я прокурора УРСР давати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 214-216, 217, 218, 251-253/.

Поряд з цим обвинувачений ТИХИЙ на протязі 1968-1976 років, з метою підризу та ослаблення Радянської влади, проводив серед своїх знайомих та інших осіб антирадянську пропаганду, поширюючи в усній формі наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, з ворожих соціалістичному суспільству буржуазно-націоналістичних позицій намагався довести, що на Україні нібито проводиться насильницька русифікація, органами влади порушується ленінська національна політика, українська мова знаходиться в "загоні" тощо, робив спробу внести ворожнечу в братські відносини між українським та російським народами.

Зустрічаючись в період 1968-1975 років з мешканцем Донецької області АНДРОСОМ І.М., він неодноразово заявляв йому, що представники Радянської влади нібито зневажають українську мову, нехтують нею на Донеччині, стверджував, що вони неначебто порушують ленінську національну політику, проводять насильницьку русифікацію українців. Твердив, зокрема, що українська мова на Донеччині нібито знаходиться в занедбаному стані і зневажається в установах, підприємствах і в школах, і у зв'язку з цим пропонував АНДРОСУ І.М. писати листи-протести в різні інстанції. ТИХИЙ також радив АНДРОСУ відмовитись від посади директора школи, щоб мати вільний час для проведення ворожої радянському суспільству націоналістичної діяльності.

Підтверджується:

- показаннями свідка АНДРОСА І.М. про те, що ТИХИЙ в його присутності у вказані роки допускав виценавлені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 57-72/.

Обвинувачений ТИХИЙ відносно обставин свого знайомства з АНДРОСОМ І.М., зустрічей з ним та наклепницьких вигадок, які він поширював в присутності АНДРОСА, давати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 185-186, 187-188/.

Працюючи у 1972 році на будівництві Запорізької ДРЕС, обвинувачений ТИХИЙ у присутності виконроба ЧУПРИНКИ Є.Г. неодноразово наклепницьки стверджував про те, що зараз на Радянській Україні нібито немає письменників, які б правдиво висвітлювали історію України і українського народу, заявляв, що в Українській Радянській Соціалістичній Республіці українська мова неначебто знаходиться в "загоні".

Підтверджується:

- показаннями свідка ЧУПРИНКИ Є.Г. про те, що обвинувачений ТИХИЙ в розмовах з ним в 1972 році неодноразово допускав вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 93-97/.

Обвинувачений ТИХИЙ давати показання про зміст своїх наклепницьких висловлювань у присутності свідка ЧУПРИНКИ Є.Г. безпідставно відмовився /том 2, а.с. 224-225/.

Познайомившись у 1972 році з колишнім жителем міста Донецька ДОБРЯНСЬКИМ А.М. і неодноразово зустрічаючись з ним у цьому місті, обвинувачений ТИХИЙ у його присутності наклепницьки стверджував, що українська мова на Донбасі немовби занепала, що на Донеччині нібито проходить русифікація та асиміляція, що на Україні "затискують" українську мову, літературу і все, що зв'язане з нею. Влітку 1973 року, знаходячись у місті Горлівці Донецької області, ТИХИЙ у присутності ДОБРЯНСЬКОГО та громадянина РУДЕНКА І.М. поширював такі ж наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, заявляючи, що на Україні нібито "затискують" українську мову, яка нібито перестає бути здобутком українців, стверджував, що на Україні нібито спостерігається "русифікація".

Підтверджується:

- показаннями свідка ДОБРЯНСЬКОГО А.М. про те, що обвинувачений ТИХИЙ під час зустрічей з ним в 1972-1973 роках у містах Донецьку і Горлівці висловлював вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 98-103/;

- показаннями свідка РУДЕНКА І.М. про те, що його з ТИХИМ у вказаний час познайомив ДОБРЯНСЬКИЙ у міс-ті Горлівці Донецької області і тоді ж ТИХИЙ в його присутності допускав вказані наклепницькі ви-гадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. ІІ5-І22/.

Обвинувачений ТИХИЙ давати показання про свої висловлювання в присутності ДОБРЯНСЬКОГО А.М. і РУДЕНКА І.М. безпідставно відмовився /том 5, а.с. І85-І89, 224-226/.

Неодноразово зустрічаючись в 1972-1976 роках з жи-телем міста Краматорська Донецької області ГРЕБЕНЮКОМ Г.С., обвинувачений ТИХИЙ, ознайомлячи його зі своїм ворожим до-кументом під назвою "Роздуми про українську мову та куль-туру в Донецькій області", стверджував, що на Україні не - начебто існує зневажливе ставлення до української мови з боку інтелігенції, заявляв, що ця мова нібито стала друго-рядною. Стверджував, що наче за часи Радянської влади, як і під час царизму, українська інтелігенція зраджує своєму народові, твердив, що зневажливе відношення до української мови нібито є не лише на Донеччині, а й на всій Україні, за-являв, що керівні посади в промисловості на Донеччині на-вмисне займають росіяни, наклепницьки вказував, що у наш час звільнювали людей з керівних посад нібито тільки за те, що вони на службі розмовляли українською мовою.

Підтверджується:

- показаннями свідка ГРЕБЕНЮКА Г.С. про те, що ТИХИЙ в розмовах з ним неодноразово висловлював вищенаве-дені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 7-22/.

Обвинувачений ТИХИЙ давати показання про своє зна-

йомство з ГРЕБЕНЮКОМ, а також про свої висловлювання у присутності цього свідка безпідставно відмовився /том 2, а.с. 185-186, 189-190/.

Знаходячись у кінці лютого 1974 року в лікарні № 2 в районі "Новий світ" міста Краматорська, обвинувачений ТИХИЙ у присутності громадянина СКРИПКІНА Ю.І. та інших осіб наклепницьки заявляв, що зараз на Україні нібито скорочується кількість шкіл з навчанням в них українською мовою, намагався довести, що українську мову "зараз зажимають", а на вулицях міст її мало чути.

Підтверджується:

- показаннями свідка СКРИПКІНА Ю.І. про те, що він наприкінці лютого 1974 року перебував разом з ТИХИМ у лікарні міста Краматорська і останній в його присутності, а також в присутності інших осіб, висловлював вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 104-108, III-III4/;
- протоколом пред'явлення обвинуваченого ТИХОГО на впізнання свідку СКРИПКІНУ Ю.І. від 15 березня 1977 року, згідно якого свідок впізнав ТИХОГО /том 5, а.с. 109-110/;
- довідками Краматорської центральної лікарні про те, що свідок СКРИПКІН і обвинувачений ТИХИЙ в лютому 1974 року знаходились на лікуванні в одній палаті названої лікарні міста Краматорська Донецької області /том 45, а.с. 32-33/.

Обвинувачений ТИХИЙ двати показання про свої висловлювання в присутності СКРИПКІНА Ю.І. безпідставно

відмовився /том 2, а.с. 181-182/.

Перебуваючи влітку 1974 року в гуртожитку біля Микитівського рудокомбінату на території Донецької області, обвинувачений ТИХИЙ, у розмові з громадянином РУДЕНКОМ І.М., також наклепницьки стверджував, що на Україні нібито стає все менше і менше українських шкіл, що українську мову "кругом займають", і передав тоді РУДЕНКОВІ І.М. тенденційно підібрані вирізки з документів, що стосуються питань розвитку мови, заявивши, що сьогоднішня дійсність відносно мови нібито не відповідає цим документам.

Підтверджується:

- показаннями свідка РУДЕНКА І.М. про те, що обвинувачений ТИХИЙ в його присутності за згаданих обставин допускав вищенаведені наклепницькі вигадки і передав йому тенденційно підібрані вирізки з газетних статей та журналів, заявивши, що сьогоднішня дійсність нібито не відповідає тому, що друкується /том 5, а.с. 115-122/;
- показаннями свідка ДОБРЯНСЬКОГО А.М. про те, що він в 1972-1973 роках неодноразово зустрічався з ТИХИМ в м. Донецьку і в м. Горлівці. На одній з таких зустрічей в 1973, а не в 1974 році, був присутній і РУДЕНКО І.М. Тоді ж ТИХИЙ в розмові з РУДЕНКОМ допускав вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 98-103/.

Обвинувачений ТИХИЙ відносно згаданих його злочинних діянь давати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 185-189, 224-226/.

21 березня 1976 року ТИХИЙ, проїжджаючи в купе пасажирського поїзда від міста Краматорська до міста Москви, в присутності пасажирів СЕДРИСТОГО В.О., СЕДРИСТОЇ Л.В. та інших, наклепницьки стверджував, що на Україні зараз нібито більше росіян, ніж українців, начебто все менше і менше залишається українських шкіл, все більше і більше читається предметів на російській мові, твердив, що Україна повинна бути лише для українців, намагався викликати недовір'я і ворожнечу щодо осіб не української національності, які живуть на Україні, заперечував братню допомогу інших народів, які у різні часи разом з українцями захищали українську землю від ворогів, дорікав пасажирів тим, що, проживаючи на Україні, вони не знають української мови, стверджував, що в радянських установах на Україні начебто не розуміють, коли з начальниками ведуться розмови на українській мові, намагався довести, що "на Україні повинні бути начальники тільки українці", і, вживши вислів "держиморди", заявив, що такий вислів нібито відноситься на сьогоднішній день і до наших державних керівників.

Підтверджується:

- показаннями свідків СЕДРИСТОГО В.О. та СЕДРИСТОЇ Л.В. про те, що ТИХИЙ 21 березня 1976 року, проїжджаючи разом з ними в купе пасажирського поїзду від міста Краматорська до Москви, висловлював в їх присутності, а також в присутності інших осіб, вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 123-130, 134-140/;
- протоколом пред'явлення обвинуваченого ТИХОГО на впізнання свідку СЕДРИСТОМУ В.О. від 15 березня 1977 року, згідно якого СЕДРИСТИЙ впізнав обвинуваченого ТИХОГО, а ТИХИЙ впізнав його і заявив, що саме з ним він 21 березня 1976 року їхав поїздом № 10 з міста Краматорська до Москви /том 5, а.с. 131-133/.

Обвинувачений ТИХИЙ безпідставно відмовився давати показання про зміст своїх висловлювань, які він допускав у присутності свідків СЕДРИСТОГО В.О. та СЕДРИСТОЇ Л.В. /том 2, а.с. 174, 180-182; том 5, а.с. 131-133/.

В березні 1976 року обвинувачений ТИХИЙ, знаходячись в квартирі жительки міста Донецька ЛЕОНОВОЇ М.В., до якої він прийшов з метою отримання рецензії на свій ідейно-шкідливий документ про стан української мови в Донецькій області, в розмові з нею наклепницьки стверджував, що нібито в УРСР "кругом позакривали українські школи, вигнали українську мову зі шкіл", шкодував, що "українці себе не відстоюють", і тоді ж заявляв з приводу цього, що "українцям потрібно розкрити очі".

Підтверджується:

- показаннями свідка ЛЕОНОВОЇ М.В. про те, що ТИХИЙ в березні 1976 року, знаходячись в її квартирі, висловлював вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 141-148/.

Обвинувачений ТИХИЙ давати показання про таку свою зустріч зі свідком ЛЕОНОВОЮ і висловлювання, які він допускав у присутності свідка, безпідставно відмовився /том 5, а.с. 232/.

Передаючи у травні 1976 року громадянину М.О. БЕРЕСЛАВСЬКОМУ у нього на квартирі, у м. Дніпропетровську, для ознайомлення свої ворожі радянському суспільству документи "Роздуми про долю української мови та культури в Донецькій області", "Думки про рідний Донецький край" та так звану заяву "Голові Президії Верховної

Ради УРСР", обвинувачений ТИХИЙ О.І., обстоюючи зміст цих документів, повторюючи окремі вислови, які в них містяться, наклепницьки стверджував, що на території України, зокрема на Донеччині, українська мова та культура нібито знаходяться на неналежному рівні, заявляв, що в Донецькій області тепер розмовляють начебто тільки на російській мові, твердив, що українських шкіл стає все менше і менше, а у сфері побуту, освіти і культури українська мова немовби витиснута російською.

Підтверджується:

- показаннями свідка БЕРЕСЛАВСЬКОГО М.О. про те, що обвинувачений ТИХИЙ, перебуваючи у нього в квартирі у м. Дніпропетровську в травні 1976 року, висловлював вказані наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. 23-38/.

Обвинувачений ТИХИЙ О.І. давати показання про своє знайомство з БЕРЕСЛАВСЬКИМ М.О., зустрічі з ним і про свої висловлювання у присутності свідка, безпідставно відмовився /том 2, а.с. 221, 230, 231-232/.

У зв'язку з такими діями ТИХОГО О.І. йому 19 червня 1976 року в місті Костянтинівці Донецької області, відповідно до Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 25 грудня 1972 року, було об'явлене офіційне застереження від імені органів державної безпеки і тоді ж його також було попереджено, що якщо він не припинить своєї ворожої діяльності, то буде притягнутий до кримінальної відповідальності.

Підтверджується:

- приєднаним до справи протоколом від 19 червня 1976 року про об'явлення ТИХОМУ О.І. органами державної безпеки офіційного застереження та про попередження його про те, що якщо він не припинить своєї ворожої діяльності, то буде притягнутий до кримінальної відповідальності, про що доводилось до відома прокурора /том I, а.с. II8-II9/.

Проте, незважаючи на вказане офіційне застереження, обвинувачений ТИХИЙ не припинив своєї злочинної діяльності, продовжував займатися антирадянською агітацією і пропагандою.

Перебуваючи 12 листопада 1976 року на кафедрі теорії і літератури Донецького державного університету, він в присутності працівників кафедри СТЕБУНА І.І. та БАХАЄВОЇ Л.О. наклепницьки стверджував, що Україна нібито "денаціоналізується" під тягарем політики русифікації, яка проводиться "власць придержаними" державними і партійними інстанціями; заявляв, що внаслідок цього відходить у небуття українська мова, занепадає національна українська культура, зникають українські школи, що усе це "призводить" до ліквідації української нації, її суверенитету; заявляв, що неначебто порушуються ленінські положення про право націй на самовизначення і все це намагався обґрунтувати "фактами", які ніби засвідчують "цілеспрямованність урядової, державної політики на русифікацію і денаціоналізацію України". Стверджував, що урядові органи під виглядом різних кампаній відправляють з України національні кадри десятками тисяч на далекі новобудови, начебто лишають Україну її молодих національних сил, її національного майбутнього, а заселяють Україну "масами інонаціонального люду, росіянами

та іншими, сприяють інтенсивній русифікації України". Заявляв, що на Україні нібито "панує російська мова, а українську - зневажать, нехтують". Висловлював своє вороже відношення до промови Генерального секретаря ЦК КПРС на XXIV з'їзді КПРС в тій частині, де йдеться про виникнення у наш час нової історичної спільності людей - радянського народу, заявляючи, що у нас нібито немає такої спільності - радянських людей - і що таке положення висунуто нібито для того, щоб "заперечити національну суверенність українського й інших народів, що населяють СРСР, позбавити окремі нації права їхнього самостійного існування". Твердив, що вказане положення в промові Генерального секретаря ЦК КПРС нібито "служить виправданню того становища, згідно з яким і здійснюється політика русифікації", виправдовується насадження на Україні на керівні посади росіян і інших національностей, доводив, що цим же положенням виправдовується масове перекидання за межі України українських національних кадрів, молоді. Заявляв, що між українським і російським народами "існує одвічний конфлікт", що неначебто "гноблення української нації проводиться й зараз", що на Донеччині проводиться Радянським урядом політика русифікації, що внаслідок цього нібито існує конфлікт між українським мистецтвом, освітою і Радянським урядом, що й "пригноблює український народ, обмежує національну самостійність України".

Підтверджується:

- показаннями свідків СТЕБУНА І.І. та БАХАЄВОЇ Л.О. про те, що ТИХИЙ ІЗ листопада 1976 року на кафедрі теорії і літератури Донецького державного університету в їх присутності висловлював вищенаведені злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 5, а.с. І49-І64, І65-І68/.

з СТЕБУНОМ І.І. та БАХАЄВОЮ Л.О., про поширення у їх присутності вказаних злісних наклепницьких вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, давати по-казання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 185-186, 190-191/.

Спілкуючись з особами, які раніше були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, та іншими відщепенцями, які активно виступають проти соціалістичного ладу в нашій країні, підтримуючи зв'язки з деякими з таких осіб, що знаходяться на Заході в капіталістичних країнах, обвинувачений ТИХИЙ наприкінці 1976 року став підшукувати більш активні форми проведення боротьби проти Радянської влади з метою її підризу та ослаблення.

Знаходячись у другій половині листопада 1976 року у місті Чернігові на квартирі раніше судимого за антирадянську діяльність ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. і познайомившись тоді там з обвинуваченим по цій справі РУДЕНКОМ М.Д., ТИХИЙ, прикривавчи своє вороже нутро личиною "борця за права людини", разом з ЛУК'ЯНЕНКОМ та РУДЕНКОМ читав та обговорював підготовлені РУДЕНКОМ антирадянські документи під назвами "Декларація Української Громадської групи сприяння виконанню Хельсінкських Угод" та "Меморандум № І", після чого одобрив і підписав їх, ставши, таким чином, співавтором у виготовленні цих антирадянських документів.

В так званій "Декларації" наклепницьки стверджується, що на Україні нібито порушується "Загальна Декларація прав людини" та гуманітарні статті, прийняті в 1975 році Хельсінкською нарадою, що в Радянському Союзі нібито існує і дедалі зростає бюрократизація державного життя, тощо. В антирадянському документі під назвою "Меморандум № І" з буржуазно-націоналістичних, ворожих нашому суспільству позицій вказується, що в Радянському Союзі нібито "проводяться репресії проти борців за громад-

ські права", що Україна за часів Радянської влади неначебо "стала ареною геноциду і етноциду", що на Україні внаслідок нібито штучно створеного органами Радянської влади голоду свідомо знищено в 1930-1933 роках "не менше десяти мільйонів українців". У документі також вихваляються українські буржуазні націоналісти, з сумом згадується, що в роки Великої Вітчизняної війни знищена так звана "Українська повстанська армія" /УПА/, яка вела збройну боротьбу проти Радянської влади. Наклепницьки стверджується, що в містах України нібито зневажається українська мова, а "...до в'язниць і концтаборів" начебо "почали кидати найталановитіших представників молодшої української інтелігенції". Протягується ідея відокремлення України від Радянського Союзу, робиться спроба виправдати антирадянську пропаганду і обвинуватити Радянський Союз в "порушенні" прав людини і права націй на самовизначення, в "придушенні" будь-яких проявів неросійських націй щодо самовизначення; твердиться, що начебо "закон в СРСР є пастка для наївних людей: він провокує, а не захищає від свавілля". В документі схвалюється діяльність осіб, заарештованих за особливо небезпечні та інші державні злочини, робиться спроба підірвати авторитет СРСР на міжнародній арені, обвинуватити його в порушенні Хельсінкських Угод та "Заключної Декларації прав людини". В документі висловлюється сподівання, що антирадянська діяльність ТИХОГО, РУДЕНКА та інших осіб, які проводять її під прикриттям удаваного "захисту прав людини", дістане підтримку з боку західних капіталістичних країн, їх преси і радіо.

Одобривши і підписавши вказані антирадянські документи, ТИХИЙ тоді ж на квартирі ЛУК'ЯНЕНКА передав РУДЕНКОВІ копію своєї машинописної заяви на ім'я Прокурора УРСР від 25 червня 1976 року про нібито його безпідставне засудження в 1957 році і відносно проведеного у нього, ТИХОГО, влітку 1976 року органами міліції начебо незаконного обшуку та його затримання і запропонував тоді ж РУДЕНКОВІ включити текст заяви до остаточного варіанту документа "Меморандум № І", що РУДЕНКО потім і зробив, вказавши у цьому антирадянському

документі, що обшук у ТИХОГО та його затримання були начебто незаконні, що ТИХОГО при цьому працівники органів міліції нібито побили і що до цього неначе були причетні органи державної безпеки.

В грудні 1976 року перероблений РУДЕНКОМ з використанням заяви ТИХОГО остаточний текст "Меморандуму № І" був розмножений, поширений серед широкого кола їх однодумців та при допомозі БЕРДНИКА О.П. і ГІНЗБУРГА О.І. через посольство США у м. Москві переданий на Захід разом з "Декларацією".

Внаслідок цього вказані документи набули на Заході поширення, активно використовуються націоналістичними ватажками, в закордонній буржуазній пресі, в антирадянських передачах західних радіостанцій тощо для паплюження соціалізму, соціалістичної демократії в очах громадської думки, для обману народів неосоціалістичних країн. Ці ж документи неодноразово використовувались в підривних акціях проти СРСР антирадянськими центрами за кордоном, зокрема в ворожих передачах на Радянський Союз західними радіостанціями "Свобода", "Німецька хвиля" та іншими, а також були надіслані закордонними буржуазними націоналістами до Місії Української РСР в США та розіслані ними з Вашингтону в капіталістичні та інші країни, що були учасниками Європейської наради в Хельсінкі в 1975 році.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого по цій справі РУДЕНКА М.Д. про те, що в другій половині листопада 1976 року у м. Чернігові в квартирі ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. він зустрівся і познайомився з ТИХИМ О.І. Тоді ж він ознайомив ТИХОГО та ЛУК'ЯНЕНКА з документами під назвами "Декларація" та "Меморандум № І". ТИХИЙ разом з ними обговорював ці документи, а також пе-

редавав йому, РУДЕНКОВІ, машинопис своєї заяви на ім'я прокурора УРСР і запропонував використати її при доробці остаточного варіанту документа "Меморандум № 1", що ним у грудні 1976 року і було зроблено. Як далі показав обвинувачений РУДЕНКО, ТИХИЙ на квартирі у ЛУК'ЯНЕНКА одобрив вказані документи і власноручно підписав їх. Обвинувачений РУДЕНКО також дав показання про обставини широкого розповсюдження підписаних ним, ТИХИМ та іншими їх однодумцями згаданих ворожих документів, в тому числі і про передачу їх з допомогою БЕРДНИКА заарештованому по іншій справі ГІНЗБУРГУ для подальшої передачі на Захід через посольство США у Москві. Показав, що з прослуханих ним закордонних радіопередач йому відомо, що "Декларація" і "Меморандум № 1" передавались на Радянський Союз закордонними радіостанціями "Німецька хвиля" і "Свобода" /том 3, а.с. 55-56, 99-100, 115, 121, 125, 126, 131, 141-143, 166-168, 174, 197-202, 208-209/; том 4, а.с. 17, 214-216/;

- показаннями свідка ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. про те, що ТИХИЙ в другій половині листопада 1976 року приїздив до нього в місто Чернігів, де познайомився з обвинуваченим РУДЕНКОМ і особисто, разом з ЛУК'ЯНЕНКОМ, ознайомився з привезеними туди РУДЕНКОМ документами під назвами "Декларація" і "Меморандум № 1", після чого, погодившись з їх змістом, власноручно підписав їх /том 7, а.с. 39-45, 300-314/;
- протоколами обшуків від 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА М.Д. в м. Києві, під час якого були вилучені: машинописні тексти документів "Декларація" і "Меморандум № 1" з прізвищами, адресами і підписами ТИХОГО О.І. та інших осіб; використаний при виготовленні "Меморандуму № 1" машинописний примірник заяви ТИХОГО О.І.

на ім'я прокурора Української РСР /том I, а.с. 255-257, 260-261, 263, 279, 282/;

- матеріалами обшуків в м. Москві у АЛЕКСЕЄВОЇ, в м. Тарусі Калузької області у СТРОКАТОВОЇ, в м. Києві у МВШКО та МАТУСЕВИЧ, в селі Пустомити Львівської області у КАНДИБИ, в м. Чернігові у ЛУК'ЯНЕНКА, під час яких вилучено: примірники згаданих ворожих документів "Декларації" та "Меморандуму № I" з прізвищами і адресами ТИХОГО та інших осіб; фотоплівка з текстами цих документів /том I, а.с. 321, 315, 289, 292, 361, 363; том IO, а.с. 73-74, 79, 81, 84/;
- протоколами огляду вищеперелічених документів /том 9, а.с. 16, 18-19, 21, 26, 41-44, 48-50, 56-57, 59-61, 90-91, 134, 166-167, 175, 186-187, 198-200, 223, 227-228, 269, 270; том IO, а.с. 58-59, 86, 89-92, 94-97/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якої машинописні примірники документів "Декларація" та "Меморандум № I" підписані обвинуваченим ТИХИМ О.І. та іншими особами /том 29, а.с. 141-145/;
- речовими доказами: вилученими під час зазначених обшуків рукописами і машинописами документів під назвами "Декларація" і "Меморандум № I" з прізвищами, адресами і підписами обвинувачених ТИХОГО, РУДЕНКА та інших осіб; фотоплівками з відзнятими на них текстами цих документів; машинописним примірником заяви ТИХОГО на ім'я прокурора УРСР; вилученою у ТИХОГО друкарською машинкою "Москва-6" № 340685; приєднаними до цієї кримінальної справи пересланими по пошті із США до м. Києва на ім'я РУДЕНКА машинописними текстами підписаних ТИХИМ, РУДЕНКОМ та іншими особами документів "Декларація" і "Ме-

морандум № 1" англійською мовою, "Декларація" та "Меморандумом № 1" українською мовою, які набули поширення на Заході /том 9, а.с. 136-142, 171, 209-212, 262-263, 274; том 10, а.с. 63; том 15, а.с. 14-22, 273-358; том 17, а.с. 1, 253-273, 277-280, 287-291; том 18, а.с. 24-25, 59-72, 73-77, 78-95; том 19, а.с. 243-247; том 23, а.с. 7, 239; том 24, а.с. 21; том 25, а.с. 49-50, 60-61, 76, 144-145, 199-202, 208-245, 301-320, 321-347; окремий пакунок № 2 з друкарською машинкою ТИХОГО/;

- речовим доказом - вилученим у ТИХОГО О.І. рукописним документом, який починається зі слів: "На Хельсінкській нараді...", в якому стверджується про діяльність так званої групи сприяння виконання в УРСР постанов Хельсінкської наради /том 1, а.с. 164; том 8, а.с. 162-163, 395/;
- приєднаними до цієї кримінальної справи матеріалами про те, що підписані обвинуваченим ТИХИМ О.І. і іншими особами антирадянські документи "Декларація" і "Меморандум № 1" були передані на Захід і набули там поширення: на протязі 1976-1977 років їх зміст неодноразово передавався ворожими закордонними радіостанціями "Свобода", "Голос Америки" та іншими, використовувались на Заході в націоналістичній газеті "Свобода", а також були надіслані закордонними буржуазними націоналістами до Місії Української РСР в США і розіслані ними з м. Вашингтону в капіталістичні та інші країни /том 10, а.с. 136, 147, 153-157, 183-186, 189-190, 199-201; том 25, а.с. 294-344/;
- приєднаними до справи вилученими у ТИХОГО поштовими квитанціями про відправлення ним в Англію і ФРН листів та вилученими у нього листами, які він отримав з закордону /том 8, а.с. 170-171, 179-186; том 34, а.с. 31-36; том 36, а.с. 291-300/.

Обвинувачений ТИХИЙ про ознайомлення його РУДЕНКОМ з "Декларацією" та "Меморандумом № І", підписання ним цих документів та передачу РУДЕНКОВІ своєї заяви на ім'я прокурора Української РСР для використання при доробці "Меморандуму № І" дати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 214, 216-218/.

Допитані по цій справі як свідки однодумці обвинуваченого ТИХОГО, раніше судимі за особливо небезпечні державні злочини ГІНЗБУРГ О.І., БЕРДНИК О.П. і СТРОКОВА Н.А. безпідставно відмовились дати показання щодо зазначених обставин розповсюдження "Декларації" і "Меморандуму № І" /том 7, а.с. 137-156, 221-225, 262, 273-276./

Крім того, ТИХИЙ у своїй хаті на хуторі Іжевці Костянтинівського району Донецької області, де він проживав майже постійно з дня свого народження, незаконно зберігав вогнепальну зброю – придатний для стрільби бойовий карабін системи "Маузер" зразка 1898 року, № 8137, калібру 7,9 мм, німецького виробництва, випуску 1938 року, який у нього було виявлено та вилучено під час обшуку 24 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- протоколом про наслідки обшуку від 24 грудня 1976 року, під час якого в коморі будинку ТИХОГО О.І. було виявлено і вилучено бойовий карабін німецького виробництва № 8137 /том І, а.с. 166, 170-171/;
- протоколом огляду карабіна, вилученого у коморі ТИХОГО О.І. 24 грудня 1976 року /том І, а.с. 172/;

- протоколом відтворення обстановки і обставин обшуку від 12 квітня 1977 року, під час якого детально зафіксовано місце, де було виявлено під час обшуку 24 грудня 1976 року вказаний німецький карабін /том I, а.с. 239-242, 243, 244, 245, 246/;
- висновком криміналістичної експертизи від 10 січня 1977 року про те, що вилучений в будинку ТИХОГО О.І. карабін придатний для стрільби /том I, а.с. 176-178/;
- прилученим до справи речовим доказом - вилученим у ТИХОГО О.І. бойовим карабіном системи "Маузер" зразка 1898 року /98К/ № 8137, калібру 7,9 мм, німецького виробництва, випуску 1938 року /окремий пакунок № 1 з карабіном як додаток до справи; том 8, а.с. 163, 166/.

Обвинувачений ТИХИЙ щодо вилученої у нього в будинку вогнепальної зброї заявив, що нібито не знає, яким чином вона потрапила до комори, де вона була вилучена /том I, а.с. 185-186/. Але незаконне зберігання ТИХИМ згаданої зброї підтверджується наведеними доказами.

Допитаний по суті пред'явленого обвинувачення ТИХИЙ О.І. винним себе у скоєнні вищевказаних злочинів не визнав, від дачі показань по суті пред'явленого йому обвинувачення безпідставно відмовився /том 2, а.с. 235-250, 251-253/.

Проте, проведення ТИХИМ агітації і пропаганди, направленої на підриг та ослаблення Радянської влади, а також незаконне зберігання ним у своїй хаті вогнепальної зброї, стверджується наведеними вище показаннями перелічених свідків, обвинуваченого по цій кримінальній справі РУДЕНКА М.Д. протоколами обшуків, вилученими та приєднаними до справи речовими доказами, протоколами оглядів, висновками

криміналістичних експертиз та іншими матеріалами справи.

Про спрямованість злочинної діяльності ТИХОГО саме на підрив та ослаблення Радянської влади та про його антирадянські націоналістичні переконання свідчать, крім того, сам характер діянь обвинуваченого, зміст виготовлених та розповсюджених ним вищеперелічених документів і поширваних ним в усній формі наклепницьких вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, а також ті обставини, що ТИХИЙ такою діяльністю займався тривалий час систематично і вперто не припиняв її, незважаючи на офіційне застереження, яке йому було об'явлене 19 червня 1976 року органами державної безпеки у відповідності з Указом Президії Верховної Ради СРСР від 25 грудня 1972 року. Після цього застереження він встановив злочинний зв'язок з обвинуваченим по цій кримінальній справі РУДЕНКОМ М.Д., а також з раніше засудженим за антирадянську діяльність ЛУК'ЯНЕНКОМ Л.Г. та іншими однодумцями. Разом з ними наприкінці листопада 1976 року обговорив, одобрив і доповнив, а також підписав злісні антирадянські документи - так звані "Декларацію" та "Меморандум № 1", які потім були широко розповсюджені на території нашої країни та за кордоном на Заході і використовуються закордонними націоналістичними центрами, буржуазною пресою, ворожими радіостанціями "Свобода", "Німецька хвиля" та іншими в під-ривних акціях проти Радянського Союзу.

ТИХИЙ в 1953 році закінчив філософський факультет Московського державного університету імені М.В. Ломоносова, працював вчителем, а в 1957 році був засуджений за антирадянську діяльність. Маючи вищу філософську освіту та значний життєвий досвід, він не міг не усвідомлювати, що його дії, пов'язані з виготовленням, зберіганням та розповсюдженням документів, в яких зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, а також систематичне поширення ним таких же наклепницьких вигадок в усній формі серед широкого кола громадян, були спрямовані саме на підрив та ослаблення Радянської влади.

Передбаченою ст. 41 КК УРСР обставиною, яка обтяжує відповідальність обвинуваченого ТИХОГО О.І., є те, що він раніше вчинив особливо небезпечний державний злочин - проводив антирадянську агітацію і пропаганду, за що в 1957 році був засуджений. Крім того, в 1948 році він був засуджений по Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 26 грудня 1941 року "Про відповідальність робітників та службовців підприємств воєнної промисловості за самовільне залишення роботи на підприємствах"

Обвинувачений РУДЕНКО Микола Данилович, мешкаючи в місті Києві, на ґрунті антирадянських націоналістичних переконань, що виникли внаслідок неправильного сприйняття радянської дійсності, спілкування з особами, які були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, про- слуховування антирадянських перздач закордонних радіостан- цій, протягом тривалого часу, з метою підризу та ослаблен- ня Радянської влади, систематично виготовляв, зберігав та розповсюджував антирадянську та наклепницьку літературу, в якій містяться наклепницькі вигадки, що порочать радян- ський державний і суспільний лад. Деякі антирадянські та наклепницькі документи з тією ж метою передавав за кордон на Захід, де вони використовувались в підризних акціях проти СРСР. Проводив також антирадянську агітацію і про- паганду в усній формі, поширюючи наклепницькі вигадки на радянський державний і суспільний лад. Свою антирадянську діяльність РУДЕНКО вперто не припиняв, незважаючи на не- одноразові попередження його з боку офіційних осіб про недопустимість такої ворожої діяльності. /том 2, а.с. 86, 87; том 3, а.с. 22-24, 32-33, 36-47, 55-66, 79, 88-90, 107- 110, 112-113, 114-124, 139-141, 154, 166-169, 173-196, 197- 202, 244; том 4, а.с. 54-55, 64, 69, 82-83, 85, 94-95, 104- 105, 124-130, 190-191, 196-199, 209, 214-223, 239-248, 257- 272; том 10, а.с. 103-201; том 25, а.с. 210-347; том 45, а.с. 140-153/.

У першій половині 1960 років обвинувачений

РУДЕНКО виготовив чернетки документа з питань політекономії та філософії, в якому звів злісні наклепницькі вигадки на радянський державний і суспільний лад. В цьому документі він з ворожих позицій робить, зокрема, спробу ревізувати марксистське-ленінське вчення, паплюжить радянську дійсність, радянський народ та практичну діяльність КПРС і Радянського уряду в справі будівництва комунізму. Протягуючи буржуазні концепції, закликає до реставрації капіталізму в нашій країні, бо буцімто "інакшого виходу у нас немає і бути не може". Наклепницьки стверджує, що наш народ, який здійснив революцію, нібито потрапив в "нову западню", що в радянському суспільстві неначе існує "страшна машина пригноблення", яка, за його словами, буде "створювати нових диктаторів", що радянський народ наче "розчарувався в марксизмі, котрий майже 40 років тлумачився народу".

Цей антирадянський документ він зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в першій половині 60 років він виготовував документ у вигляді чернеток з питань політекономії та філософії і зберігав його у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 97-98, 280-282; том 4, а.с. 187/;
- протоколом обшуку в квартирі РУДЕНКА та протоколом огляду цього антирадянського документа /том I, а.с. 255, 258; том 9, а.с. 82-83/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого згаданий документ виконав обвинувачений РУДЕНКО /том 29, а.с. 86, 142/;

- речовим доказом - зазначеним документом, вилученим у РУДЕНКА 23 грудня 1976 року /том І9, а.с. І53-20І; том 9, а.с. І39-І40/.

У квітні 1963 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив так званий реферат з питань політичної економії, підписавши його псевдонімом "Н.Федоров". В цьому документі зводяться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, намагаючись ревізувати вчення марксизму-ленінізму, він паплюжить радянське суспільство, КПРС і Радянський уряд, наклепницьки стверджує, що наш державний апарат нібито є бюрократичним, в нашому суспільстві начебто існує "пригноблення народного духа", що наші успіхи в будівництві соціалізму і комунізму неначебто є наслідком "перекачки енергії народу в знаряддя виробництва" і т.п.

Тоді ж, в квітні 1963 року, він розмножив на друкарській машинці цей наклепницький документ у декількох примірниках, один з яких розповсюдив, надіславши до партійних органів, а частину машинописного тексту згаданого документа зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що у квітні 1963 року він виготовив зазначений так званий реферат, підписавши його псевдонімом "Н. Федоров" і тоді ж розмножив його на друкарській машинці. Один з примірників надіслав до партійних органів, а частину машинописного тексту цього документа зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 97-98, 280-282; том 4, а.с. І87/;

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року, під час якого було вилучено в квартирі РУДЕНКА зазначений документ, та протоколом огляду цього документа /том I, а.с. 255, 258; том 9, а.с. 82-83/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого частина згаданого документа була віддрукована в кількості примірників не менше трьох /том 29, а.с. 86, І30/;
- речовим доказом - частиною цього машинописного документа, вилученого у РУДЕНКА 23 грудня 1976 року /том І9, а.с. 202-212; том 9, а.с. І39-І40/.

У січні 1972 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив ворожий документ у вигляді так званого "листа" до одного із керівників ЦК Комуністичної партії України. В цьому документі він звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, паплюжачи радянське суспільство, він наклепницьки твердить про якусь "духовну корозію", яка нібито "почала роз'їдати глибокі ^{верстви} нашого народу", а відносно вчення марксизму-ленінізму робить висновок, що воно начебто "здатне лише відштовхнути". Ображаючи гідність радянських людей, цинічно вказує: "...адже ж сьогодні горілка має більший вплив на наших людей, ніж так званий "марксизм-ленінізм". Ідеї цього передового в світі вчення називає "великим коритом", якого, за його твердженням, "народ наш прийняти не здатний".

Тоді ж, в 1972 році, він особисто розмножив для розповсюдження цей документ на власній друкарській машинці. Один примірник машинописного тексту цього так званого "листа" розповсюдив, направивши до партійних органів, а рукопис і чотири машинописні примірники зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року та І8 квітня 1975 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що у січні 1972 року він виготовив цей документ і тоді ж особисто розмножив на друкарській машинці в декількох примірниках українською і російською мовами, два з яких надіслав до партійних органів, а рукопис і чотири машинописні примірники зберігав у себе до вилучення під час обшуків 18 квітня 1975 року та 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 30, 103-104, 284-285; том 4, а.с. 187/;
- протоколами обшуків в квартирі РУДЕНКА та протоколами огляду зазначеного ворожого документа /том 1, а.с. 255, 256; том 2, а.с. 6-7; том 9, а.с. 7, 68-69, 73/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого рукопис згаданого документа виконано обвинуваченим РУДЕНКОМ, а машинописний текст віддруковано на друкарській машинці не менше як в трьох примірниках /том 29, а.с. 85, 129, 142-143, 148/;
- речовими доказами - рукописом і 4 машинописними примірниками цього документа, вилученими в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА 18 квітня 1975 року та 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 14; том 12, а.с. 337-344; том 18, а.с. 131-139, 188-196, 197-210, 251-259/, та друкарською машинкою "Континенталь" № 403152, яка вилучена у РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 141, додаток до справи - пакунок № 3/.

У 1972-1974 роках обвинувачений РУДЕНКО виготовив декілька варіантів документа під назвою "Енергія прогресу", останній з яких, виготовлений у 1974 році, носить ворожий характер, в ньому зводяться наклепницькі ви-

гадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому варіанті документа "Енергія прогресу" автор робить спробу опорочити революційні завоювання радянського народу і його авангарду – комуністів, висловлює ідеї, спрямовані на підриз марксистсько-ленінського вчення, відкидає можливість будівництва комуністичного суспільства, ототожнює соціалізм з капіталізмом.

Тоді ж, у 1974 році, РУДЕНКО розмножив цей документ на власній друкарській машинці не менше, ніж в трьох примірниках, два з яких розповсюдив, передавши у місті Москві для ознайомлення мешканцям цього міста САХАРОВУ А.Д. і ТУРЧИНУ В.Ф., а один зберігав у себе до вилучення під час обшуку 18 квітня 1975 року. В розмноженні документа йому допомагала дружина – РУДЕНКО Р.О. Тоді ж РУДЕНКО ознайомив з цим документом КАПЛУНА І.О. і БЕРДНИКА О.П.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА, який на попередньому слідстві показав, що у 1972 році почав виготовляти документ під назвою "Енергія прогресу", остаточний варіант якого склав у 1974 році. Тоді ж особисто та з допомогою своєї дружини – РУДЕНКО Р.О. розмножив цей документ на друкарській машинці в трьох примірниках, два з яких в 1974 році передав для ознайомлення мешканцям м. Москви САХАРОВУ А.Д. і ТУРЧИНУ В.Ф., а з першим варіантом "Енергії прогресу" ознайомив в м. Києві КАПЛУНА І.О. та з останнім варіантом – БЕРДНИКА О.П. Один примірник "Енергії прогресу" зберігав у себе до вилучення під час обшуку 18 квітня 1975 року /том 2, а.с. 18-19; том 3, а.с. 158-161; том 4, а.с. 41-42, 80-81, 98-99, 188/;

- показаннями свідка РУДЕНКО Р.О. від 18 квітня 1975 року про те, що вона за проханням свого чоловіка –

обвинуваченого РУДЕНКА віддрукувала на друкарській машинці в декількох примірниках його документ під назвою "Енергія прогресу" /том 2, а.с. 20-21; том I, а.с. 406 зв./;

- показаннями свідка КАПЛУНА І.О. про те, що в 1974 році РУДЕНКО знайомив його зі своїм документом "Енергія прогресу" /том 2, а.с. 39-40; том 7, а.с. 240-244/;
- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П., який ствердив, що РУДЕНКО знайомив його у себе вдома зі згаданим документом /том 7, а.с. 281, 283/;
- протоколом обшуку в квартирі РУДЕНКА та протоколом огляду цього ворожого документа /том 2, а.с. 6-7; том 9, а.с. I, 6-8/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинописний примірник документа "Енергія прогресу" віддруковано на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в трьох примірниках, а правки та дописки в цьому документі виконані обвинуваченим РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 78, 137-138, 142-143, 148/;
- речовими доказами: зазначеним машинописним примірником "Енергії прогресу", вилученим у РУДЕНКА 18 квітня 1975 року, та друкарською машинкою "Континенталь" № -403152, яка вилучена у нього ж 23 грудня 1976 року /том 12, а.с. I-283; том 9, а.с. 14, 141, додаток до справи - пакунок № 3/.

22 травня 1974 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив наклепницький документ під назвою "Послесловие", як передмову до свого ворожого документа "Енергія прогресу".

В "Послесловии" він наклепницьки стверджує, що радянська література нібито знаходиться в стані застою, бо буцімто "письменник у нашому суспільстві сама залякана істота". Захищаючи так званих "інакшемишлячих", вказує, що відношення нашого суспільства до них нагадує "католицьких церковників". Нав'язуючи читачеві якісь нібито виявлені ним "помилки" марксистського вчення, твердить, що ці "помилки" "стали помилками нашого суспільного розвитку".

Тоді ж, в травні 1974 року, особисто розмножив цей наклепницький документ на власній друкарській машинці в декількох примірниках, один з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис та інші машинописні примірники "Послесловия" знищив.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. про те, що 22 травня 1974 року він виготовив у м. Києві документ "Послесловие" і помістив його до свого документа "Енергія прогресу" як передмову. В кінці травня того ж року на власній друкарській машинці особисто розмножив документ у декількох примірниках, з яких один зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис та інші машинописні примірники "Послесловия" нібито знищив /том 3, а.с. 29-30, 289; том 4, а.с. 188-189/;
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року, під час якого було вилучено один примірник машинопису документа "Послесловие", та протоколом огляду цього наклепницького документа /том I, а.с. 255, 256; том 9, а.с. 62-63/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 берез-

ня 1977 року, згідно якого зазначений машинописний документ був віддрукований на друкарській машинці обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. "Континенталь" № R -403I52 не менше, як в двох примірниках /том 29, а.с. 84, I32, I48/;

- речовими доказами: зазначеним документом, вилученим у РУДЕНКА /том 9, а.с. I42; том I8, а.с. II9-I24/, та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403I52, яка була вилучена у нього ж 23 грудня 1976 року /том I, а.с. 268; том 9, а.с. I4I-I42, додаток до справи - пакунок № 3/.

В 1973-1975 роках обвинувачений РУДЕНКО виготовив антирадянські та наклепницькі вірші під назвами "Загибав над серцем", "Чорні люди", "Де ми?", "Відповідь колишньому другу", "Перед пуском Канівської ГЕС" і так звану поему під назвою "Прощання з партквитком". В цих документах ним зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

У ворожому вірші "Загибав над серцем" він, зокрема, з антирадянських націоналістичних позицій, зводячи злісні наклепи на національну політику КПРС, Радянський уряд та радянську дійсність, робить спробу довести, що на Україні начебто проводиться насильницька "русифікація", існує свавілля. При цьому він наклепницьки твердить, що для українців "навіть слова рідного нема", а "є Сибір та є тюрма, а доля їх - "в багні за дротом помирать".

У ворожому вірші "Чорні люди" наклепницьки твердить, що радянських людей начебто насильно заганяли в "шахти Воркути": "Їх вербували в шахти Воркути - нагами у ліжках вербували". Чорними фарбами змальовує ра-

Дяньську дійсність і життя народу.

В антирадянському вірші "Де ми?", який є злісним пасквілем на радянську дійсність, він наклепницьки твердить, що наш народ "що зміг перемогти в Берліні... тільки не удома", начебто зазнає репресій, його руки - в "кайданах". В вірші міститься заклик до боротьби проти існуючого в нашій країні державного і суспільного ладу.

У вірші "Відповідь колишньому другові" з ворожих націоналістичних позицій РУДЕНКО наклепницьки стверджує, що на Україні нібито проводиться насильницька "русифікація", а кращих її людей "ведуть на кару", як в часи Петра, і що українська мова буцімто вже "стала буржуазним пережитком".

У вірші "Перед пуском Канівської ГЕС" він паплюжить радянську дійсність та робітничий клас нашої країни, порівнює його з "ордов". Наклепницьки твердить, що економічна політика КПРС і Радянського уряду нібито привела до того, що "тепер лани убогі стали", а "по селам плачуть вдови", що "заради Дніпрельстану пів-України полягло", а "українці неначе зріклися рідної мови".

У так званій поемі "Прощання з партквитком" він зводить наклепи на КПРС і радянську дійсність, стверджуючи, зокрема, що в нашій країні нібито існує беззаконня. Керівників Комуністичної партії він цинічно називає "володарем зла".

Тоді ж, в 1973-1975 роках, РУДЕНКО особисто на власній друкарській машинці розмножив згадані ворожі вірші в трьох машинописних примірниках. Документи під назвами "Де ми?", "Прощання з партквитком", "Перед пуском Канівської ГЕС" і "Відповідь колишньому другові" - в одному

примірнику, а документи під назвами "Чорні люди" і "Заграва над серцем" - в двох примірниках зберігав у себе до вилучення під час обшуків 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших примірників цих документів та їх рукописів РУДЕНКО показів не дав.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що протягом 1973-1975 років він склав вірші "Заграва над серцем", "Чорні люди", "Де ми?", "Відповідь колишньому другу", "Перед пуском Канівської ГЕС" та поему "Прощання з партквитком", які особисто розмножив на своїй друкарській машинці в трьох примірниках. Вірші "Чорні люди" і "Заграва над серцем" - в двох примірниках, а решта зазначених документів - в одному примірнику зберігав у себе до вилучення під час обшуків 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження рукописів і решту машинописних текстів цих документів обвинувачений РУДЕНКО показання не дав /том 3, а.с. 14-17, 227, 242-243; том 4, а.с. 189/;
- протоколами обшуків від 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА та протоколами огляду зазначених ворожих документів /том 1, а.с. 255, 260; том 2, а.с. 6, 10; том 9, а.с. 10-12, 29-31, 34-35/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого перелічені вище документи віддруковані на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в двох примірниках /том 29, а.с. 79-80, 132, 148, 160, 168-169/;

- речовими доказами: зазначеними документами та друкарською машинкою "Континенталь" № R-403152, які вилучені під час обшуків в квартирі РУДЕНКА 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року /том І5, а.с. 92 зв.-94, 99-102 зв.; том. 26, а.с. 238-240, 243-247; том 9, а.с. І5, І37, І4І, додаток до справи - пакунок № 3/.

У березні 1975 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив антирадянський документ під назвою "Кредо єдності", в якому з ворожих націоналістичних позицій зводить злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, паплюжать радянську демократію, Комуністичну партію та радянський народ. Зокрема, зводячи наклеп на національну політику КПРС і Радянського уряду, він твердить, що в українському народі начебто викорінюється "почуття національної гідності" і йому "не дозволяють захищати права на рідну мову", радянський народ називає "затурканим", порівнює соціалізм з капіталізмом. Не приховуючи своєї ворожнечі до радянського ладу, називаючи його "тоталітарним режимом", він відверто закликає до відокремлення України від братнього Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Тоді ж, у березні 1975 року, РУДЕНКО з допомогою своєї дружини розмножив цей антирадянський документ на власній друкарській машинці. Один машинописний примірник документа "Кредо єдності" в 1975 році він передав для ознайомлення мешканцю м. Києва БЕРДНИКУ О.П. Згодом, після ознайомлення, БЕРДНИК повернув цей документ РУДЕНКУ. Виготовлені шість машинописних примірників згаданого документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення їх під час обшуків 18 квітня 1975 року та 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що у

березні 1975 року він виготовив та розмножив на своїй друкарській машинці в шести примірниках документ під назвою "Кредо єдності". Тоді ж передав для ознайомлення один машинописний примірник цього документа БЕРДНИКУ О.П., який згодом документ йому повернув. Всі шість машинописних примірників "Кредо єдності" зберігав у себе до вилучення їх 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 34, 161-164, 254-257; том 2, а.с. 18-19; том 4, а.с. 138-139, 189/;

- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що в 1975-1976 роках РУДЕНКО давав йому для ознайомлення свій документ "Кредо єдності" /том 7, а.с. 281-282/;
- показаннями свідка РУДЕНКО Р.О. від 18 квітня 1975 року про те, що вона на прохання свого чоловіка - РУДЕНКА М.Д. віддрукувала його документ "Кредо єдності" /том 2, а.с. 20-21/;
- протоколами обшуків від 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА та протоколами огляду цього антирадянського документа /том 2, а.с. 6, 9-10; том 1, а.с. 255, 265; том 9, а.с. 1, 2-3, 5, 16, 107-109/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого документ "Кредо єдності" віддруковано на друкарській машинці обвинуваченого РУДЕНКА "Континенталь" в одну закладку, а рукописні дописки в машинописному тексті зроблені обвинуваченим РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 73, 78, 87, 130-131, 142, 148/;
- речовими доказами: 6 машинописними примірниками

документа "Кредо єдності" та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, вилученими у РУДЕНКА під час обшуків 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 14, 140; том II, а.с. 2, 37-106; том 21, а.с. 299-312, додаток до справи - пакунок № 3/.

У квітні-травні 1975 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив антирадянський документ у вигляді так званого "Відкритого листа" до одного із керівників ЦК КПРС, в якому звів злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в документі він стверджує, що в радянському суспільстві буцімто низький рівень духовної культури, а із "власних дітей ми почали виготовляти класових ворогів". Не приховуючи свої симпатії щодо буржуазного ладу, твердячи про те, що буржуазне суспільство нібито не є експлуататорським, та висловлюючись про неначебто існуючу необхідність "корінної економічної реформи на основі капіталізму", закликає до реставрації капіталізму в нашій країні.

Тоді ж, в 1975 році, з допомогою копівального паперу РУДЕНКО розмножив у рукописі 10 примірників, а на власній друкарській машинці виготовив ще п'ять машинописних примірників цього ворожого документа.

Вісім рукописних примірників цього так званого "Відкритого листа" РУДЕНКО розповсюдив у місті Києві, надіславши їх поштою особам, прізвища і адреси котрих взяв із телефонного довідника. Один такий примірник надіслав до партійних органів.

Тексти цього документа на протязі 1975-1976 років неодноразово передавались на Радянський Союз ворожими радіостанціями, а також були опубліковані на Заході в антира-

дянській націоналістичній пресі, зокрема у вересневому випуску 1975 року журналу "Сучасність", який видається в м. Мюнхені /ФРН/.

Машинописні примірники згаданого так званого "Відкритого листа" РУДЕНКО приєднав, як складову частину, до п'ятих примірників своєї збірки під назвою "Можно ли защитить солнце?" Один рукописний примірник цього документа та один примірник зазначеної збірки зберігав у своїй квартирі до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших чотирьох примірників документа "Можно ли защитить солнце?" РУДЕНКО показів не дав.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що у квітні-травні 1975 року він склав документ у вигляді "Відкритого листа" до одного із керівників ЦК КПРС і тоді ж особисто в дві закладки через копівальний папір виготовив 10 примірників, а на власній друкарській машинці виготовив ще п'ять машинописних примірників цього документа. 8 рукописних примірників "Відкритого листа" надіслав поштою мешканцям м. Києва, яких, з його слів, не знає, а один такий примірник відправив до партійних органів. Машинописні примірники цього документа приєднав до своєї збірки під назвою "Можно ли защитить солнце?" Один рукописний примірник "Відкритого листа" та один примірник зазначеної збірки з машинописним текстом цього документа зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших чотирьох машинописних примірників "Відкритого листа" обвинувачений РУДЕНКО М.Д. дати показання відмовився /том 3, а.с. 78-79, 289-291; том 4, а.с. 81-82, 190-191/;

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі

РУДЕНКА та протоколом огляду рукописного і машинописного примірників зазначеного антирадянського документа /том I, а.с. 255, 260; том 9, а.с. 33-34, 76-77/;

- приєднаними до справи матеріалами про те, що документ РУДЕНКО "Відкритий лист" на протязі 1975-1976 років неодноразово передавався на Радянський Союз ворожими закордонними радіостанціями, а також був опублікований на Заході у вересневому випуску 1975 року антирадянського журналу "Сучасність" /том IO, а.с. IO4-IO7, I46-I47, I94-I97/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого рукописний текст "Відкритого листа" виконав обвинувачений РУДЕНКО, а машинописний текст цього документа віддруковано на його друкарській машинці "Континенталь" не менше, як в трьох примірниках /том 29, а.с. 73, 79, 80, 86, I32, I42-I43, I48/;
- речовими доказами: рукописним і машинописним примірниками зазначеного документа та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403I52, які були вилучені в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. I36-I38; том I5, а.с. I52-I59; том I8, а.с. 285-288, додаток до справи - пакунок № 3/.

Незважаючи на попередження про необхідність припинити ворожу злочинну діяльність, які обвинуваченому РУДЕНКУ робила прокуратура міста Києва під час розслідування його кримінальної справи I3 квітня 1975 року, під час оголошення йому постанови про закриття кримінальної справи I8 червня того ж року, а також 3 жовтня 1975 року, РУДЕНКО не

тільки не припинив свою злочинну антирадянську діяльність, але й активізував її /том 2, а.с. 85-87/.

16 вересня 1975 року він виготовив антирадянський документ у вигляді листа до відділу науки ЦК КПРС та в копіях - до відділу науки ЦК КПУ і до свого однодумця - мешканця міста Москви ТУРЧИНА В.Ф., в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі, паплюжачи радянське суспільство, наклепницьки стверджує, що "наше суспільство" нібито "до такої міри бюрократизоване, що людині нікуди податися зі своїми думками". Економічна політика КПРС і Радянського уряду, за його твердженням, начебто привели до знедолення людей, бо вони не "в змозі прогодувати себе". Роблячи нападки на марксизм, РУДЕНКО намагається довести "шкідливість" керування економікою країни з боку Радянського уряду і КПРС. При цьому наклепницьки твердить, що "комунізм, який ми обіцяли народу" нібито "обернеться його загибеллю", а щодо марксизму вказує, що він буцімто є "релігією свавілля і насильства".

У вересні 1975 року РУДЕНКО особисто у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив цей документ у 12 примірниках і тоді ж розповсюдив його: два примірники поштою надіслав до партійних органів, а один - до мешканця м. Москви ТУРЧИНА В.Ф. Рукопис та чотири машинописні примірники зазначеного документа, а також збірку під назвою "Можно ли защитить солнце?", в якій міститься машинописний текст цього документа, зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших чотирьох машинописних примірників документа показів не дав.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 16 вересня 1975 року він виготовив документ у вигляді

листа до відділу науки ЦК КПРС і в копіях - до такого ж відділу ЦК КПУ і до мешканця м. Москви ТУРЧИНА В.Ф. Тоді ж, у вересні, він розмножив на власній друкарській машинці цей документ у 12 примірниках, з яких три примірники розповсюдив, надіславши два до партійних органів і один до ТУРЧИНА. Рукопис та п'ять машинописних примірників цього документа зберігав у себе до дня їх вилучення 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших чотирьох примірників цього документа обвинувачений РУДЕНКО не дав показів /том 3, а.с. 77-78, 80-81; том 4, а.с. 71-72, 191-192/;

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено окремих чотири машинописних примірників зазначеного документа та збірку під назвою "Можно ли защитить солнце?", в якій міститься один машинописний примірник цього ж документа /том 1, а.с. 255, 256, 260/, та протоколом огляду примірників вищезазначеного антирадянського документа /том 9, а.с. 16, 62, 75, 126/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого перелічені вище примірники документа були віддруковані на друкарській машинці РУДЕНКА "Континенталь" не менше, як в 3-5 примірниках, а рукопис цього документа виконано обвинуваченим РУДЕНКОМ М.Д. /том 29, а.с. 73, 84-85, 89, 132, 142-143, 148/;
- речовими доказами: зазначеним документом у вигляді рукопису і п'ятьма його машинописними примірниками та друкарською машинкою "Континенталь" № 403152, вилученими в квартирі РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 136, 139, 141; том 18, а.с. 99-118, 276-280; том 22, а.с. 6-20, додаток до справи - пакунок № 3/.

Допитаний по цій справі як свідок ТУРЧИН В.Ф. відмовився дати показання відносно надісланого йому РУДЕНКОМ документа /том 7, а.с. 213-214/.

10 жовтня 1975 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив і особисто розмножив на друкарській машинці в трьох машинописних примірниках документ у вигляді листа до САХАРОВА А.Д., в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. В документі робиться спроба опорочити діяльність Радянського уряду. Один машинописний примірник цього документа тоді ж відправив поштою до САХАРОВА А.Д., другий примірник зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження третього примірника РУДЕНКО показів не дав.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 10 жовтня 1975 року він виготовив і особисто розмножив на власній друкарській машинці в трьох примірниках документ у вигляді листа до мешканця м. Москви САХАРОВА А.Д., з яких один примірник відправив поштою адресатові, а другий - зберігав до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження третього примірника цього документа обвинувачений РУДЕНКО показань не дав /том 3, а.с. 80-82, 285-286; том 4, а.с. 192/;
- протоколом обшуку в квартирі РУДЕНКА М.Д. від 23 грудня 1976 року та протоколом огляду цього наклепницького документа /том I, а.с. 255-270; том 9, а.с. 16, 77/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинописний примірник документа - листа до САХАРОВА А.Д. віддрукова-

ний на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в трьох примірниках /том 29, а.с. 73, 86, 133, 148/;

- речовими доказами: зазначеним машинописним примірником документа та друкарською машинкою "Континенталь", вилученими в квартирі РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 136, 139, 141; том 18, а.с. 289, додаток до справи - пакунок № 3/.

У лютому 1976 року під час перебування на медичному обстеженні в зв'язку з оформленням пенсії у київській лікарні інвалідів Великої Вітчизняної війни обвинувачений РУДЕНКО виготовив ворожий документ у вигляді поеми під назвою "Історія хвороби". В цьому документі з ворожих позицій він зводить наклепи на радянський державний і суспільний лад, на вчення марксизму-ленінізму, радянську виборчу систему та радянську дійсність. Він намагається посіяти недовір'я народу до КПРС і Радянського уряду, твердячи, що вони нібито бачать народ "в дешевому спектаклі, куди людей женуть під страхом таборів". В документі автор цинічно ображає передових представників КПРС, називає їх "печерними дикунами".

З рукописом згаданого антирадянського документа у лютому-березні 1976 року він ознайомив у тій же лікарні БЕРДНИКА О.П.

У березні 1976 року з рукопису цього документа у своїй квартирі він власноручно на друкарській машинці виготовив 3 машинописні примірники, з яких один зберігав у себе до вилучення 23 грудня 1976 року. Про місце зберігання інших двох примірників зазначеного документа РУДЕНКО відмовився дати показання. Цей антирадянський документ потрапив на Захід, де використовується у ворожий Радянсько-

му Совзі діяльності - розповсюджується націоналістичною пресою, зокрема, газетою "Свобода" /м. Нью-Йорк, США/, яка 23 грудня 1976 року надрукувала докладну рецензію з цитатами цього документа, а також передається закордонними радіостанціями, зокрема "Голос Америки".

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що у лютому 1976 року, перебуваючи на медичному обстеженні у київській лікарні № 17, він склав поему під назвою "Історія хвороби". У березні того ж року власноручно на своїй друкарській машинці розмножив цю поему в трьох примірниках, один з яких зберігав у себе до вилучення 23 грудня 1976 року, а рукопис знищив. З рукописом "Історія хвороби", як показав РУДЕНКО, в лютому-березні 1976 року він знайомив БЕРДНИКА О.П. Про місце знаходження двох інших машинописних примірників зазначеного документа обвинувачений РУДЕНКО дати показання відмовився /том 3, а.с. 29-30, 33-34, 226-227, 257-259; том 4, а.с. 83, 136-137, 192-193/;
- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що в 1976 році РУДЕНКО ознайомив його зі змістом документа "Історія хвороби" /том 7, а.с. 285-286/;
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року, під час якого було вилучено машинопис так званої поеми "Історія хвороби", та протоколом огляду цього антирадянського документа /том 1, а.с. 255, 260; том 9, а.с. 16, 31-33/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинописний текст "Історії

хвороби" віддруковано на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в двох примірниках, а рукописні правки на цьому документі виконані обвинуваченим РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 73, 79, 132, 142-143, 148/;

- приєднаними до справи матеріалами про те, що зазначений документ РУДЕНКА в 1976 році був опублікований на Заході у націоналістичній газеті "Свобода" та передавався тоді ж на Радянський Союз ворожою радіостанцією "Голос Америки" /том 10, а.с. 137-139, 178-181/;

- речовими доказами: машинописним примірником документа "Історія хвороби" та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, які вилучені під час обшуку 23 грудня 1976 року у обвинуваченого РУДЕНКА /том 9, а.с. 136, 137, 141; том 15, а.с. 142-151, додаток до справи - пакунок № 3/.

Тоді ж, в січні-лютому 1976 року, під час перебування у згаданій лікарні обвинувачений РУДЕНКО виготовив у рукописі злісний антирадянський документ у вигляді так званої поеми під назвою "Хрест", в якій з ворожих націоналістичних позицій вустами виведених ним персонажів зводить наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, політику КПРС і колективізацію сільського господарства. Автор намагається підірвати дружбу між народами СРСР. Наприкінці документа міститься заклик до боротьби проти існуючого в нашій країні суспільного ладу.

Після повернення з лікарні в тому ж 1976 році РУДЕНКО у себе вдома на власній друкарській машинці з рукопису виготовив три машинописні примірники цього документа, один з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження ін-

ших двох примірників дати показання відмовився.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в січні-лютому 1976 року під час перебування в київській лікарні № 17 він написав поему під назвою "Хрест", яку після повернення додому розмножив на своїй друкарській машинці в трьох машинописних примірниках і один примірник зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис знищив. Про місце знаходження інших двох примірників відмовився дати показання /том 3, а.с. 29-33, 267-268, 269; том 4, а.с. 193/;
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року, під час якого було вилучено так звану поему "Хрест", та протоколом огляду цього антирадянського документа /том 1, а.с. 255, 260; том 9, а.с. 16, 96-99/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого зазначений документ віддрукований на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в двох примірниках /том 29, а.с. 87, 132, 148/;
- речовими доказами: примірником машинописного документа "Хрест" та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, вилученими у РУДЕНКА М.Д. під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 136, 140; том 21, а.с. 264-276, додаток до справи- пакунок № 3/.

На протязі лютого-березня 1976 року, перебуваючи в згаданій лікарні, обвинувачений РУДЕНКО в розмовах з громадянами РУССАКІВСЬКОЮ, ХИЛКІНИМ і ГОНЧАРОВИМ з тією

х метод поширював наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки стверджував, що радянські люди нібито "убогі духом", неначебто не мають ніяких демократичних свобод, не можуть вільно міркувати, що у радянській пресі, кінофільмах, телепередачах міститься буцімто неправдива інформація, що правду про Радянський Союз начебто можливо взнати тільки із передач закордонних радіостанцій. Поряд з цим робив спроби довести, що у нашій країні нібито порушуються права громадян, які думають по-іншому, ніж офіційні органи влади, що начебто таких осіб "обливають гряз'ю" в пресі, притягують незаконно до кримінальної відповідальності. Намагався також опорочити діяльність КПРС та роботу і рішення XXV з'їзду Комуністичної партії Радянського Союзу.

Підтверджується:

- показаннями свідка РУССАКІВСЬКОЇ А.В., завідувачої відділом лікарні № 17, про те, що в лютому-березні 1976 року під час перебування РУДЕНКА в згаданій лікарні у розмовах з нею він розповсюджував наклепницькі вигадки про те, що нібито в нашій країні "ущемляються" демократичні свободи, що з боку державних органів начебто безпідставно переслідуються громадяни тощо /том 6, а.с. 244-245, 253-256/;
- показаннями свідка ШИЛКІНА Д.Г. про те, що РУДЕНКО у розмовах з ним та ГОНЧАРОВИМ В.П. під час перебування в одній палаті згаданої лікарні наклепницьки твердив, що нібито від рішень КПРС життя народу не покращається, що радянські люди - "убогі духом", бо не мають демократичних свобод, не можуть вільно міркувати, що в радянській пресі, радіопередачах неначебто міститься неправдива інформація, а правду про Радянський Союз можливо дізнатись ніби тільки із передач закордонних радіостанцій /том 6, а.с. 263-268/;

- показаннями свідка БАЛАНА В.В. про те, що в березні 1976 року він перебував на лікуванні в госпітальному відділенні київської лікарні № 17, йому зі слів ГОНЧАРОВА і ШИЛКІНА відомо, що РУДЕНКО поширював вищенаведені наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /том 6, а.с. 228-231/.

Обвинувачений РУДЕНКО показав, що під час перебування у згаданій лікарні він висловлювався про нібито існуючу "обмеженість демократичних свобод" в Радянському Союзі і переслідування "інакшесудимих", бо вважає, що це нібито відповідає дійсності. Розповсюдження в усній формі інших згаданих вище наклепницьких вигадок заперечує /том 4, а.с. 61-69, 193-194/. Згаданий вище ГОНЧАРОВ В.П. не був допитаний за його смертю /том 6, а.с. 234, 245, 262/.

Наприкінці березня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив у рукописі документ під назвою "Перший рядок", в якому зводить наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, паплюжить радянський народ. Рукопис цього документа він зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що наприкінці березня 1976 року він написав оповідання під назвою "Перший рядок", яке зберігав у себе до 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 76, 269-271; том 4, а.с. 194/;
- протоколом обшуку в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. та протоколом огляду цього наклепницького документа /том 1, а.с. 255, 265 ; том 9, а.с. 16, 74/;

- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого рукопис документа "Перший рядок" виконав обвинувачений РУДЕНКО М.Д. /том 29, а.с. 73, 85, 142-143/;
- речовим доказом - вилученим під час обшуку 23 грудня 1976 року у РУДЕНКА рукописом документа "Перший рядок" /том 9, а.с. 136, 139; том 18, а.с. 260-275/.

В 1970 році обвинувачений РУДЕНКО почав виготовляти ворожий документ у вигляді роману під назвою "Орлова балка", остаточний варіант якого виготовив у 1976 році. В цьому антирадянському документі, вустами виведених персонажів, він з ворожих буржуазно-націоналістичних позицій зводить злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, внутрішню та зовнішню політику КПРС і Радянського уряду. В документі він, зокрема, стверджує, що на Україні начебто проводиться насильницька "русифікація", існує занепад духовного життя, свавілля, а із людських душ "...виганяється те, без чого земна людина взагалі перестає бути людиною". Паплюжить радянських людей, приписуючи їм тавро "ворів", тощо.

Влітку 1976 року РУДЕНКО на друкарській машинці розмножив цей документ в трьох машинописних примірниках, один з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження двох інших примірників РУДЕНКО показань не дав.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що з 1970 року він почав виготовляти роман "Орлова балка", який закінчив у 1976 році. Влітку того ж року роз-

множив на друкарській машинці в трьох примірниках, один з яких зберігав у себе до вилучення 23 грудня 1976 року, а рукопис знищив. Про місце знаходження двох інших примірників документа "Орлова балка" обвинувачений РУДЕНКО показав не дав /том 3, а.с. 48-50, 224-225, 271-274; том 4, а.с. 195/;

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено машинопис так званого роману "Орлова балка", та протоколом огляду цього ворожого документа /том 1, а.с. 255, 259-260; том 9, а.с. 92-96/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого зазначений документ був віддрукований на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в трьох примірниках, а рукописні правки в тексті цього документа виконані обвинуваченим РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 73, 87, 133, 142-143, 148/;
- речовими доказами: примірником машинописного документа "Орлова балка" та друкарською машинкою "Континенталь" № 403152, вилученими в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 136, 140-141; том 20, а.с. 1-303; том 21, а.с. 1-263, додаток до справи - пакунок № 3/.

В 1974-1976 роках обвинувачений РУДЕНКО виготовив антирадянські пасквілі під назвами "Прощай, Маркс!" і "Здравствуй, Кенз!", які скомпонував у один ворожий документ під загальною назвою "Экономические монологи". В цьому документі він з ворожих радянському суспільству позицій, під виглядом критики марксизму, звів злісні наклепи на радянську дійсність, радянський народ, діяльність Радянського уряду та КПРС. Робить спробу ревізувати вчення марксизму-

ленінізму, практичну діяльність КПРС і Радянського ^{64.} уряду, опорочити історичний досвід радянського народу в будівництві комунізму. Протягуючи буржуазні концепції, закликає до реставрації капіталізму у нашій країні. Намагаючись опорочити КПРС, стверджує, що серед окремих так званих "дисидентів" саме тільки слово "комуніст" нібито викликає у свідомості "гіркі думки про концтабори і турми", що у марксистів буцімто немає філософії, а марксизм неначе породжує застій і занепад виробництва і сам комунізм перетворюється в "бесплідну утопію". Робить ворожий нашому суспільству висновок про те, що марксизм неначе несе людям "рабство". Також робить спробу довести, що радянський народ йде "до знедолення", а радянське суспільство "котиться" до "колоніального ярма". Вихваляючи капіталістичний лад країн Заходу, наклепницьки твердить, що начебто тільки "капіталізм і буржуазна демократія" здібні забезпечити "свободу особи та високий рівень виробництва".

На початку 1975 року попередній варіант цього ворожого документа РУДЕНКО з допомогою своєї дружини - РУДЕНКО Р.О. розмножив на власній друкарській машинці не менше, як у 5 примірниках, з яких 3 примірники тоді ж, в 1975 році, розповсюдив - передав для ознайомлення мешканцям м. Москви САХАРОВУ, ТУРЧИНУ і ТВЕРДОХЛЕБОВУ. З цим документом в згаданий період він також ознайомив в м. Києві свого сина - РУДЕНКА О.М.

В 1975-1976 роках він виготовив остаточний варіант цього антирадянського документа і особисто у себе вдома на власній машинці розмножив не менше, як у 9 примірниках. Тоді ж текст машинопису "Экономические монологи" особисто перефотографував власним фотоапаратом "Зенит-Е" на фотоплівку, з якої виготовив три примірники фотовідбитків цього документа. У квітні 1976 року вісім машинописних примірників і три примірники фотовідбитків "Экономических монологов" РУДЕНКО особисто розповсюдив у м.

Москві: по одному примірнику машинопису передав для ознайомлення ГРИГОРЕНКУ П.Г. і ОРЛОВУ Ю.Ф., а 6 примірників машинопису та 3 примірники фотовідбитків – особам, прізвища яких не назвав.

З одним машинописним примірником остаточного варіанту "Экономических монологов" у грудні 1976 року – січні 1977 року він знайомив у себе в квартирі БЕРДНИКА О.П.

П'ять машинописних примірників "Экономических монологов" та машинописний примірник складової частини цього документа – так званої книги першої "Прощай, Маркс!", а також рукопис усього документа "Экономические монологи" РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуків 18 квітня 1975 року, 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року.

Антирадянський документ "Экономические монологи" потрапив на Захід і використовується там у підіривних акціях проти Радянського Союзу. Зокрема, 26 листопада 1976 року націоналістична газета "Свобода" /м. Нью-Йорк, США/ помістила рецензію на цей документ і повідомила, що "повний текст праці... появиться у видавництві "Сучасність". Про цей ворожий документ неодноразово велись передачі антирадянської закордонної радіостанції "Свобода".

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що протягом 1974–1976 років він виготовив документи під назвами "Прощай, Маркс!" і "Здравствуй, Кенє!", які скомпонував в один документ під загальною назвою "Экономические монологи". На початку 1975 року попередній варіант цього документа з допомогою своєї дружини – РУДЕНКО Р.О. розмножив на друкарській ма-

шинці не менше, як у 5 примірниках, з яких 3 примірники передав для ознайомлення мешканцям міста Москви САХАРОВУ, ТУРЧИНУ і ТВЕРДОХЛЕБОВУ, а в місті Києві ознайомив з цим документом свого сина - РУДЕНКА О.М. В 1975-1976 роках, як показав РУДЕНКО, він виготовив остаточний варіант цього документа, особисто розмножив його на друкарській машинці не менше, як у 9 примірниках, і тоді ж з машинописного тексту "Экономические монологи" перефотографував власним фотоапаратом "Зенит-Е", а потім з фотоплівки виготовив три примірники фотовідбитків зазначеного документа. У квітні 1976 року, перебуваючи в м. Москві, розповсюдив 8 машинописних примірників і 3 примірники фотовідбитків "Экономические монологи", передавши для ознайомлення по одному примірнику ГРИГОРЕНКУ і ОРЛОВУ та іншим особам, прізвища яких він не назвав. В грудні 1976 року з "Экономическими монологами" ознайомив у себе вдома БЕРДНИКА О.П. П'ять машинописних примірників цього документа та машинопис документа "Прощай, Маркс!", а також рукопис усього документа "Экономические монологи" зберігав у себе до вилучення їх під час обшуків /том 3, а.с. 21-23, 26-29, 214-220, 227-229, 268-269; том 4, а.с. 42-45, 58-60, 95-96, 100-102, 195-196/;

- показаннями свідка РУДЕНКО Р.О. від 18 квітня 1975 року про те, що вона за проханням свого чоловіка - РУДЕНКА М.Д. в 1975 році віддрукувала на друкарській машинці його документ під назвою "Экономические монологи" /том 2, а.с. 20 зв./;
- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що в грудні 1976 року - січні 1977 року РУДЕНКО у себе вдома ознайомив його з документом "Экономические монологи" /том 7, а.с. 281-282/;
- показаннями свідка РУДЕНКА О.М., який пояснив, що в

льому 1975 року його батько РУДЕНКО М.Д. давав йому для ознайомлення свій документ "Економические монологи" /том 7, а.с. 235-236/;

- протоколами обшуків в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. від 18 квітня 1975 року, 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року, під час яких були вилучені примірники документа "Економические монологи" /том I, а.с. 255, 259-260; том. 2, а.с. 8-9/, та протоколами огляду зазначених примірників цього ворожого документа /том 9, а.с. 8-10, 44-47, 126-127, 175, 192-194/;
- протоколами обшуків в квартирах мешканців м. Москви ТУРЧИНА В.Ф. і ОРЛОВА Ю.Ф. та огляду вилучених під час цих обшуків документів "Економические монологи" /"Прощай, Маркс!" і "Здравствуй, Кенэ!"/ /том 3I, а.с. 59-60; том IO, а.с. 75-76, 86, 90-91/;
- висновками криміналістичних експертиз від 30 березня і 18 квітня 1977 року, згідно яких машинописні тексти документів "Прощай, Маркс!", "Здравствуй, Кенэ!" та "Економические монологи", що вилучені у обвинуваченого РУДЕНКА та у ТУРЧИНА і ОРЛОВА, віддруковані на друкарській машинці РУДЕНКА не менше, як в 3-4 примірниках, а рукопис "Економических монологов", який вилучено у обвинуваченого РУДЕНКА, та дописки в зазначених машинописних текстах цього документа виконано обвинуваченим РУДЕНКОМ М.Д. /том 29, а.с. 73, 78, 81, 89, 92, 129-130, 142-143, 148, 209-210, 211, 228-235/;
- приєднаними до справи матеріалами про те, що документ РУДЕНКА "Економические монологи" в 1976 році неодноразово передавався на Радянський Союз ворогом американської радіостанції "Свобода", а

також в 1976 році "рецензія" на цей документ РУДЕНКА була поміщена на Заході в націоналістичній газеті "Свобода", в якій повідомлялось, що текст документа РУДЕНКА "Экономические монологи" незабаром появиться друком у закордонному ворожому журналі "Сучасність" /том 10, а.с. 108, 140, 158, 163-167, 187/;

- речовими доказами: рукописним і машинописним текстами "Экономические монологи", в тому числі "Прощай, Маркс!" і "Здравствуй, Кенэ!", що вилучені під час обшуків в квартирі РУДЕНКА М.Д. 18 квітня 1975 року, 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року, та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, яка вилучена у нього ж 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 14, 136, 137, 141, 209-211; том 13, а.с. 1-381; том 17, а.с. 1-242; том 22, а.с. 27-173, 177-319; том 23, а.с. 38, 64-207; додаток до справи - пакунок № 3/.

Допитані по цій справі як свідки ТУРЧИН В.Ф. і ОРЛОВ Ю.Ф. дати показання відносно документа РУДЕНКА "Экономические монологи" відмовились /том 7, а.с. 206-209, 179-181/.

ГРИГОРЕНКО П.Г. як свідок по цій справі допитаний не був у зв'язку з його захворюванням /том 31, а.с. 60-63; том 45, а.с. 73/.

Обвинувачений РУДЕНКО для використання в своїй злочинній діяльності у серпні 1976 року одержав від згаданого вище мешканця м. Москви ГРИГОРЕНКА П.Г. рукопис його антирадянського документа під назвою "Предисловие", в якому з ворожих позицій зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, вчення марксизму-ленінізму, практику побудови соціалізму в СРСР та інших країнах, робиться

спроба охаяти весь революційний шлях і практичну діяльність КПРС. З цього рукопису РУДЕНКО тоді ж, у серпні 1976 року, вдома, на власній друкарській машинці виготовив вісім машинописних примірників, більшість з яких розповсюдив, три примірники тоді ж передав ГРИГОРЕНКУ П.Г., три - вручив у 1976 році для ознайомлення у м. Москві особам, назвати яких відмовився, один - приєднав, як передмову, до свого антирадянського документа "Экономические монологи", а останній зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

З примірником "Предисловия", який приєднав до свого документа "Экономические монологи", в кінці грудня 1976 року - січні 1977 року у себе на квартирі РУДЕНКО ознайомив БЕРДНИКА О.П. Цей примірник разом з "Экономическими монологами" вилучено під час обшуку у РУДЕНКА 5 лютого 1977 року.

Згаданий антирадянський документ "Предисловие" потрапив на Захід і використовується там у ворожих акціях проти Радянського Союзу, зокрема, розповсюджений на сторінках січневого випуску 1977 року націоналістичного журналу "Сучасність", який видається в м. Мюнхені /ФРН/. Про цей документ велись неодноразово передачі закордонною антирадянською радіостанцією "Свобода".

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що він у серпні 1976 року в м. Києві одержав від мешканця м. Москви ГРИГОРЕНКА П.Г. рукопис його документа "Предисловие" і тоді ж на власній друкарській машинці розмножив цей документ у восьми примірниках, три з яких передав автору - ГРИГОРЕНКУ, після чого три примірники відвіз до Москви і там передав для ознайомлення особам, прізвища яких нібито не пам'ятає,

один примірник приєднав до свого документа "Экономические монологи", з яким в кінці грудня 1976 року - січні 1977 року ознайомив у себе вдома БЕРДНИКА. Приєднаний до документа "Экономические монологи" цей примірник, а також ще один машинописний примірник "Предисловия" зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року /том 3, а.с. 23-25, 219-220, 228; том 4, а.с. 47-49, 84, 91-92, 196-197/;

- протоколами обшуків від 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час яких було вилучено два машинописні примірники документа "Предисловие", та протоколами огляду примірників цього антирадянського документа /том I, а.с. 255, 265, 279, 284; том 9, а.с. 16, 100-102, 175, 192-193/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого зазначені машинописні примірники документа "Предисловие" віддруковані на машинці обвинуваченого РУДЕНКА не менше як в 4 примірниках /том 29, а.с. 73, 87, 92, 129-130, 148/;
- речовими доказами: двома машинописними примірниками документа ГРИГОРЕНКА "Предисловие", вилученими в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року /том 9, а.с. 136, 140, 209, 210-211; том 21, а.с. 277-298; том 23, а.с. 39-60/, та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, вилученою у нього ж 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 136, 141, додаток до справи - пакунок № 3/;
- приєднаними до справи матеріалами про те, що документ "Предисловие" в 1976-1977 роках неодноразово передавався на Радянський Союз ворогом закордонною радіо -

станцією "Свобода", а також був опублікований на Заході у січневому випуску 1977 року націоналістичного журналу "Сучасність" /том 10, а.с. 108-135, 158-167, 168-176, 187/.

Допитаний як свідок БЕРДНИК О.П. показав, що у грудні 1976 року - січні 1977 року РУДЕНКО дійсно у себе вдома знайомив його з документом "Экономические моноло- ги", але заперечує, що він тоді ж знайомився з документом ГРИГОРЕНКА "Предисловие", що входить до "Экономических монологов" /том 7, а.с. 284-285/.

У квітні-жовтні 1976 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив документ під назвою "Гносис і сучасність", в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі він намагається ревізувати марксистське-ленінське вчення, наклепницьки твердить, що в Радянському Союзі нібито існує тоталітарний режим, при якому буцімто знищують людей за "переконання", тощо.

Тоді ж, у 1976 році, з рукопису згаданого докумен- та РУДЕНКО у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив його для розповсюдження в II машинописних примір- никах, які разом з рукописом зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що про- тягом квітня-жовтня 1976 року він написав документ "Гносис і сучасність", з якого, маючи намір розпов- сядити, віддрукував на своїй друкарській машинці частину тексту - 67 аркушів, в II примірниках, які

разом з рукописом зберігав у себе до 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 17-21, 150-152, 213-214, 262-264; том 4, а.с. 197-198/;

- протоколом обшуку в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА від 23 грудня 1976 року, під час якого було вилучено рукопис і II машинописних примірників частини його документа "Гносис і сучасність" /том I, а.с. 255, 263/, та протоколом огляду цього наклепницького документа /том 9, а.с. 16, 35-38, 79-80, 105/;
- протоколом обшуку в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА від 5 лютого 1977 року, під час якого було вилучено 31 аркуш копівального паперу з відбитками частини машинописного документа "Гносис і сучасність" /том I, а.с. 279, 285/ та протоколом огляду цієї копії /том 9, а.с. 175, 198/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого рукопис зазначеного документа виконав обвинувачений РУДЕНКО М.Д., а II примірників "Гносис і сучасність" та машинописні відбитки цього документа на копівальному папері зроблені на його друкарській машинці "Континенталь" /том 29, а.с. 73, 80, 86, 93, 130-131, 142-143, 146, 148/;
- речовими доказами: рукописом "Гносис і сучасність", II машинописними примірниками частини цього документа, зазначеними аркушами копівального паперу та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, вилучених у обвинуваченого РУДЕНКА під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року /том 9, а.с. 136-137, 139, 140-141, 209, 211; том 15, а.с. 160-230; том 16, а.с. 1-671; том 19, а.с. 1а-152; том 23, а.с. 208; том 24, а.с. 82-147, додаток до справи - пакунок № 3/і.

І4 жовтня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив ворожий документ під назвою "Не бажаєш быть подлецом - в тюрьму!", в якому, захищаючи заарештованого органами прокуратури м. Києва за кримінальні злочини КОВТУНЕНКА, звів злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. Паплюжачи радянську дійсність і називаючи Україну "багато-страдальною", твердить, що в нашій країні нібито існують беззаконня і свавілля, наклепницьки вказує, що Радянська влада начебто використала "розкуркулювання" та нібито штучно створений в 1933 році голод на Україні для знищення "кожного четвертого" українця. Крадіми синами України називає засуджених на антирадянську діяльність МОРОЗА, ЧОРНОВОЛА та інших.

В жовтні 1976 року для широкого поширення і передачі за кордон РУДЕНКО особисто у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив цей документ у 20 примірниках, після чого наприкінці 1976 року 19 примірників відвіз до м. Москви, де по примірнику передавав для ознайомлення ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ОРЛОВУ, ГІНЗБУРГУ, АЛЕКСЕЄВІЙ та ВЕЛІКАНОВІЙ, а решту примірників розповсюдив серед іноземних кореспондентів та інших незнайомих йому осіб біля лялькового театру.

Один машинописний примірник згаданого документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Текст цього ворожого документа, потрапивши за кордон, використовується в підіривних акціях проти СРСР, неодноразово передавався на Радянський Союз ворожими закордонними радіостанціями, а також був опублікований на Заході в антирадянській націоналістичній пресі, зокрема, 16 грудня 1976 року в газеті "Свобода" /м. Мюнхен, ФРН/ і 19 грудня 1976 року в газеті "Українське слово" /м. Париж, Франція/.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що І4 жовтня 1976 року він виготовив документ "Не бажаєш

бути подлецом - в тюрму!", в якому, як пояснив РУДЕНКО, він виступив на захист заарештованого органами прокуратури м. Києва КОВТУНЕНКА М.С. Марчи намір широко розповсюдити документ і передати за кордон, в жовтні того ж року розмножив його на власній друкарській машинці в 20 примірниках, а рукопис знищив. Після цього, як показав далі обвинувачений РУДЕНКО, він наприкінці 1976 року відвіз до м. Москви 19 примірників, де по примірнику передав для ознайомлення ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ОРЛОВУ, ГІНЗБУРГУ, ВЕЛІКАНОВІЙ та АЛЕКСЄЄВІЙ, а решту примірників розповсюдив серед іноземних кореспондентів та інших, з його слів, незнайомих осіб. Один машинописний примірник документа зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року /том 3, а.с. 29-33, 34-35; том 4, а.с. 4-8, 15, 82-83, 90-91, 111-114, 120-122, 198-199/;

- показаннями свідка ОРЛОВА Ю.Ф. /заарештований по іншій кримінальній справі/ про те, що він знайомився з зазначеним документом РУДЕНКА, але коли саме та за яких інших обставин - дати показання відмовився /том 7, а.с. 183-184/;
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено один машинописний примірник зазначеного документа, та протоколом огляду примірників цього ворожого документа /том 1, а.с. 255, 259, 264; том 9, а.с. 16, 117-118, 132-133/;
- протоколами обшуків від 4 січня 1977 року в квартирах ГІНЗБУРГА, ОРЛОВА і АЛЕКСЄЄВОЇ, під час яких були вилучені машинописні примірники документа "Не желаешь быть подлецом - в тюрьму!", та протоколом огляду цих примірників /том 10, а.с. 73, 76-77, 79-80, 86-87, 90-93, 94-97/;

- висновками криміналістичних експертиз від 30 березня і 18 квітня 1977 року, згідно яких машинописні тексти згаданого документа, що були вилучені у обвинуваченого РУДЕНКА та в зазначених вище ГІНЗБУРГА, ОРЛОВА і АЛЕКСЕЄВОЇ, віддруковані на друкарській машинці "Континенталь" № R -403152 обвинуваченого РУДЕНКА, а підписи в цих примірниках зроблені РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 73, 87-88, 132, 143, 148, 209, 210-211, 228-232, 234-235/;
- приєднаними до справи матеріалами про те, що документ РУДЕНКА "Не желаю быть подлецом - в тюрьму!" було віддруковано в закордонних буржуазно-націоналістичних газетах "Свобода" /м. Мюнхен, ФРН/ за 16 грудня 1976 року і "Українське слово" /м. Париж, Франція/ за 19 грудня 1976 року, а текст цього документа неодноразово передавався на Радянський Союз ворожими закордонними радіостанціями /том 10, а.с. 103, 142-143, 148-152, 181-182/;
- речовими доказами: машинописним примірником згаданого документа та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, вилученими під час обшуку в квартирі РУДЕНКА М.Д. 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. 136, 141; том 21, а.с. 313-314; том 28, а.с. 177-180; додаток до справи - пакунок № 3/.

Допитаний як свідок КОВТУНЕНКО М.С., засуджений за отримання хабара, показав, що вважає себе заарештованим та засудженим правильно, будь-яких претензій до органів державної влади не має, категорично протестує проти того, що РУДЕНКО використав його ім'я з ворогом нашому суспільству метод /том 7, а.с. 315-327/.

Допитані по цій справі як свідки ГІНЗБУРГ О.І., ВЕЛІКАНОВА Т.М., ТУРЧИН В.Ф. відмовились давати показання

відносно згаданого вище документа /том 7, а.с. І49-І52, І57-І60, 2І0-2ІІ/.

І4 листопада 1976 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив ворожий документ під назвою "К людям доброй воли", в якому з антирадянських націоналістичних позицій звів злісні клеми на радянський державний і суспільний лад, КПРС та Радянський уряд. Зокрема, в цьому документі він, прикривавчи свою антирадянську діяльність нібито "боротьбою за права людини", охає національну політику КПРС і Радянського уряду, наклепницьки твердить, що на Україні начебто проводиться насильницька "русифікація", що у "його народу" відсутнє "гучне слово", нав'язує читачеві ворожі націоналістичні погляди відносно братнього союзу України з Росією і при цьому наклепницьки твердить, що в нашій країні нібито існує "великодержавний шовінізм", свавілля та беззаконня по відношенню до осіб, які були засуджені за антирадянську діяльність, що ці особи засуджені неначе безпідставно.

В другій половині листопада 1976 року цей наклепницький документ РУДЕНКО особисто у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив у ІІ примірниках, додав до кожного з них по одній виготовленій ним же фотографії, на яких зображено купу каміння на фоні творів класиків марксизму-ленінізму, з його цинічним написом: "Каміння замість хліба", і розповсюдив: у листопаді 1976 року ознайомив з ним у себе на квартирі БЕРДНИКА і МЕШКО і тоді ж передав для ознайомлення один машинописний примірник МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, які цей примірник документа повернули йому у січні 1977 року. У листопаді-грудні 1976 року 7 машинописних примірників документа "К людям доброй воли" РУДЕНКО відвіз до м. Москви, де розповсюдив, передавши для ознайомлення разом з зазначеним додатком /фотографією/ ОРЛОВУ, ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ГІНЗБУРГУ та іншим особам, прізвища яких не назвав.

Рукопис і 4 машинописних примірники цього до-

кумента РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 14 листопада 1976 року він виготовив документ "К людям доброй воли" і в другій половині листопада того ж року розмножив його на власній друкарській машинці в 11 примірниках, до кожного з яких додав по одній виготовленій ним же фотографії, на яких зображено купу каміння на фоні творів класиків марксизму-ленінізму з написом "Каміння замість хліба", після чого розповскав: ознайомив з документом в своїй квартирі БЕРДНИКА і МЕШКО та передав для ознайомлення один примірник МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, одержавши від них цей примірник у січні 1977 року. Після цього, як показав далі обвинувачений РУДЕНКО, він у листопаді-грудні 1976 року відвіз до м. Москви 7 машинописних примірників згаданого документа, де розповскав, передавши для ознайомлення три примірники ОРЛОВУ та по примірнику ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ГІНЗБУРГУ і особам, прізвища яких, з його слів, не пам'ятає. Рукопис та 4 машинописні примірники "К людям доброй воли" зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року /том 3, а.с. 53-55, 171-172, 274-276; том.4, а.с. 114-117; 199-200/;
- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що в листопаді 1976 року РУДЕНКО знайомив його з зазначеним документом /том 7, а.с. 286/;
- показаннями свідка ОРЛОВА Д.Ф. про те, що він знайомився з документом "К людям доброй воли", але коли саме та за яких обставин - дати показання відмовився /том 7, а.с. 181-182/;

- протоколами обшуків від 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час яких було вилучено чотири машинописні примірники і рукопис документа "К людям доброй воли" /том I, а.с. 255, 261, 279, 282/, та протоколами оглядів примірників цього ворожого документа /том 9, а.с. 16, 19, 27, 118-119, 175-177, 187-188/;
- протоколом обшуку від 4 січня 1977 року, під час якого в квартирі ОРЛОВА, в місті Москві, було вилучено три примірники документа РУДЕНКА "К людям доброй воли", та протоколом огляду цих примірників /том 10, а.с. 73, 76-77, 86, 90, 96-97/;
- висновками криміналістичних експертиз від 30 березня і 18 квітня 1977 року, згідно яких машинописні тексти згаданого документа, що були вилучені у обвинуваченого РУДЕНКА та в ОРЛОВА, віддруковані на друкарській машинці "Континенталь" № R-403152 обвинуваченого РУДЕНКА в кількості примірників не менше, як в трьох-п'яти, а підписи в цих примірниках та рукопис документа виконані обвинуваченим РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 73, 78, 79, 91, 133, 142-143, 148, 209, 210, 229, 230-231, 233-235/;
- речовими доказами: рукописом і 4 примірниками документа "К людям доброй воли", зазначеними фотовідбитками до цих документів і друкарською машинкою "Континенталь" № R-403152, вилученими під час обшуків в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року /том 9, а.с. 136-137, 141, 209, 210; том 15, а.с. 23-28, 81-90; том 23, а.с. 8-10; том 28, а.с. 181-182; додаток до справи - пакунок № 3/.

Допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ М.І., МАРИНОВИЧ М.Ф., ТУРЧИН В.Ф. і ГІНЗБУРГ О.І. відмовились

дати показання відносно згаданого вище документа /том 6, а.с. 277-278, 286, 288; том 7, а.с. 144-145, 212-213/.

ГРИГОРЕНКО П.Г., про що згадано вище, та МЕШКО О.Я. по справі як свідки не допитувались у зв'язку з їх захворюванням /том 31, а.с. 60-63; том 45, а.с. 73, 68/.

28 грудня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив документ у вигляді листа до органів прокуратури міст Москви та Києва, в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі, скаржучись на начебто безпідставно проведені 23 грудня 1976 року обшуки у нього та в інших осіб, наклепницьки стверджує, що в нашій країні нібито існує беззаконня, шовінізм, знування з соціалістичної законності та мають місце попрання прав людини, суверенітету України з боку радянських органів правопорядку і правосуддя, які буцімто замінили закони "правопорядком доісторичних часів, де панувало не право правого, а полузвіряче право сильного".

Тоді ж, 28 грудня 1976 року, РУДЕНКО особисто в себе вдома розмножив цей наклепницький документ з допомогою копіювального паперу в трьох примірниках, два з яких надіслав поштою відповідно до органів прокуратури міст Москви і Києва.

На початку січня 1977 року для подальшого поширення цього наклепницького документа через особу, прізвище якої назвати відмовився, з рукопису виготовив 4 машинописні примірники і тоді ж розповсюдив їх: один примірник передав для ознайомлення МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, один примірник - МЕШКО, а у себе на квартирі ознайомив

з текстом цього документа БЕРДНИКА.

Два машинописні примірники вказаного наклепницького документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 28 грудня 1976 року він склав листа до органів прокуратури міст Москви і Києва, розмножив цей документ з допомогою копівального паперу в трьох примірниках, а на початку січня 1977 року з допомогою особи, прізвище якої назвати відмовився, виготовив ще 4 машинописні примірники зазначеного документа, один з яких передав для ознайомлення МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, один примірник – МЕШКО, а у себе на квартирі ознайомив з текстом документа БЕРДНИКА. Два рукописні примірники, як показав РУДЕНКО, він надіслав поштою до прокуратури міст Москви та Києва, а два машинописні примірники цього документа зберігав у себе до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року /том 3, а.с. 147-150, 225-226; том 4, а.с. 37-39, 201-202/;
- показаннями свідка БЕРДНИКА про те, що в грудні 1976 року РУДЕНКО у себе вдома ознайомив його з зазначеним документом /том 7, а.с. 287-288/;
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квар-

тирі РУДЕНКА та протоколом огляду двох машинописних примірників цього наклепницького документа /том I, а.с. 279, 281; том 9, а.с. 175, 181/;

- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО О.Я., під час якого було вилучено один машинописний примірник зазначеного документа РУДЕНКА, та протоколом огляду цього документа /том I, а.с. 289, 292; том 9, а.с. 223, 233-234/;

- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого вказані машинописні примірники документа РУДЕНКА у вигляді листа до прокуратури міст Москви і Києва віддруковано в одну закладку /том 29, а.с. 73, 91, 98, 131, 149/;

- речовими доказами: двома машинописними примірниками зазначеного документа, вилученими у обвинуваченого РУДЕНКА 5 лютого 1977 року, та машинописним примірником цього документа, вилученим 5 лютого 1977 року у МЕШКО /том 9, а.с. 209, 210, 262, 263; том 23, а.с. 1-4; том 25, а.с. 51-52/.

Допитані як свідки МАРИНОВИЧ М.Ф. і МАТУСЕВИЧ М.І. відносно згаданого документа РУДЕНКА дати показання відмовились, а МЕШКО О.Я., як вказано вище, не допитана за станом її здоров'я /том 6, а.с. 288; том 6, а.с. 277-278; том 45, а.с. 68/.

Поруч з цим обвинувачений РУДЕНКО з метою підриву та ослаблення Радянської влади, для використання в своїй антирадянській діяльності зберігав інші антирадянські та наклепницькі документи, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

В різний час, на протязі 1972-1977 років, він одержав в м. Києві від БЕРДНИКА О.П. ряд ворожих документів, в яких зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, і з вказаною метою зберігав їх в своїй квартирі до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року.

За зазначених обставин він зберігав такі документи, одержані від БЕРДНИКА:

- машинописний документ під назвою "Відкритий лист" на адресу Комітету державної безпеки при Раді Міністрів УРСР та партійних органів від 30 квітня 1972 року. В цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки на діяльність державних органів, на радянську дійсність;

- машинописний документ у вигляді так званого "Відкритого листа" БЕРДНИКА від 17 березня 1973 року на ім'я керівників КПРС, Радянського уряду. В документі містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, стверджується, що людину в нашій країні нібито можна з дозволу органів влади "...вбити, репресувати та посадити в психіатричну лікарню..." тощо;

- машинописний документ у вигляді так званого "Открытого письма" до партійних органів, в якому зводяться злісні наклепницькі вигадки на радянську дійсність, політику та діяльність КПРС. Зокрема, в ньому стверджується, що у нашій

країні нібито існує деспотизм, насильство, шовінізм та цинізм, безвір'я і злодійство, всепоглинаюча бюрократизація життя, які руйнують країну, свідомість людей, що найближчі роки начебто будуть "...роками жорстоких катастроф, з якими не справиться ніякий з'їзд партії, ніякі інші надзвичайні становища";

- машинописний ворожий документ під назвою "Открытое дружеское послание" у вигляді листа БЕРДНИКА до УІ з'їзду письменників СРСР. В цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в ньому паплюжиться радянська дійсність, діяльність КПРС та Радянського уряду в справі виховання радянської людини, стверджується, що в нашому суспільстві, яке, за твердженням автора, ні чим не відрізняється від буржуазного, нібито існує "сутяжність і жадність, честолюбство і жорстокість, ті ж деспотія та холопство, зрадництво і піяцтво, злочинство, розпутність та ханжество";

- машинописний ворожий документ у вигляді віршів та прози під загальною назвою "Свята Україна". В ньому містяться злісні наклепницькі вигадки на становище України у складі братніх республік, радянську дійсність і закликається до створення шляхом збройної боротьби якоїсь іншої "Святої України", яка "прокидається", "...виходить з дрімоти, бо, за словами автора, "...реальність жаклива";

- виготовлений БЕРДНИКОМ 26 грудня 1976 року і підписаний ним разом з МАТУСЕВИЧЕМ і МАРИНОВИЧЕМ документ у вигляді заяви до Генерального Прокурора СРСР і до американських так званих "Комітету і Групи сприяння...", в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в ньому наклепницьки стверджується, що в Радянському Союзі нібито порушуються Конституція СРСР і основні права людини.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що протягом 1972-1977 років він одержував від мешканця м. Києва БЕРДНИКА і зберігав у себе машинописи документів, виготовлених БЕРДНИКОМ: "Відкритий лист" на адресу Комітету державної безпеки УРСР та партійних органів від 30 квітня 1972 року, "Відкритий лист" на ім'я керівників КПРС і Радянського уряду від 17 березня 1973 року, "Открытое письмо" до партійних органів від 25 червня 1976 року, "Открытое дружеское послание" до Шостого з'їзду письменників СРСР від 18 червня 1976 року, збірку віршів і прози під назвою "Свята Україна" та виготовлений БЕРДНИКОМ 26 грудня 1976 року і підписаний разом з МАТУСЕВИЧЕМ і МАРИНОВИЧЕМ документ у вигляді заяви до Генерального Прокурора СРСР і до американських так званих "Комітету і групи сприяння..." (т.3 а.с.106-108, 126, 128, 230-231, 282-283, 286-289; т.4 а.с.10-13, 20, 21, 39-40, 202);
- показаннями свідка БЕРДНИКА, який пояснив, що давав РУДЕНКУ для ознайомлення перелічені вище документи (т. 7 а.с. 262, 269-270, 289);
- протоколами обшуків від 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час яких були вилучені зазначені документи БЕРДНИКА, та протоколами огляду цих ворожих документів (т.1 а.с. 255, 261-262, 279-280, 282, 284, т.9 а.с. 16, 22, 85, 119-121; 186, 191-192);
- речовими доказами - переліченими вище документами БЕРДНИКА, які були вилучені під час обшуків у РУДЕНКА (т.9 а.с. 136, 137, 140, 141, 209, 210, 212; т.15 а.с. 77-78; т.22 а.с. 1-3, 4-5; т.23 а.с. 16-37; т. 41 а.с. 50-52; т.28 а.с.6);

На початку літа 1976 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукопис документа у вигляді листа від 30 січня 1972 року визнаного психічно хворим КОВГАРА до "Громадянина слідчого". В ньому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки твердиться, що в нашій країні нібито існує беззаконня та переслідування за "думки". РУДЕНКО тоді ж, у 1976 році, особисто для використання у своїй анти-радянській діяльності на власній друкарській машинці виготовив два машинописні примірники цього документа та, крім того, з допомогою власного фотоапарату "Зенит-Е" сфотографував рукопис КОВГАРА і виготовив з нього фотоплівку.

Документ КОВГАРА в листопаді-грудні 1976 року він використав у виготовленому ним антирадянському документі "Меморандум № I", а рукопис документа КОВГАРА і виготовлені зазначені два машинописні його примірники зберігав в своїй квартирі до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Фотоплівку з сфотографованим на ній рукописом КОВГАРА РУДЕНКО залишив на зберігання в місці, яке назвати відмовився.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що на початку літа 1976 року він одержав від особи, яку не назвав, рукопис документа КОВГАРА від 30 січня 1972 року - "листа" до "Громадянина слідчого". З цього рукопису, як пояснив далі обвинувачений РУДЕНКО, в 1976 році він віддрукував на своїй друкарській машинці два примірники цього документа, а рукопис КОВГАРА сфотографував своїм фотоапаратом "Зенит-Е" і виготовив з нього фотоплівку. В листопаді-грудні 1976 року, як показав РУДЕНКО, він використав документ КОВГАРА при виготовленні документа "Меморандум № I", а рукопис та два машинописні примірники документа КОВГАРА зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Про місце знаходження фотоплівки з сфотографованим рукописом згаданого документа РУДЕНКО показання не дав (т.4 а.с. 69-71, 72-73, 203);

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено рукопис і два примірники машинопису документа КОВГАРА та протоколом огляду примірників цього ворожого документа (т.І а.с. 255, 265; т.9 а.с. 16, 51);
- висновком криміналістичної експертизи від 31 березня 1977 року, згідно якого примірники зазначеного документа були віддруковані на друкарській машинці "Континенталь" обвинуваченого РУДЕНКА не менше, як у трьох примірниках (т. 29 а.с. 176, 181);
- речовими доказами: двома машинописними примірниками документа КОВГАРА "Громадянину слідчому" та друкарською машинкою "Континенталь" №R- 403152, вилученими у обвинуваченого РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року (т.9 а.с. 136, 138, 141; т.25 а.с. 152-197, додаток до справи - пакунок № 3);
- вилученим під час обшуку 23 грудня 1976 року у РУДЕНКА документом "Меморандум № І", в якому, зокрема, йдеться про КОВГАРА (т.15 а.с. 237, 252).

Поскілки КОВГАР Б.Ф. є психічнохворим, він по цій справі як свідок допитаний не був (т.31 а.с. 283-287).

На протязі 1976 року обвинувачений РУДЕНКО одержав по пошті та від осіб, яких не назвав, ряд антирадянських, наклепницьких документів, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад і з тією ж метою зберігав їх в своїй квартирі до дня вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року. За зазначених обставин він зберігав:

- рукописний документ не встановленого автора у вигляді "Звернення" до українського відділення закордонної радіостанції "Голос Америки", в якому з ворожих націоналістичних позицій паплюжиться радянська дійсність, КПРС та Радянський уряд. Наклепницьки стверджується, що на Україні населення нібито терпить постійні матеріальні нестатки, переслідування, а комуністи своєю діяльністю досягли начебто того, що люди перестали вірити в "жодний комунізм";

- рукописний документ у вигляді нотаток про так званий "Український національний фронт", в якому зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. В ньому, зокрема, стверджується, що український народ нібито "позбавлений прав свободно виявляти свою волю, свої прагнення", а в радянському суспільстві "попираються права людини і йде прискорена русифікація";

- антирадянський рукописний документ засудженого за ворожу діяльність МОРОЗА - "Хроніка опору", в якому містяться наклепи на національну політику Радянської держави, стверджується, що Радянська держава нібито здійснює "руйнівну" роль щодо культури, народної творчості на Україні, твердиться, що внаслідок цього українець нашого часу начебто "до краю огрублений, зматеріалізований", робиться наклеп на становище робітничого класу в нашій країні, тощо;

- п'ять експонованих фотоплівки, на яких сфотографовано машинописний текст антирадянського документа ДЗЮБИ під назвою "Інтернаціоналізм чи русифікація?", який є злісним пасквілем на радянську дійсність, національну політику КПРС і практику комуністичного будівництва в СРСР, спрямований на підриз дружби братніх радянських народів, політики КПРС і Радянської держави та проти принципів пролетарського інтернаціоналізму;

- антирадянську книгу під назвою "Українська інтелігенція під судом КГБ", видану в 1970 році за кордоном видавництвом "Сучасність", в якій з ворожих націоналістичних позицій зводяться наклепи на радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в книзі наклепницьки стверджується, що на Україні проводиться насильницька "русифікація", а також начебто проводяться масові репресії проти діячів української культури, студентів і робітників тільки за те, що "вони мали мужність виступати в обороні прав української мови і культури" та "протестували" проти "розгулу русифікації";

- сорок перший випуск нелагальної ворожої збірки під назвою "Хроніка текущих событий" за серпень 1976 року, в якій зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад та радянське правосуддя.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА, який визнав, що протягом 1976 року він одержував по пошті та від осіб, яких, з його слів, не знає, документи: "Звернення", "Український національний фронт", "Хроніка опору" МОРОЗА, п'ять експонованих фотоплівки з кадрами машинописного документа ДЗЮБИ "Інтернаціоналізм чи русифікація?", книгу закордонного видавництва "Українська інтелігенція під судом КГБ" та 41-й випуск збірки під назвою "Хроніка текущих событий", які зберігав в своїй квартирі до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року (т.3 а.с. І08-ІІ0, ІІ2-ІІ3, І52-І53, І56-І57, 23І-232; т.4 а.с.8-І0, 20, 22, 23, 29-30, 72, 203-204);

- протоколами обшуків від 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час яких були вилучені зазначені документи, та протоколами огляду цих антирадянських і наклепницьких документів (т.І а.с. 255-268, 279, 283; т.9 а.с. І6, 47, 54, 78-79, ІІ6-ІІ7, І75, І89);
- речовими доказами - переліченими вище рукописними і машинописними документами та 5 експонованими фотоплівками з кадрами машинописного тексту документа "Інтернаціоналізм чи русифікація?" (т.9 а.с. І36, І37, І38, І39, І4І, І42, 209-2І0; т.І7 а.с. 243-252, 296-297; т.22 а.с. 2І-27; т.24 а.с. І-20; т.28 а.с. 74; т.27 а.с. І-І83, І84).

В 1976 році РУДЕНКО одержав по пошті від особи, яку не назвав, рукопис антирадянського, наклепницького документа невідомого автора, що починається зі слів: "Федоренко Василь...". В цьому документі з ворожих націоналістичних позицій зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, стверджується, що Радянська влада нібито "калічить українську молодь, проводячи шалену русифікацію", а політика СРСР начебто "неправильна і антидемократична".

Тоді ж, у 1976 році, для розповсюдження і використання в своїй антирадянській діяльності, у себе вдома на власній друкарській машинці РУДЕНКО розмножив цей ворожий нашому суспільству документ в 6-ти примірниках, з яких три примірники віддрукував українською мовою, а три інші - російською мовою.

У листопаді 1976 року РУДЕНКО використав документ "Федоренко Василь..." у своїй злочинній діяльності при виготовленні антирадянського документа, так званого "Меморандуму № І".

Згадані п'ять машинописних примірників анти-радянського документа "Федоренко Василь..." він зберігав у себе до дня вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в 1976 році він одержав по пошті від особи, яку, з його слів, не знає, рукопис документа, що починається зі слів "Федоренко Василь...", і тоді ж особисто у себе вдома на друкарській машинці розмножив цей документ в 6 примірниках українською і російською мовами. В листопаді 1976 року використав документ при виготовленні свого документа "Меморандум № І". П'ять машинописних примірників "Федоренко Василь..." зберігав в своїй квартирі до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис знищив (т.3 а.с. ІІ0, ІІ2; т.4 а.с. 32-35, 204-205);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені примірники документа "Федоренко Василь...", та протоколом огляду цього антирадянського документа (т. І а.с. 255, 264, т. 9 а.с. І6, 48);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинописний текст "Федоренко Василь..." віддруковано на друкарській машинці обвинуваченого РУДЕНКА не менше, як в 3 примірниках (т. 29 а.с. 73, 81, 129, 148, 131);
- речовими доказами: 5 машинописними примірниками зазначеного документа, друкарською машинкою "Континенталь" та машинописом документа "Меморандум № І",

в якому РУДЕНКО помістив частину документа "Федоренко Василь...", вилученими у нього під час обшуку 23 грудня 1976 року (т.9 а.с. 137, 138, 141; т.15 а.с. 237 - 245, додаток до справи - пакунок № 37; т. 17 а.с. 253-272);

В 1976 році обвинувачений РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукопис антирадянського документа, що починається зі слів: "17 листопада 1975 р. Приходько..." . В цьому документі зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. Стверджується, зокрема, що в Радянському Союзі нібито "усе робиться, аби знищити національну свідомість" та "відлучити громадян від самостійного мислення". Радянський уряд начебто "шалено проводить русифікацію українців і переслідує українську мову".

Тоді ж, у 1976 році, РУДЕНКО у своїй квартирі на власній друкарській машинці з метою розповсюдження цього ворожого документа розмножив його в трьох примірниках.

В листопаді 1976 року він використав цей документ в своїй антирадянській діяльності при виготовленні ворожого документа, так званого "Меморандуму № І". Два машинописні примірники документа "17 листопада 1975 р. Приходько..." він зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в 1976 році він одержав від особи, яку нібито не пам'ятає, рукопис документа, що починається зі слів "17 листопада 1975 р. Приходько..." і того ж року на власній друкарській машинці віддрукував три примірники цього документа, а рукопис, з його слів, знищив. В листопаді 1976 року використав

цей документ при виготовленні документа "Меморандум № І", а два машинописні примірники зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року (т. 3 а.с. ІІ0-ІІ2, т.4 а.с. 28-29, 205-206);

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені два машинописні примірники документа "І7 листопада 1975 р. Приходько..." та протоколом огляду цього антирадянського документа (т.І а.с. 255, 264-268; т.9 а.с. І6, 49-50);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого зазначений документ був віддрукований в декількох примірниках на друкарській машинці "Континенталь" обвинуваченого РУДЕНКА (т.29 а.с. 73, 81-82, І29, І48);
- речовими доказами: 2 машинописними примірниками зазначеного документа, вилученим у РУДЕНКА документом "Меморандум № І", в якому є частина тексту, взятого з документа "І7 листопада 1975 р. Приходько..." та друкарською машинкою "Континенталь", вилученими у обвинуваченого РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року (т.9 а.с. І36, І38, І4І, т.І7 а.с.277-280, додаток до справи - пакунок № 3, т.І5 а.с. 247-252).

В 1976 році обвинувачений РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукопис антирадянського документа, що починається зі слів: "Тригорій Тригорійович Прокопович...". В цьому документі зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, національну політику у нашій країні. Зокрема, наклепницьки стверджується, що визвольна місія Радянської Армії щодо Західної України у 1939 році нібито нічого доброго не принесла українцям, що Радянська влада неначебто "заморозила усе галицьке життя".

В документі вихваляється діяльність особи - учасника ОУН, яка неодноразово притягалась до кримінальної відповідальності за антирадянську діяльність.

Тоді ж, у 1976 році, РУДЕНКО на власній друкарській машинці розмножив цей ворожий документ в трьох примірниках, які зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в 1976 році він одержав від особи, яку начебто не пам'ятає, рукопис документа, який починається словами: "Григорій Григорійович Прокопович...", і тоді ж особисто розмножив його на друкарській машинці в трьох примірниках, які зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис знищив (т. 3 а.с. II0-II2, т.4 а.с. 31-32, 206);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені три машинописні примірники зазначеного документа, та протоколом огляду цього антирадянського документа (т. I а.с. 255, 256-268; т.9 а.с. 16, 48-49);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинопис документа "Григорій Григорійович Прокопович..." віддруковано на друкарській машинці РУДЕНКА не менше як у трьох примірниках (т.29 а.с. 73, 81, 129, 148);
- речовими доказами: трьома машинописними примірниками зазначеного документа та друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152, що були вилучені у обвинуваченого РУДЕНКА 23 грудня 1976 року. (т.9 а.с. 136, 138, 141, т.17 а.с.273-276, додаток до справи - пакунок № 3).

Наприкінці вересня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від МЕШКО О.Я. рукописний документ під назвою: "Открытое письмо", в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Автор, виступаючи на захист особи, засудженої за антирадянську діяльність, зводить наклепи на радянське правосуддя, твердячи, що в нашій країні нібито не дотримуються конституційні норми, що сама Радянська держава начебто творить "преступления", а тому, мовляв, повинен появитися у Москві "пам'ятник жертвам государственного произвола". Цей наклепницький документ РУДЕНКО особисто на власній друкарській машинці розмножив у трьох примірниках, один з яких разом з рукописом віддав МЕШКО, а два інші зберігав у себе до дня їх вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що наприкінці вересня 1976 року він одержав від мешканки м.Киева МЕШКО О.Я. рукопис документа "Открытое письмо", розмножив його на власній друкарській машинці в трьох примірниках, після чого рукопис та примірник машинопису віддав МЕШКО, а два інші примірники зберігав у себе до 23 грудня 1976 року (т. 3 а.с. І49-І50, т.4 а.с. 40-4І, 206-207);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено два машинописні примірники документа МЕШКО "Открытое письмо", та протоколом огляду цього наклепницького документа (т.І а.с. 255, 265; т.9 а.с. І6, 50);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого зазначений документ був віддрукований в декількох примірниках на друкарській

машинці "Континенталь" обвинуваченого РУДЕНКА (т.29 а.с. 73, 82, 129, 148);

- речовими доказами: двома машинописними примірниками названого вище документа та друкарською машинкою "Континенталь" № R-403152, вилученими у РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року (т. 9 а.с. 136, 138, 141, т.17 а.с. 281-286, додаток до справи - пакунок № 3).

Обвинувачений РУДЕНКО в листопаді 1976 року, перебуваючи в місті Москві, одержав від ТУРЧИНА В.Ф. дві фотоплівки з сфотографованим машинописним текстом його, ТУРЧИНА, антирадянського документа під назвою "Инерция страха", в якому з ворожих щодо радянського суспільства позицій зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, автор паплюжить існуючу в нашій країні соціально-політичну систему, наклепницьки твердить, що в радянському суспільстві нібито існує беззаконня, "централізована бюрократія", зневага до основних прав людини"; керівна роль КПРС ним порівнюється з "самодержавством" царської Росії, а більшовики начебто ведуть країну до "жорнавого хаосу".

Згадані дві фотоплівки з сфотографованим на них антирадянським документом ТУРЧИНА "Инерция страха" РУДЕНКО привіз з Москви до Києва, де тоді ж, в листопаді 1976 року, через МАРИНОВИЧА і МАТУСЕВИЧА розмножив третю частину цього документа фотоспособом в трьох примірниках. На початку лютого 1977 року через особу, яку назвати відмовився, передав зазначені фотоплівки і два примірники фотовідбитків третьої частини "Инерции страха" ТУРЧИНУ. Один такий примірник зберігався у мешканця м.Василькова Київської області батька МАТУСЕВИЧА - МАТУСЕВИЧА І.П. до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в листопаді 1976 року в місті Москві він одержав для ознайомлення від ТУРЧИНА В.Ф. дві фотоплівки з сфотографованим машинописом його документа "Інерція страху", привіз ці фотоплівки до Києва, де в листопаді 1976 року через МАРИНОВИЧА і МАТУСЕВИЧА розмножив фотоспособом третю частину цього документа в трьох примірниках. На початку лютого 1977 року, як показав РУДЕНКО, через особу, назвати її відмовився, передав вказану фотоплівку і два примірники фотовідбитків третьої частини "Інерції страху" ТУРЧИНУ (т.3 а.с. 71-75, т.4 а.с. 1-4, 207);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі батька МАТУСЕВИЧА М.І. - МАТУСЕВИЧА І.П. в місті Василькові Київської області, під час якого були вилучені фотовідбитки третьої частини документа ТУРЧИНА "Інерція страху", та протоколом огляду цього антирадянського документа (т.І а.с. 375-377, т.ІО а.с. 1-2);
- речовим доказом - фотовідбитками третьої частини машинописного тексту документа ТУРЧИНА "Інерція страху", які були вилучені 5 лютого 1977 року під час обшуку у МАТУСЕВИЧА І.П. (т.ІО а.с. 8, т.25 а.с. 62-65);

Допитані по цій справі як свідки ТУРЧИН В.Ф., МАТУСЕВИЧ М.І. і МАРИНОВИЧ М.Ф. дати показання відносно зазначеного документа відмовились, а МАТУСЕВИЧ І.П. пояснив, що про появу в його квартирі документів, вилучених під час обшуку, він нічого не знає (т.7 а.с. 214-217; т.6 а.с. 280-281, 289-290, т.7 а.с. 65-68).

У листопаді 1976 року обвинувачений РУДЕНКО, перебуваючи в місті Москві, з вказаною метою, для використання в своїй ворожій діяльності одержав від ОРЛОВА Ю.Ф. (заарештований по іншій справі) антирадянський документ під назвою "Оценка влияния совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе, в части, касающейся прав человека в СССР", виготовлений від імені ОРЛОВА, ГИНЗБУРГА, ЩАРАНСЬКОГО та інших осіб. В цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянську дійсність, демократичні основи нашого суспільства, зовнішню і внутрішню політику Радянської держави, стверджується, що в нашому суспільстві нібито існують беззаконня, практика "психіатричних репресій", переслідування людей "за переконання" тощо.

Тоді ж, з вказаною метою, він одержав в Москві від ОРЛОВА другий ворожий документ під назвою "Об образовании общественной группы содействия выполнению Хельсинских соглашений в СССР", виготовлений від імені ОРЛОВА, ГИНЗБУРГА, ЩАРАНСЬКОГО та інших осіб. В документі, зокрема, йдеться про необхідність збору інформації, про нібито існуючі в Радянській державі прояви "антигуманності", "примусового лікування з метою змінення думок, совісті, релігії, переконань" тощо, та про передачу такої інформації за кордон. Крім того, одержав від ОРЛОВА наклепницький документ під назвою "Об образовании литовской группы содействия выполнению Хельсинских соглашений", виготовлений від імені ВЕНЦЛОВА, ФІЛЬКЕНШТЕЙНА та інших осіб. В документі, зокрема, наклепницьки стверджується, що Радянська влада в Литві встановлена нібито не в наслідок прояви волі литовського народу, а начебто "внаслідок введення Радянських військ на її територію".

Того ж 1976 року РУДЕНКО в своїй квартирі ознайомив з цими ворожими документами БЕРДНИКА і МЕШКО, а потім зберігав документи у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

— показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що у листопаді 1976 року він одержав в м.Москві від ОРЛОВА

машинописні документи під назвами "Оценка влияния Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе в части, касающейся прав человека в СССР", "Об образовании Общественной группы Содействия выполнению Хельсинкских Соглашений в СССР" та "Об образовании Литовской группы Содействия выполнению Хельсинкских Соглашений", привіз ці документи до м. Києва, де того ж року в своїй квартирі ознайомив з ними БЕРДНИКА і МЕШКО, а потім зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року (т. 3 а.с. 82-84, 172-173, 278-280, т. 4 а.с. 37, 74-76, 207-208);

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені зазначені документи, та протоколом огляду цих ворожих документів (т. I а.с. 255, 257, 263; т. 9 а.с. 16, 61, 79);
- речовими доказами: зазначеними вище машинописними документами, вилученими в квартирі РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року. (т. 9 а.с. 136, 139; т. 15 а.с. 1-13; т. 18 а.с. 96-98; т. 19 а.с. 1).

Допитаний як свідок БЕРДНИК О.П. показав, що РУДЕНКО його з вказаними документами не знайомив (т. 7 а.с. 288-289);

19 грудня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від мешканця Вінницької області, психічнохворого ТЕРЕЛІ Й.М. рукопис його наклепницького документа, що починається зі слів: "Закарпатська обл. Міжгірський р-н...". В цьому документі зводяться наклепницькі вигадки, що порочать Радянський державний і суспільний лад, радянську дійсність. В ньому робиться спроба опорочити діяльність Радянського уряду, стверджується, зокрема, що в нашій державі нібито існує беззаконня, переслідування віруючих і начебто в

"СРСР було фізично знищено багато християн", які в наш час нібито "піддаються гонінням і репресіям з боку властей".

В січні 1977 року РУДЕНКО використав цей документ при виготовленні ворожого документа під назвою "Меморандум № 3".

Згаданий документ, одержаний від ТЕРЕЛІ, РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 19 грудня 1976 року він одержав у м.Києві від ТЕРЕЛІ рукопис документа, який починається зі слів: "Закарпатська обл. Міжгірський р-н...", який використав при виготовленні свого документа "Меморандум № 3" і зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року (т.3 а.с. 108-110; т.4 а.с. 30-31, 208);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено зазначений документ, та протоколом огляду цього наклепницького документа (т.І а.с. 255-270; т.9 а.с. 16, 91);
- речовим доказом - рукописом документа Терелі, вилученим в квартирі РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року (т.9 а.с. 136, 140; т.19 а.с. 243-247);
- вилученим під час обшуку 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА документом "Меморандум № 3", в якому йдеться мова про Терелю (т.22 а.с. 320).

Зазначений ТЕРЕЛЯ Й.М. не допитаний як свідок по цій справі, поскільки він є психічнохворий (т.3І а.с. 19, 20; т.45 а.с. 59).

В грудні 1976 р.- січні 1977 року РУДЕНКО одержав від мешканця міста Одеси БАРЛАДЯНУ В.В. два тотожні за змістом рукописні ворожі документи у вигляді "заяви" на ім'я прокурора Одеської області, в яких зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, діяльність органів влади та правосуддя. Робиться спроба опорочити політику нашої країни з національного питання. Один з цих документів РУДЕНКО використав для виготовлення своєї так званої заяви в "захист" БАРЛАДЯНУ і зберігав його у себе до дня обшуку 23 грудня 1976 року. Другий примірник згаданого документа він передав МЕШКО для ознайомлення та зберігання, де документ було вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в грудні 1976 року він одержав в місті Києві від Барладяну рукопис його заяви на ім'я прокурора Одеської області. Цей рукопис зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. В січні 1977 року знову одержав від БАРЛАДЯНУ таку ж за змістом його заяву, яку передав для ознайомлення і зберігання МЕШКО (т.3 а.с. 88-95, 253-254; т.4 а.с. 13-15, 208-209);
- показаннями свідка БАРЛАДЯНУ В.В. про те, що в грудні 1976 року - січні 1977 року він передав РУДЕНКУ для ознайомлення дві тотожні свої заяви до прокурора Одеської області (т.7 а.с. 164-166, 168-170);

- протоколом обшуку від 23 грудня в квартирі РУДЕНКА, під час якого була вилучена заява БЕРЛАДЯНУ, та протоколом огляду цього ворожого документа (т.І а.с. 255, 262 ; т.9 а.с. 16, 89-90);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, під час якого була вилучена така ж заява, та протоколом огляду цього документа (т. І а.с. 289,297; т. 9 а.с. 223, 242);
- речовими доказами: двома примірниками заяви БАРЛАДЯНУ (в рукописах), вилучених у РУДЕНКА і МЕШКО (т.9 а.с. 136, 140, 262, 264; т.28 а.с. 75-91, 296-312).

В грудні 1976 року - лютому 1977 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від БАРЛАДЯНУ ще два тотожні за своїм змістом документи під назвою "До людей доброї волі", в яких з націоналістичних позицій зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, стверджується, зокрема, що в нашій країні нібито існує "...тягар колгоспно-кріпосного ярма", "...зверхність усього російського...", "...нелюдське суспільство...", в якому неначе немає демократії, а є тільки "свавілля". Один з цих документів РУДЕНКО зберігав у себе до дня вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року, а другий віддав БЕРДНИКУ О.П. для ознайомлення і передачі через ГРИГОРЕНКА чи ГІНЗБУРГА за кордон, в США, однак цей документ було вилучено у БЕРДНИКА під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в грудні 1976 року він одержав в місті Києві від БЕРЛАДЯНУ рукописний документ "До людей доброї волі", який тоді ж передав БЕРДНИКУ для ознайомлення і подальшої

передачі через мешканців м.Москви Григоренка чи Гінзбурга за кордон. На початку лютого 1977 року знову одержав від БАРЛАДЯНУ тотожній за змістом документ і зберігав його до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року (т.3 а.с. 88-92; т.4 а.с. 23, 209);

- показаннями свідка БАРЛАДЯНУ В.В. про те, що 20 грудня 1976 року він вручив РУДЕНКУ в м.Києві свій рукопис "До людей доброї волі", а пізніше надсилав йому свої документи по пошті (т.7 а.с. 164-170);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено документ БАРЛАДЯНУ "До людей доброї волі", та протоколом огляду цього наклепницького документа (т.1 а.с. 279, 282; т. 9 а.с. 175, 188);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі БЕРДНИКА, під час якого було вилучено зазначений документ, та протоколом огляду цього документа (т.1 а.с. 327, 331, т.10 а.с. 23, 26);
- речовими доказами: рукописами документа БАРЛАДЯНУ "До людей доброї волі" (два примірники), вилученими під час обшуків 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, і 23 грудня 1976 року в квартирі БЕРДНИКА (т.9 а.с. а.с. 210; т.23 а.с. 11-15; т. 38 а.с. 21-22, т.10 а.с. 51-52).

Допитаний як свідок БЕРДНИК відносно одержання від РУДЕНКА зазначеного документа дати показання відмовився (т.7 а.с. 264-265).

В грудні 1976 року - січні 1977 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від мешканців м.Одеси СІРОГО Л.М. і СІРОЇ В.Л. ряд ворожих рукописних документів у вигляді їх "заяв" та "звернень" до різних радянських установ та урядів іноземних держав, а саме:

- "Обращение" до урядів США, Канади, Австралії, ФРН і Франції (на двох аркушах);

- "Обращение" до урядів США, Англії, Канади та інших країн (на 15 аркушах);

- два тотожні за змістом документи під назвою "Письмо № 3" (кожний на 6 аркушах);

- документ, що починається зі слів: "Копия: І8/ХІ-76 г. Послано за № 769..." (на 5 аркушах);

- лист до урядів США, Англії, Канади, Австралії, ФРН і Франції (на І8 аркушах);

- текст, що починається зі слів: ОВ и Р г.Одессы.. (на 6 аркушах).

В цих документах зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в них зводяться наклепи на радянську дійсність, органи правосуддя, політику КПРС і Радянського уряду з національного питання тощо, стверджується, що Україна нібито "орусачується", а її народ неначебто "пригноблюється з більшою жорстокістю, ніж народи колоніальної Азії та Африки".

У січні 1977 року ворожі документи СІРОГО і СІРОЇ, а саме: текст, що починається зі слів: "Копия: І8/ХІ-76 г. Послано за № 769..." на 5 аркушах; лист до урядів США,

Англії, Канади, Австралії, ФРН і Франції на 18 аркушах та текст, що починається зі слів: "ОВ. и Р г.Одессы..." на 6 аркушах, РУДЕНКО розповсюдив, передавши для ознайомлення і зберігання МЕШКО, в якій вони були вилучені під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Інші зазначені наклепницькі документи СІРОГО і СІРОЇ обвинувачений РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що протягом грудня 1976 року - січня 1977 року він одержав в м.Києві від СІРОГО і СІРОЇ їх рукописні документи: "Обращение" до урядів США, Канади та інших країн, "Обращение" до урядів США, Англії та інших країн; два тотожні за змістом документи під назвою "Письмо № 3", документ, що починається зі слів: "Копия: 18/XI-76 г....", лист до урядів США, Англії та інших країн, та документ, що починається зі слів: "ОВ и Р г.Одессы...". Три останні документи в кінці січня-на початку лютого 1977 року передав для ознайомлення і зберігання МЕШКО, а інші документи Сірого і Сірої зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.(т.3 а.с. 98-101, 233-237, т.4 а.с. 17-20, 209-210);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені документи Сірого і Сірої, та протоколом огляду цих ворожих документів (т.1 а.с. 255, 262, т.9 а.с. 16, 26-27, 87-89);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, під час якого були вилучені зазначені документи, та протоколом огляду цих документів (т.1 а.с. 289, 294-295, т.9 а.с. 223, 238) ;

- речовими доказами: рукописними документами Сірого і Сірої, які вилучені під час вказаних обшуків в квартирах РУДЕНКА і МЕШКО (т. 9 а.с. 136, 140, 262-264; т.28 а.с. 96-236).

Допитані як свідки Сірий Л.М. і Сіра В.Л. відносно передачі ними РУДЕНКУ зазначених документів дати показання відмовились (т.7 а.с. 175, 176-178).

19 грудня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від мешканки м.Києва, судимої за особливо небезпечний державний злочин СВІТЛИЧНОЇ Н.О., рукопис її антирадянського документа у вигляді листа до так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсинкських угод" та до партійних органів. В цьому документі зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, Зокрема, наклепницьки стверджується, що в нашій країні нібито існує "суцільна девальвація людської гідності", а Радянська держава начебто є "найбільшим в світі, найдосконалішим і наймогутнішим в світі концтабором". Цей антирадянський документ РУДЕНКО зберігав у себе до 20 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в грудні 1976 року він одержав від Світличної рукопис її листа до так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсинкських угод" та до партійних органів і зберігав його у себе до 20 грудня 1976 року (т.3 а.с. 127-128, 130-131, 179, 231, т. 4, а.с. 27-28, 210);
- показаннями свідка Світличної Н.О. про те, що 19 грудня 1976 року вона передала РУДЕНКУ для ознайомлення

виготовлений нею зазначений документ (т.7 а.с.124-127);

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі БЕРДНИКА, під час якого було вилучено зазначений документ Світличної, та протоколом огляду цього анти - радянського документа (т.І а.с. 327, 38І, т.ІО а.с. 23, 25-26);
- речовим доказом - рукописним документом Світличної, вилученим 23 грудня 1976 року під час обшуку в квартирі БЕРДНИКА (т. ІО а.с. 5І; т. 24 а.с. 204-206).

У січні 1977 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від МАРИНОВИЧА М.Ф. копію рукописного антирадянського документа Світличної Н.О. у вигляді "листа" до так званої "Української громадської групи сприяння виконання Хельсинкських угод" і до партійних органів, який за своїм змістом тотожний з таким же документом, який РУДЕНКО одержав 19 грудня 1976 року від СВІТЛИЧНОЇ.

Тоді ж, в січні 1977 року, цей ворожий документ РУДЕНКО передав для ознайомлення і зберігання мешканці м.Києва МЕШКО О.Я., де його було вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в січні 1977 року він одержав від МАРИНОВИЧА копію рукописного листа СВІТЛИЧНОЇ до так званої "Української громадської групи сприяння виконання Хельсинкських угод" і до партійних органів. Тоді ж, в січні 1977 року цей документ СВІТЛИЧНОЇ передав для ознайомлення і зберігання МЕШКО (т.3 а.с.120,193-196,23І; т.4 а.с. 27-28, 210);

- показаннями свідка СВІТЛИЧНОЇ про те, що в січні 1977 року вона передала комусь із членів так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсинкських угод" копію зазначеного документа, але кому саме - не пригадує (т.7 а.с. 124-129);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, під час якого було вилучено "лист" СВІТЛИЧНОЇ, та протоколом огляду цього антирадянського документа (т.1 а.с. 289, 294; т.9 а.с. 223, 237);
- речовим доказом - зазначеним рукописним документом СВІТЛИЧНОЇ, який вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО (т.9 а.с. 262, 264; т.28 а.с. 237-239).

Допитаний по цій справі як свідок МАРИНОВИЧ М.Ф. відносно передачі ним РУДЕНКУ рукописного документа СВІТЛИЧНОЇ показань не дав (т.6 а.с. 288-289).

В кінці січня - на початку лютого 1977 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від МАРИНОВИЧА ворожий документ під назвою "А как же иначе?", автором якого є Василь БЯРЛАДЯНУ. В документі зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, зокрема, вказується, що у Радянському Союзі нібито душиться цивілізація, радянських людей автор називає "скотиною", наклепницьки стверджує, що начебто російський народ пригноблює українську націю, називає його колонізаторами, яких прийдеться виганяти - кулями та багнетами. Цей ворожий документ РУДЕНКО зберігав у себе, а потім розповсюдив, передавши для ознайомлення МЕШКО, де його було вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в кінці січня - перших числах лютого 1977 року він одержав від МАРИНОВИЧА рукопис антирадянського документа БАРЛАДЯНУ "А как же иначе?", який декілька днів зберігав у себе, а потім передав для ознайомлення МЕШКО (т.3 а.с. 93-95, 120; т.4 а.с. 24-25, 210-211);
- показаннями свідка БАРЛАДЯНУ В.В. про те, що він є автором документа "А как же иначе?", який після виготовлення надіслав по пошті РУДЕНКОВІ до міста Києва (т.7 а.с. 165-166);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, під час якого було вилучено рукопис документа БАРЛАДЯНУ, та протоколом огляду цього ворожого документа (т.1 а.с. 289, 296; т.9 а.с. 223, 239-240);
- речовим доказом - рукописом документа БАРЛАДЯНУ "А как же иначе?", вилученим 5 лютого 1977 року під час обшуку у МЕШКО. (т.9 а.с. 262, 264; т.48 а.с. 240-295).

Допитаний по цій справі як свідок МАРИНОВИЧ показань щодо зазначеного документа не дав. (т.6 а.с.288-289).

На початку листопада 1976 року обвинувачений РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукописний антирадянський документ у вигляді так званого "Відкритого листа" до "Його Величності шахіншаху Ірану..." від імені її осіб, що відбувають покарання за антирадянську діяльність. Цей документ РУДЕНКО особисто розмножив на друкарській машинці

в чотирьох примірниках для подальшого розповсюдження, зокрема, для ознайомлення з ним БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА. Ці примірники РУДЕНКО зберігав у себе до дня вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис цього документа розповсюдив, передавши БЕРДНИКУ для дальшого поширення.

У згаданому документі містяться злісні ворожі наклепи на зовнішню та внутрішню політику Радянського Союзу, які направлені на підриз добросусідських відносин між СРСР та Іраном. Зокрема, в документі вказується, що протягом багатьох років його автори "уважно слідували за розвитком Ірану", з задоволенням дивились на "посилену розбудову" іранських збройних сил, розуміючи це, як "свідectво" того, що іранський уряд нібито передбачає "величезну небезпеку, що нависає на нього з півночі і намагається Московії протиставити потужну військову силу".

Автори "листа" відверто пишуть, що вони негативно відносяться до повернення в СРСР повтікавщиків в різний час до Ірану зрадників Батьківщини, зокрема ЗОСИМОВА, називають видачу його Іраном радянським властям "ганебнішою акцією" і вказують: "...ми не хотіли думати, що солідарність шаха Ірану у придушенні народу з московськими дешителями ще й у другій половині 70-х років доходила до спільної розправи над мужньою людиною, що, ризикуючи життям, намагалась вирватись з соціалістичного концтабору...", вказують, що для цього зрадника Батьківщини літак був начебто лише "...засобом подолання колючого дроту, що оперезавши весь Радянський Союз, примусово утримував його у межах Союзу..."

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що на початку листопада 1976 року він одержав від особи, яку нібито не знає, рукопис документа у вигляді "Відкритого листа" до "Його Величності шахіншаху Ірану...". Частина цього документа, як показав далі

обвинувачений РУДЕНКО, він на своїй друкарській машинці розмножив для поширення в чотирьох примірниках, які зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис документа передав БЕРДНИКУ для ознайомлення і дальшого поширення – передачі за кордон на Захід (т.3 а.с. 68-70; т.4 а.с. 54-56, 211-212);

- показаннями свідка БЕРДНИКА про те, що він знайомився з зазначеним документом, а від кого його одержав та за яких обставин – дати показання відмовився (т.7 а.с. 264-266);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА М.Д., під час якого було вилучено чотири машинописні примірники частини документа "Відкритий лист" до "Його Величності шахіншаху Ірану...", кожний на одному аркуші, та протоколом огляду цих примірників (т.І а.с. 255, 265; т.9 а.с. 16, 52-53);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі БЕРДНИКА, під час якого було вилучено рукопис (оригінал) зазначеного документа, та протоколом огляду цього антирадянського документа (т. І а.с. 327, 331; т.10 а.с. 23, 24-25);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинописні примірники зазначеного документа були віддруковані на машинці "Континенталь" обвинуваченого РУДЕНКА в одну закладку (т.29 а.с. 73, 82, 129, 148);
- речовими доказами: рукописом документа "Його Величності шахіншаху Ірану...", вилученим 23 грудня 1976 року під час обшуку у БЕРДНИКА; 4 машинописними

примірниками частини цього документа (кожний примірник на одному аркуші) та друкарською машинкою "Континенталь" № R-403152, вилученими 23 грудня 1976 року під час обшуку в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА (т.9 а.с. 136, 138, 141 ; т.10 а.с. 51, 255-256; т.17 а.с. 292-295; т.24 а.с. 202-203; додаток до справи - пакунок № 3), а також рукописним листом РУДЕНКА, вилученим під час обшуку у БЕРДНИКА, з якого видно, що згаданий ворожий документ РУДЕНКО призначив для передачі на Захід - у США (т.24 а.с. 101).

В другій половині грудня 1976 року РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, два тотожні за змістом примірники так званого "Бюллетеня Совета родственников узников евангельских христиан-баптистов в СССР" № 37 за 1976 рік, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Ці документи направлені на розпалювання серед віруючих релігійного психозу і компромета - цію радянського законодавства про релігійні культи. Зокрема, наклепницьки стверджується, що нібито в нашій країні під виглядом атеїстичної пропаганди проходить грубе порушення конституційних прав і свобод, "цькування" віруючих аж до їх фізичного знищення, яке начебто санкціоноване органами влади.

Ці ворожі документи він зберігав у себе до дня їх вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в грудні 1976 року він одержав від особи, яку, з його слів, не знає, два тотожні примірники так званого "Бюллетеня Совета родственников узников евангельских христиан-баптистов в СССР" № 37 за 1976 рік, які зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року (т.3 а.с. 153-154; т.4 а.с. 21-22, 213-214);

- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА, під час якого було вилучено два примірники зазначеного документа, та протоколом огляду двох примірників цього наклепницького документа /том I, а.с. 255, 256; том 9, а.с. I6, 38-40/;
- речовими доказами: двома примірниками так званого "Бюллетеня Совета родственников узников евангельских христиан-баптистов в СССР", які були вилучені в квартирі РУДЕНКА 23 грудня 1976 року /том 9, а.с. I36, I37; том 25, а.с. 77-I40/.

В жовтні-листопаді 1976 року обвинувачений РУДЕНКО, спілкуючись з особами, що раніше були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, та іншими відщепенцями, які активно виступають проти соціалістичного ладу, став підшукувати більш активні форми проведення боротьби проти Радянської влади з метою її підриву та ослаблення. II листопада того ж року під час перебування у місті Москві разом з душевнохворим ГРИГОРЕНКОМ П.Г. виготовив і підписав "Сообщение" про створення так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсінкських угод". Текст згаданого "Сообщения" РУДЕНКО передав в той же день в квартирі ГІНЗБУРГА в місті Москві кореспонденту західнонімецького телебачення Бернду Нільсен-Штоккбі, і вже 17 листопада 1976 року націоналістична газета "Свобода" /м.Нью-Йорк, США/ на своїх сторінках помістила повідомлення про згадану так звану "групу", оголошену РУДЕНКОМ.

В цей же час РУДЕНКО своє істинне нутро, свою антирадянську діяльність став прикривати личиною "борця за права людини", удаваним "сприянням" виконанню Хельсінкських угод. В той же період він в м. Києві особисто від свого імені та від імені деяких вороже настроєних своїх однодумців із їх участю виготовив, розмножив та розповсюдив ворожі радянському суспільству документи - так звані "Декларації" і "Ме -

морандум № І", в яких зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад /де - тальну оцінку слідством цих ворожих документів наведено вище в цьому обвинувальному висновку при описі антирадянської діяльності обвинуваченого ТИХОГО О.І. - аркуші обвинувального висновку 28-29/.

Протягом листопада-грудня 1976 року РУДЕНКО на власній друкарській машинці розмножив в 15 примірниках "Декларацію" і в 20 примірниках "Меморандум № І". Крім того, тоді ж особисто, з використанням власного фотоапарату сфотографував сім разів обидва згадані документи, виготовивши три фотоплівки.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в листопаді 1976 року він, перебуваючи в м. Москві, разом з ГРИГОРЕНКОМ виготовив так зване "Сообщение" про створення "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсинських угод" і тоді ж цей документ в квартирі ГІНЗБУРГА передав для ознайомлення ко- респондентові західнонімецького телебачення Бернду Нільсен-Штоккбі. Після цього, повернувшись до м. Києва, в листопаді 1976 року від свого імені та від імені інших осіб виготовив документи під назвами "Декларація" і "Меморандум № І". При написанні останнього документа, як визнав РУДЕНКО, він використав одержані в різний час від осіб, більшість яких, з його слів, нібито не знає, рукописні та машинописні тексти документів, а саме: документи, що починаються зі слів: "17 листопада 1975 р. Приходько...", "Федоренко Василь...", "Валерій Марченко - журналіст...", та лист ТЕРЕЛІ: "Закарпатська обл...". Протягом листопада-грудня 1976 року розмножив на своїй друкарській машинці в 15 примірниках "Декларацію" і в 20 примірниках

ках "Меморандум № I". Крім того, як показав обвинувачений РУДЕНКО, він тоді ж особисто з допомогою свого фотоапарата "Зенит-Е" сфотографував сім разів згадані документи, виготовивши три фотоплівки /том 3, а.с. 55-62, 99-100, 197-205, 208-209, 237-241; том 4, а.с. 31-33, 49-51, 85, 93-95, 103-105, 122-126, 214-216/;

- протоколами обшуків від 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА в місті Києві /том I, а.с. 255-257, 260-261, 263, 279, 282/; від 25 грудня 1976 року особистого обшуку РУДЕНКА під час його перебування у місті Комунарську Ворошиловградської області /том I, а.с. 273/; від 24 грудня 1976 року в квартирі КАНДИБИ І.О. в с. Пустомити Львівської області /том I, а.с. 321/; від 23 грудня 1976 року в квартирі ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. в місті Чернігові /том I, а.с. 315/; від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО О.Я. /том I, а.с. 289, 292/ і в квартирі сестри МАТУСЕВИЧА М.І. - МАТУСЕВИЧ Т.І. в місті Києві /том I, а.с. 361, 363/; від 4 січня 1977 року в квартирі АЛЕКСЄЄВОЇ Л.М. в місті Москві /том ІО, а.с. 73-74, 79/; від 6 лютого 1977 року в квартирі СТРОКАТОВОЇ Н.А. в місті Таруса Калузької області /том ІО, а.с. 81, 84/; під час яких були вилучені машинописні і рукописні примірники "Декларації" і "Меморандуму № I", фотоплівки з текстами цих документів, так зване "Сообщение", рукописні й машинописні тексти документів, використані РУДЕНКОМ при написанні "Декларації" і "Меморандуму № I", та протоколами огляду цих ворожих антирадянських та наклепницьких документів /том 9, а.с. 16, 18-19, 21, 26, 41-44, 48-50, 56-57, 59-61, 91, 134, 166-167, 175, 186-187, 198-200, 223, 227-228, 269, 270; том ІО, а.с. 58-59, 86, 89-92, 94-97/;

- висновками криміналістичних експертиз від 15 і 30 березня та 18 квітня 1977 року, згідно яких рукописні тексти "Декларації" і "Меморандуму № I" виконані об-

винуваченим РУДЕНКОМ, машинописні тексти цих документів віддруковані на друкарській машинці РУДЕНКА в декількох примірниках, а зазначені фотоплівки відзняті його ж фотоапаратом "Зенит-Е" /том 29, а.с. 8-10, 30-32, 33, 73, 78-81, 83-84, 92-93, 97-99, 129-131, 132-133, 141-143, 148, 209-211, 228-235/;

- речовими доказами: вилученими під час зазначених обшуків рукописами і машинописами документів "Декларація", "Меморандум № 1", фотоплівками з сфотографованими на них текстами цих документів, машинописом так званого "Сообщения", рукописними і машинописними текстами зазначених вище документів, які РУДЕНКО використав при виготовленні "Меморандуму № 1", та належними РУДЕНКОВІ друкарською машинкою "Континенталь" № R-403152 і фотоапаратом "Зенит-Е" № 73000286, а також 6 візитними карточками іноземних кореспондентів, в тому числі і карточкою кореспондента західно-німецького телебачення Бернда Нільсена-Штоккбі /том 9, а.с. 136-142, 171, 209-212, 262-263, 274; том 10, а.с. 63; том 15, а.с. 14-22, 237-358; том 17, а.с. 1, 253-272, 277-280, 287-291; том 18, а.с. 24-25, 59-72, 73-77, 78-95; том 19, а.с. 243-247; том 23, а.с. 7, 239; том 24, а.с. 21; том 25, а.с. 49-50, 60-61, 76; том 39, а.с. 37 та додатки до справи - пакунок № 3, пакунок № 4/.

Допитаний по цій справі як свідок ГІНЗБУРГ О.І. /заарештований по іншій кримінальній справі/ дати показання відмовився /том 7, а.с. 142-144/.

В листопаді-грудні 1976 року РУДЕНКО з тією ж метою широко розповсюдив ці антирадянські документи в місті Києві та за його межами, особисто ознайомив у своїй квартирі з "Декларацією" і "Меморандумом № 1" БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА, обговорив з ними ці документи і по одному

їх примірнику передав згаданим особам, які в різний час підписали їх. У другій половині листопада 1976 року в місті Чернігові РУДЕНКО особисто ознайомив з цими ж документами ЛУК'ЯНЕНКА і обвинуваченого по цій же справі ТИХОГО. При цьому обвинувачений ТИХИЙ, погодившись зі змістом та антирадянською спрямованістю "Декларації" та "Меморандуму № 1", підписав їх. Ці документи підписав і ЛУК'ЯНЕНКО. Тоді ж ТИХИЙ передав РУДЕНКУ машинописний примірник своєї заяви до Прокурора УРСР про нібито безпідставне його /ТИХОГО/ за-судження в 1957 році та начебто незаконний обшук у нього влітку 1976 року і запропонував РУДЕНКУ використати цю заяву при остаточній доробці антирадянського документа "Меморандуму № 1", з ним РУДЕНКО погодився і згодом, повернувшись до Києва, згідно зі згаданою домовленістю, викорис-тав зазначену заяву ТИХОГО при доробці "Меморандуму № 1". В грудні 1976 року у себе вдома ознайомив з "Меморандумом № 1" мешканця міста Одеси БАРЛАДЯНУ.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в листопаді-грудні 1976 року він ознайомив з виготовленими ним документами "Декларацією" і "Меморандумом № 1" БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА та обговорював з ними ці документи. У другій половині листопада 1976 року в місті Чернігові, в квартирі ЛУК'ЯНЕНКА, особисто ознайомив з цими документами ЛУК'ЯНЕНКА і обвинуваченого ТИХОГО, який туди приїхав з Донецької області. Погодившись зі змістом "Декларації" і "Меморандуму № 1" вони підписали зазначені документи. Тоді ж, як показав РУДЕНКО, ТИХИЙ передав йому машинописний примірник своєї заяви до Прокурора УРСР і запропонував використати цей документ при остаточній доробці вже підписаного ТИХИМ "Меморандуму № 1". Повернувшись до Києва, він використав текст заяви ТИХОГО при доробці "Меморандуму № 1", з яким в грудні 1976 року у себе вдома ознайомив БАРЛАДЯНУ /том

3, а.с. 55-62, 208-209; том 4, а.с. 17, 49-51, 56-57, 79-80, 85, 93-95, 103-105, 122-126, 214-216/;

- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що він обговорював з РУДЕНКОМ зміст документів "Декларація" і "Меморандум № 1". Щодо інших зазначених вище обставин свідок БЕРДНИК показання дати відмовився /том 7, а.с. 270-276/;
- показаннями свідка ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. про те, що РУДЕНКО в другій половині листопада 1976 року ознайомив його і ТИХОГО в місті Чернігові з документами "Декларація" і "Меморандум № 1". Ці документи він обговорював з РУДЕНКОМ і тоді ж підписав їх разом з ТИХИМ /том 7, а.с. 27, 37-47, 303-306/;
- показаннями свідка БАРЛАДЯНУ В.В. про те, що в грудні 1976 року РУДЕНКО в місті Києві ознайомив його з "Меморандумом" /том 7, а.с. 164-165/;
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА, під час якого були вилучені машинописні тексти документів "Декларація" і "Меморандум № 1" з прізвищами, адресами і підписами самого РУДЕНКА, обвинуваченого по цій же справі ТИХОГО, а також БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА і ЛУК'ЯНЕНКА та інших осіб, машинописний примірник заяви ТИХОГО О.І. до Прокурора УРСР, та протоколом огляду вище перелічених ворожих документів /том 1, а.с. 255-256, 260-261, 263; том 9, а.с. 16, 18-19, 21, 41-44, 59-61, 90-91/;
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі

ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г., під час якого було вилучено п'ять аркушів копівального паперу з відбитками на них машинописного тексту "Декларації", та протоколом огляду цього копівального паперу з відбитками тексту "Декларації" /том I, а.с. 315; том IO, а.с. 58-59/;

- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО О.Я., під час якого було вилучено два аркуші фотовідбитків машинописного тексту документа "Декларація", та протоколом огляду цих фотовідбитків /том I, а.с. 289; том 9, а.с. 223, 227/;
- висновками криміналістичних експертиз від 15 і 30 березня 1977 року, згідно яких машинописні примірники документів "Декларація" і "Меморандум № I" підписали обвинувачені РУДЕНКО і ТИХИЙ, а також МАТУСЕВИЧ, МАРИНОВИЧ, ЛУК'ЯНЕНКО та інші особи /том 29, а.с. 8-10, 27-28, 73, 80-81, 83, 141, 143, 148/;
- речовими доказами: машинописними документами "Декларація" і "Меморандум № I" з прізвищами, адресами і підписами обвинувачених РУДЕНКА і ТИХОГО та інших осіб, машинописним примірником заяви ТИХОГО до Прокурора УРСР, п'ятьма аркушами копівального паперу з відбитками машинописного тексту "Декларації", двома аркушами фотовідбитків машинописного тексту "Декларації", вилученими під час обшуків у РУДЕНКА, ЛУК'ЯНЕНКА і МЕШКО /том 9, а.с. 136, 137, 139, 140, 262-263; том IO, а.с. 63; том 15, а.с. 14-22, 237-358; том 17, а.с. I; том 18, а.с. 73-77; том 25, а.с. 49-50, 144-145/.

Обвинувачений по цій справі ТИХИЙ О.І. про свою участь у скоєнні наведеного злочину давати показання безпідставно відмовився /том 2, а.с. 214-218/.

Допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ М.І. та МАРИНОВИЧ М.Ф. щодо зазначених вище обставин показань не дали /том 6, а.с. 277-278, 281-282, 286-289; том 7, а.с. 69, 75-77, 79-83/.

Одну фотоплівку, на якій було тричі сфотографовано ворожі документи "Декларація" і "Меморандум № І", обвинувачений РУДЕНКО в листопаді 1976 року передав МАРИНОВИЧУ і МАТУСЕВИЧУ для поширення і зберігання. Дві інші фотоплівки з текстами згаданих документів він відвіз до міста Комунарська Ворошиловградської області, де мав намір одну з них передати на зберігання ТИХОМУ, якого він туди викликав з Донецької області телеграмою. Одначе, з обставин, які не залежали від РУДЕНКА, цей намір він не зміг здійснити - під час особистого обшуку РУДЕНКА в місті Комунарську 25 грудня 1976 року обидві плівки у нього були вилучені.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в листопаді 1976 року він передав для поширення і зберігання МАРИНОВИЧУ і МАТУСЕВИЧУ одну фотоплівку з тричі сфотографованими на ній текстами "Декларації" і "Меморандуму № І". Дві інші фотоплівки з текстами згаданих документів, як показав далі обвинувачений РУДЕНКО, він в грудні 1976 року відвіз до міста Комунарська Ворошиловградської області, маючи намір передати одну плівку на зберігання Олексію ТИХОМУ, якого він викликав в місто Комунарськ з Донецької області. Проте, свій намір здійснити не зміг, бо під час особистого обшуку 25 грудня 1976 року в м. Комунарську обидві фотоплівки у нього були вилучені /том 3, а.с. 165-171; том 4, а.с. 214-216/;

- протоколом особистого обшуку РУДЕНКА від 25 грудня

1976 року в місті Комунарську Ворошиловградської області, під час якого були вилучені дві фотоплівки з машинописними текстами зазначених документів, та протоколом їх огляду /том І, а.с. 273 зв.; том 9, а.с. 166-168/;

- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі сестри МАТУСЕВИЧА - МАТУСЕВИЧ Т.І., під час якого було вилучено фотоплівку з сфотографованими на ній текстами "Декларації" і "Меморандуму № І", та протоколом огляду цих ворожих документів /том І, а.с. 361, 363; том І0, а.с. І,4-5/;
- висновком криміналістичної експертизи від 15 березня 1977 року, згідно якого вилучені під час зазначених обшуків у РУДЕНКА в місті Комунарську та в квартирі МАТУСЕВИЧ Т.І. в місті Києві фотоплівки з текстами "Декларації" і "Меморандуму № І" відзняті фотоапаратом "Зенит-Е" обвинуваченого РУДЕНКА /том 29, а.с. 8-10, 31-32/;
- речовими доказами: вказаними вище трьома фотоплівками з відзнятими на них текстами документів "Декларація" і "Меморандум № І" та фотоапаратом "Зенит-Е" № 73000286, вилученими у обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. /том 9, а.с. 136, 141, 171, 173, 209, 211; том І0, а.с. 8; том 23, а.с. 239; том 24, а.с. 21; том 25, а.с. 76; додаток до справи - пакунок № 4/.

Допитана як свідок сестра МАТУСЕВИЧА М.І. - МАТУСЕВИЧ Т.І. пояснила, що в її квартирі в 1976-1977 роках неодноразово перебували МАТУСЕВИЧ з МАРИНОВИЧЕМ і що їй нібито не відомо, яким чином до її квартири потрапила фотоплівка з відзнятими машинописними текстами /том 7, а.с. 84-88/.

Обвинувачений по цій же справі ТИХИЙ О.І. та допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ М.І. і МАРИНОВИЧ М.Ф. дати показання щодо зазначених обставин безпідставно відмовились /том 2, а.с. 214, 218; том 6, а.с. 277-278, 286, 288; том 7, а.с. 69, 72-74/.

Крім того, в листопаді 1976 року обвинувачений РУДЕНКО через МЕШКО ознайомив з ворожими документами "Декларація" і "Меморандум № І" мешканця Львівської області КАНДИБУ, якому МЕШКО залишила тоді примірник "Декларації" /цей документ, а також "Меморандум № І" за КАНДИБУ підписала МЕШКО/. Із виготовлених та розмножених ним документів РУДЕНКО з тією ж метою зберігав у себе рукопис і п'ять машинописних примірників "Декларації", рукопис і шість машинописних примірників "Меморандуму № І", а також фотоплівки з сфотографованими на них шість разів текстами цих документів. Зазначене в нього вилучено під час обшуків 23 і 25 грудня 1976 року та 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в листопаді 1976 року він передав МЕШКО по одному примірнику "Декларації" і "Меморандуму № І" та останні аркуші цих документів з прізвищами РУДЕНКА, МЕШКО, КАНДИБИ й інших осіб. Як показав далі обвинувачений РУДЕНКО, МЕШКО поїхала з зазначеними документами у Львівську область до КАНДИБИ, де його ознайомила з цими документами і підписала останні аркуші "Декларації" і "Меморандума № І" за КАНДИБУ, а один примірник "Декларації" залишила КАНДИБИ. П'ять машинописних примірників "Декларації" і шість машинописних примірників "Меморандуму № І" та їх рукописи, а також фотоплівки з відзнятими на них текстами цих документів, як показав РУДЕНКО, він зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 і 25 грудня 1976 року та

5 лютого 1977 року /том 3, а.с. 59-62, 202-205; том 4, а.с. 215-216/;

- показаннями свідка КАНДИБИ І.О. про те, що на початку грудня 1976 року до нього в с. Пустомити Львівської області приїхала МЕШКО, ознайомила його з "Декларацією" і "Меморандумом № І", залишила йому примірник "Декларації", який у нього було вилучено під час обшуку 24 грудня 1976 року. Як показав далі свідок КАНДИБА, він погодився, щоб за нього підписали зазначені документи МЕШКО чи інші вказані в документах особи /том 7, а.с. І, 6-9, І6-21/;
- протоколами обшуків від 23 і 25 грудня 1976 року та 5 лютого 1977 року у РУДЕНКА, під час яких були вилучені рукописні й машинописні примірники "Декларації" і "Меморандуму № І" і фотоплівки з відзнятих машинописними текстами зазначених документів, та протоколами огляду цих ворожих документів /том І, а.с. 255-257, 260-261, 263, 273 зв., 279, 285-286; том 9, а.с. І6, І8-І9, 2І, 4І-44, 59-6І, І06, І66-І68, І75-І77, І98-200/;
- протоколом обшуку від 24 грудня 1976 року в квартирі КАНДИБИ І.О., під час якого було вилучено машинописний примірник "Декларації", та протоколом огляду цього документа /том І, а.с. 32І; том 9, а.с. 269-270/;
- речовими доказами: п'ятьма машинописними примірниками "Декларації", шістьма машинописними примірниками "Меморандуму № І", їх рукописами і фотоплівками з відзнятими на них машинописними текстами зазначених документів, вилученими під час обшуків у обвинуваченого РУДЕНКА, та машинописом "Декларації", вилуче-

ним під час обшуку у КАНДИБИ І.О. /том 9, а.с. 136-140, 171, 173, 209-211, 274; том 15, а.с. 14-22, 33-37; том 18, а.с. 73-76; том 23, а.с. 239; том 24, а.с. 21/.

В грудні 1976 року обвинувачений РУДЕНКО передав БЕРДНИКУ не менше п'яти примірників "Декларації" та "Меморандуму № І" і доручив йому поширити ці ворожі документи - відвезти до Москви і передати там їх для ознайомлення та підписання ГРИГОРЕНКУ і СТРОКАТОВІЙ, а також для ознайомлення іншим особам з кола його знайомих-однодумців та для подальшого поширення згаданих документів за кордоном на Заході через посольства США, Канади, Італії та інших капіталістичних країн. Згідно з цим дорученням РУДЕНКА, БЕРДНИК ознайомив у Москві з "Декларацією" і "Меморандумом № І" ГРИГОРЕНКА і СТРОКАТОВУ /вони підписали тоді ці документи/, а також ГІНЗБУРГА і АЛЕКСЄЄВУ. По примірнику "Декларації" і "Меморандуму № І" залишилися у СТРОКАТОВОЇ і АЛЕКСЄЄВОЇ, а інші декілька примірників БЕРДНИК, виконуючи доручення РУДЕНКА про передачу названих документів за кордон, передав ГІНЗБУРГУ для подальшої передачі на Захід через посольство США у Москві.

Підтверджується:

-показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в грудні 1976 року він передав БЕРДНИКУ не менше 5 примірників "Декларації" і "Меморандуму № І" і доручив відвезти їх до Москви і передати там для ознайомлення та підписання ГРИГОРЕНКУ і СТРОКАТОВІЙ, а також для ознайомлення іншим особам і для подальшого поширення документів за кордоном на Заході через посольства США та інших капіталістичних країн. Як показав далі обвинувачений РУДЕНКО, БЕРДНИК, повернувшись із Москви до Києва, розповів йому, що ознайомив у Москві з "Декларацією" і "Меморандумом № І" ГРИГОРЕНКА і СТРОКАТОВУ, які підписали зазначені документи. По примірнику цих

документів БЕРДНИК залишив СТРОКАТОВІЙ і АЛЕКСЕЄВІЙ, а решту примірників передав ГІНЗБУРГУ для подальшої передачі на Захід через посольство США у Москві /том 3, а.с. 60-61; том 4, а.с. 103-105, 108-111, 122-126, 215-216/;

- протоколом обшуку від 4 січня 1977 року в квартирі АЛЕКСЕЄВОЇ Л.М. у місті Москві, де було вилучено машинописні примірники "Декларації" і "Меморандуму № 1", та протоколом огляду цих ворожих документів /том 10, а.с. 73-74, 79, 86, 91-92, 96-97/;
- протоколом обшуку від 6 лютого 1977 року в квартирі СТРОКАТОВОЇ Н.А. в місті Таруса Калузької області, під час якого були вилучені по примірнику "Декларації" і "Меморандуму № 1", та протоколом огляду зазначених ворожих документів /том 10, а.с. 81, 84, 86, 89, 94-95/;
- висновком криміналістичної експертизи від 18 квітня 1977 року, згідно якого примірники "Декларації" і "Меморандуму № 1", вилучені під час обшуків у АЛЕКСЕЄВОЇ і СТРОКАТОВОЇ, були віддруковані в декількох примірниках на друкарській машинці "Континенталь" обвинуваченого РУДЕНКА, а рукописний текст та підписи на аркушах цих документів виконані самим РУДЕНКОМ /том 29, а.с. 209, 210, 211, 228, 229, 233-235/;
- речовим доказом - друкарською машинкою "Континенталь" № R -403152 обвинуваченого РУДЕНКА /том 9, а.с. 136, 141-142; додаток до справи - пакунок № 3/.

Допитані по цій справі як свідки БЕРДНИК О.П.,

ГІНЗБУРГ О.І. і СТРОКАТОВА Н.А. дати показання щодо зазначених обставин по розповсюдженню "Декларації" і "Меморандуму № І" безпідставно відмовились /том 7, а.с. 263, 275-276, 145-147, 222-223/.

Поскільки колишня мешканка міста Москви АЛЕКСЄЄВА Л.М. в березні 1977 року виїхала до Ізраїлю для постійного мешкання, то по справі вона не допитувалась /том 45, а.с. 74/.

Виготовлені за згаданих обставин обвинуваченим РУДЕНКОМ і передані ним через інших осіб за кордон на Захід ворожі документи "Декларація" і "Меморандум № І" набули там поширення, активно використовуються націоналістичними ватажками, в закордонній буржуазній пресі, в антирадянських передачах західних радіостанцій тощо для паплюження соціалізму, соціалістичної демократії перед громадкістю світу, для обману народів неосоціалістичних країн. Ці ж документи неодноразово використовувались в підіривних акціях проти СРСР антирадянськими центрами за кордоном, зокрема, в буржуазній пресі, в ворожих передачах на Радянський Союз західними радіостанціями "Свобода", "Німецька хвиля" та іншими, а також були надіслані закордонними буржуазними націоналістами до Місії Української РСР в США та розіслані ними з Вашингтону в капіталістичні та інші країни, що були учасниками Європейської наради в Хельсінкі в 1975 році.

Підтверджується:

- приєднаними до кримінальної справи матеріалами про те, що виготовлені обвинуваченим РУДЕНКОМ антирадянські документи "Декларація" і "Меморандум № І" дісталися до Заходу і набули там широкого розповсюдження: на протязі 1976-1977 років неодноразово передавались на Радянський Союз ворожими закордонними радіостанціями "Свобода", "Голос Америки" та іншими,

використовувались на Заході в націоналістичній газеті "Свобода", а також були надіслані закордонними буржуазними націоналістами до Місії Української РСР в США і розіслані ними з Вашингтону в капіталістичні та інші країни, а також протоколом огляду цих матеріалів /том 10, а.с. 136, 147, 153-157, 183-186, 189-190, 199-201; том 25, а.с. 294-344, 199-207/;

- речовими доказами: приєднаними до кримінальної справи пересланими по пошті із США до міста Києва на ім'я обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. машинописними текстами його документів "Декларація" і "Меморандум № 1" англійською мовою /том 25, а.с. 208-245, 321-347/;
- "Декларацією" та "Меморандумом № 1" українською мовою, які набули поширення на Заході /том 25, а.с. 199-202, 301-320, 345/.

Обвинувачений РУДЕНКО М.Д. показав, що з прослуханих ним закордонних радіопередач йому відомо, що виготовлені ним документи "Декларація" і "Меморандум № 1" передаються на Радянський Союз закордонними радіостанціями "Німецька хвиля" і "Свобода" /том 4, а.с. 216/.

Активізуючи свою антирадянську діяльність, обвинувачений РУДЕНКО став на шлях прямого спілкування з закордонними націоналістами, які, оголосивши про створення так званого "Вашингтонського Комітету по забезпеченню Хельсинкських гарантій на Україні" та прикриваючи своє справжнє обличчя личиною "борців за права людини в УРСР", проводять за кордоном ворожу діяльність, направлену на підрив і ослаблення встановленої в нашій країні соціально-політичної системи та авторитету СРСР на міжнародній арені.

21 листопада 1976 року РУДЕНКО, подаючи інформацію на запитання мешкаючого у США буржуазного націоналіста

Богдана ЯСЕНЯ, який зателефонував йому з Вашингтона і назвав себе секретарем згаданого "комітету", звів злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, РУДЕНКО наклепницьки стверджував, що в Радянському Союзі нібито існують концтабори, засуджених за особливо небезпечні державні злочини буцімто тримають в надмірно суворому режимі, в жахливих умовах, на поганій їжі, майже голодними, часто поміщають до карцерів. Звів наклеп на органи охорони здоров'я, вказуючи, що начебто в лікарнях погано годують психічнохворих, нібито за ними майже не доглядають і тримають в жахливих антисанітарних умовах.

Частину з цих ворожих вигадок РУДЕНКА було використано націоналістичними ватажками за кордоном у ворожій Радянському Союзу діяльності - розповсюджено в пресі, зокрема, 9 грудня 1976 року на сторінках націоналістичної газети "Свобода" /м. Нью-Йорк, США/.

Текст згаданих антирадянських наклепницьких вигадок, які РУДЕНКО розповсюдив під час міжнародної телефонної розмови з ЯСЕНЕМ, було також повністю надруковано в січні 1977 року у США в перекладі на англійську мову в так званій "Доповіді" № 1 Вашингтонського "комітету" і широко розповсюджено на Заході.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. про те, що він 21 грудня 1976 року при телефонній розмові з секретарем так званого "Вашингтонського комітету" по забезпеченню Хельсинкських гарантій на Україні" Богданом ЯСЕНЕМ розповів йому, що в Радянському Союзі нібито існують концтабори, засуджених за особливо небезпечні державні злочини начебто тримають в жахливих умовах, майже голодними, а в лікарнях психічнохворих нібито тримають в антисанітарних

умовах тощо /том 3, а.с. 173-177; том 4, а.с. 85-88, 217/;

- приєднаними до справи матеріалами про те, що наклепницьку інформацію, передану РУДЕНКОМ по телефону до Вашингтона Богдану ЯСЕНЮ, було повністю віддруковано в січні 1977 року в Сполучених Штатах Америки англійською мовою в так званій "Доповіді" № 1 Вашингтонського "Комітету" і широко розповсюджено на Заході, зокрема, на сторінках націоналістичної газети "Свобода" /том 25, а.с. 210-221, 246-288/;
- речовим доказом: пересланою по пошті із США до міста Києва на ім'я РУДЕНКА стенограмою зазначеної розмови РУДЕНКА з Богданом ЯСЕНЕМ, в перекладі на англійську мову /том 25, а.с. 267-275, 284 зв.-287/, та протоколом огляду цього документа /том 25, а.с. 199-207/.

З метою укріплення і розширення ворожих зв'язків зі згаданим Вашингтонським так званим "Комітетом" та можливого встановлення злочинних контактів з американським консульством у м. Києві для можливої передачі через це консульство на Захід антирадянських та наклепницьких матеріалів, обвинувачений РУДЕНКО 21 грудня 1976 року написав до Богдана ЯСЕНЯ листа, в якому висловив подяку за "моральну підтримку" з боку "українців Америки" і повідомив про своє бажання встановити з американським консульством у Києві /"на основі приватного спілкування людей"/ зв'язки з метою передачі на Захід документів з інформацією про нібито існуюче порушення прав людини на Україні. Просив ЯСЕНЯ сприяти в налагодженні контактів зі згаданим консульством. Вказав, що надсилає ЯСЕНЮ "кілька листів /Н.СВІТЛИЧНОЇ, І.ГЕЛЯ, лист II політв'язнів до шахіншаха Ірану, лист дружини художника П.В. РУБАНА/...", а також "трагічні сторінки із Бюлетня євангельських христیان-баптістів..."

До свого листа Богдану ЯСЕНЮ РУДЕНКО додав перелічені ним матеріали, а саме — описані вище:

- антирадянський документ у вигляді так званого "Відкритого листа" до "Його Величності Шахіншаху Ірану" від імені 11 осіб, що відбувають покарання за антирадянську діяльність;

- антирадянський документ СВІТЛИЧНОЇ Н.О. у вигляді її листа до так званої "Української групи сприяння..." та до партійних органів;

- три аркуші з так званого "Бюлетеня євангельських христیان-баптістів" № 37 за 1976 рік, на яких містяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, направлені на розпалювання серед віруючих релігійного психозу тощо.

Крім того, РУДЕНКО додав до листа ЯСЕНЮ ідейно-шкідливі документи у вигляді листів засудженого за антирадянську діяльність ГЕЛЯ та дружини заарештованого за кримінальний злочин РУБАНА П.В. — РУБАН Л.

Тоді ж, в грудні 1976 року, РУДЕНКО передав згаданий лист до ЯСЕНЯ і додані до листа антирадянські та ідейно-шкідливі матеріали БЕРДНИКУ О.П. для ознайомлення і передачі через ГРИГОРЕНКА та ОРЛОВА в посольство США в Москві з метою поширення цих документів на Заході і використання їх там ворожою пропагандою в підривній роботі проти СРСР. Довести цей злочинний, антирадянський намір по передачі за кордон ворожих матеріалів до кінця РУДЕНКУ з причин, які від нього не залежали, не вдалось, бо всі вказані документи були вилучені у БЕРДНИКА під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА М.Д. про те, що 21 грудня 1976 року він склав листа до Богдана ЯСЕНЯ в США, в якому повідомив про своє бажання встановити зв'язок з американським консульством у місті Києві з метою передачі на Захід документів з інформацією про нібито існуюче порушення прав людини на Україні. Як показав далі РУДЕНКО, до цього листа він додав документи - так званий "Відкритий лист" до "шахіншаху Ірану", лист СВІТЛИЧНОЇ до "Української групи сприяння...", три аркуші з "Бюлетеня євангельських христیان-баптистів" за № 37, листи ГЕЛЯ і РУБАН Л. до різних установ і всі ці документи тоді ж, в грудні 1976 року, передав БЕРДНИКУ для ознайомлення і передачі через ГРИГОРЕНКА та ОРЛОВА в посольство США в Москві з метою поширення їх на Заході /том 3, а.с. 153-156, 176-182, 184-196, 231; том 4, а.с. 217-219/;
- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що він знайомився з зазначеними документами, вилученими у нього під час обшуку 23 грудня 1976 року. Від кого та з якою метою одержав ці документи, свідок БЕРДНИК дати показання відмовився /том 7, а.с. 262, 264-267/;
- протоколом обшуку в квартирі БЕРДНИКА від 23 грудня 1976 року, де були вилучені зазначені документи, та протоколом огляду цих ворожих документів /том І, а.с. 327, 331; том ІО, а.с. 23-27/;
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого рукописний текст "листа" до Богдана ЯСЕНЯ та підпис на ньому виконав РУДЕНКО М.Д. /том 29, а.с. 73, 95, 142-143/;
- речовими доказами: "листом" РУДЕНКА до Богдана ЯСЕНЯ і доданими до цього листа переліченими вище документами, вилученими 23 грудня 1976 року в квартирі у БЕРДНИКА /том ІО, а.с. 51-52; том 24, а.с. 201-203, 204-206; том 25, а.с. 107, 141-143/.

В кінці листопада 1976 року обвинувачений РУДЕНКО, перебуваючи в місті Москві, взяв участь у виготовленні разом з ОРЛОВИМ, САХАРОВИМ й іншими особами ворожого антирадянського документа у вигляді так званого "послання" "Главам правительств стран-участниц Хельсинкского соглашения", доручивши ГРИГОРЕНКУ підписати цей документ за нього (РУДЕНКА).

В згаданому документі, виступаючи на захист зрадника Батьківщини ЗОСИМОВА, РУДЕНКО та інші співавтори виправдовують його злочин, зводять злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, роблять спробу опорочити внутрішню і зовнішню політику Радянської держави.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в кінці листопада 1976 року, перебуваючи в місті Москві, він взяв участь у виготовленні разом з ОРЛОВИМ, САХАРОВИМ, ГРИГОРЕНКОМ документа у вигляді "послання" "Главам правительств стран-участниц Хельсинкского соглашения", доручивши ГРИГОРЕНКУ підписати за нього цей документ, і тому вважає себе також співавтором зазначеного документа (т.4 а.с.126-130, 134-135, 219);
- протоколом обшуку від 4 січня 1977 року в квартирі колишньої мешканки м.Москви АЛЕКСЕЄВОЇ Л.М., під час якого було вилучено зазначений документ, та протоколом огляду цього ворожого документа (т.10 а.с. 73,79, 86, 91-93);
- речовим доказом - машинописним примірником документа "Главам правительств стран-участниц Хельсинкского соглашения" від 26 листопада 1976 року, де серед співавторів документа вказаний і РУДЕНКО. (т.10 а.с. 96-97, 98-99).

Допитаний по цій справі як свідок ОРЛОВ Ю.Ф. дати показання щодо вказаного документа відмовився. (т.7 а.с. 186-187).

В першій половині грудня 1976 року обвинувачений РУДЕНКО виготовив РУКОПИС та 20 машинописних примірників документа – так званого "Протокола № I засідання Української громадської Групи Сприяння...", в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки твердиться, що в Радянському Союзі нібито існують "позасудові переслідування осіб, підозрюваних в інакшесудоманні, та інакшесудомачих". Тоді ж розповсюдив цей документ – по одному машинописному примірнику передав БЕРДНИКУ, МЕШКО, МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, а в середині грудня 1976 року через двох останніх ознайомив з цим документом і мешканця міста Чернігова ЛУК'ЯНЕНКА. Враховуючи зауваження ЛУК'ЯНЕНКА про те, що цей документ може бути розцінений як відверто ворожий, РУДЕНКО не став його підписувати і поширювати далі, рукопис та 16 повних і один неповний примірник "Протокола № I" зберігав в своїй квартирі до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 15 грудня 1976 року він виготовив рукопис документа "Протокол № I засідання Української громадської Групи Сприяння" та на власній друкарській машинці віддрукував в дві закладки 20 примірників цього документа, з яких по примірнику передав БЕРДНИКУ, МЕШКО, МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, ознайомив з "Протоколом № I" мешканця м.Чернігова ЛУК'ЯНЕНКА, куди за його дорученням документ відвезли МАТУСЕВИЧ і МАРИНОВИЧ. Як показав далі обвинувачений РУДЕНКО, враховуючи зауваження ЛУК'ЯНЕНКА, що документ може бути розці-

нений як організаційний, відверто ворожий, він не став його підписувати й поширювати далі, а лише зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року рукопис, один неповний і 16 повних примірників "Протокола № І" (т.3 а.с. 63-67; т.4 а.с. 53-54, 219);

- показаннями свідка ЛУК'ЯНЕНКА про те, що він знайомився з документом "Протокол № І", але за яких обставин - показання дати відмовився (т.7 а.с. 27,47-50);
- протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено рукопис і 17 машинописних примірників документа "Протокол № І", та протоколом огляду цих примірників ворожого документа (т.І а.с. 255, 257; т.9 а.с. 16, 20-21,57-59);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 березня 1977 року, згідно якого машинописні примірники документа "Протокол № І" були віддруковані на друкарській машинці "Континенталь" обвинуваченого РУДЕНКА в кількості 7-10 примірників, при одній закладці, а рукопис і рукописні правки в машинописних текстах примірників виконані самим РУДЕНКОМ М.Д. (т.29 а.с. 73, 79, 83, 131, 142-148, 148);
- речовими доказами: рукописом і 17 машинописними примірниками "Протокола № І", вилученими 23 грудня 1976 року під час обшуку в квартирі РУДЕНКА М.Д., та його ж друкарською машинкою "Континенталь" № R-403152 (т.9 а.с. 136, 138; т.15 а.с. 29-32; т.18 а.с. 26-58, додаток до справи - пакунок № 3).

Допитаний по цій справі як свідок БЕРДНИК О.П. показав, що він обговорював з РУДЕНКОМ зазначений документ (т.7 а.с. 272-274).

Свідки МАТУСЕВИЧ М.І. і МАРИНОВИЧ М.Ф. показання відносно зазначеного документа не дали (т.6 а.с. 277-279, 286, 288-289; т.7 а.с. 69, 71-72, 79-83).

8 січня 1977 року РУДЕНКО, перебуваючи в місті Москві, разом з ГРИГОРЕНКОМ П.Г. на квартирі останнього виготовив у рукописі документ у вигляді "Звернення" до Комуністичних партій США і Канади від імені членів так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсінкських угод", в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі наклепницьки стверджується, що в Радянському Союзі нібито мають місце порушення прав людини, проводяться безпідставні обшуки, під час яких начебто вилучаються матеріали тільки для того, щоб спалити їх на "жандармських вогнищах". При цьому робиться заклик до втручання у внутрішні справи СРСР.

Тоді ж з рукописом цього наклепницького документа РУДЕНКО у м.Москві ознайомив ОРЛОВА Ю.Ф., після чого разом з ГРИГОРЕНКОМ розмножив на друкарській машинці останнього вказаний документ в чотирьох примірниках, підписав його разом з ГРИГОРЕНКОМ і розповсюдив: 10 січня 1977 року у м.Москві один примірник передав іноземному кореспондентові і два примірники залишив ГРИГОРЕНКУ для нього ж і для передачі ОРЛОВУ Ю.Ф. Один примірник цього наклепницького документа РУДЕНКО відвіз до м.Киева, де у січні 1977 року ознайомив з ним БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА, які також підписали цей примірник.

Зазначений примірник документа з підписами БЕРДНИКА, МЕШКО й інших осіб РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що 8 січня 1977 року він перебував у місті Москві, в квартирі ГРИГОРЕНКА, разом з яким тоді ж виготовив рукопис документа у вигляді "Звернення" до Комуністичних партій США і Канади від свого імені, імені ГРИГОРЕНКА та інших осіб. Після цього, як показав обвинувачений РУДЕНКО, з рукописом "звернення" він ознайомив у м.Москві ОРЛОВА, а далі разом з ГРИГОРЕНКОМ на його друкарській машинці віддрукував 4 примірники документа, підписавши їх разом з ГРИГОРЕНКОМ, і розповсюдив: 10 січня 1977 року передав особисто один примірник у м.Москві іноземному кореспондентові, два примірники залишив ГРИГОРЕНКУ, до-ручивши один з них передати ОРЛОВУ, а рукопис зни-щив. Один машинописний примірник зазначеного доку-мента відвіз до міста Києва, де у січні 1977 року ознайомив з ним БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИ-НОВИЧА, які підписали "Звернення". Після цього до-кумент зберігав у себе до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року (т.3 а.с. 39-42; т.4 а.с. 35-36, 219-220);
- показаннями свідка БЕРДНИКА про те, що "Звернення" він підписав в січні 1977 року. За інші обставини що до цього документа показань не дав (т.7 а.с. 290-291);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено машинопис "Звернення", та протоколом огляду цього наклепниць-кого документа (т.1 а.с. 279, 281; т.9 а.с. 175, 182-183);
- висновком криміналістичної експертизи від 30 берез-ня 1977 року, згідно якого зазначений документ

підписав обвинувачений РУДЕНКО (т.29 а.с. 73,91,143);

- речовим доказом: машинописним примірником вказаного документа, вилученого 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА (т.9 а.с. 209, 210; т.23 а.с. 5).

Допитані по цій справі як свідки ОРЛОВ Ю.Ф., МАТУСЕВИЧ М.І. і МАРИНОВИЧ М.Ф. відносно згаданого так званого "Звернення" показань не дали (т.7 а.с. 69, 71-72, 79-83, 179, 189-190; т.6 а.с. 277-279, 286, 288-289).

Зазначені ГРИГОРЕНКО П.Г. і МЕШКО О.Я., як вказано вище, не допитані по цій справі за станом їх здоров'я (т.31 а.с. 60-63; т.45 а.с. 68, 73).

В другій половині січня 1977 року обвинувачений РУДЕНКО від імені так званої "Групи сприяння" виготовив в 4 примірниках антирадянський документ - "Меморандум № 2", який є злісним пасквілем на радянську дійсність і внутрішню політику КПРС і Радянського уряду. Документ написаний з ворожих буржуазно-націоналістичних позицій, спрямований на підрив дружби радянських народів, проти принципів пролетарського інтернаціоналізму. В ньому робиться спроба опорочити Радянський Союз і підрвати його авторитет на міжнародній арені. В цьому документі, зокрема, наклепницьки стверджується, що імперіалістичне минуле Росії висить чорною тінню "над народами" - союзниками. З відверто ворожих націоналістичних позицій твердиться, що реальний суверенітет братніх республік начебто "...перетворюється у протокольну умовність. А в останні роки шовіністично настроєні офіційні особи зневажливо відкидають навіть цю жалюгідну умовність...". Поряд з наведеними вище антирадянськими наклепницькими вигадками, в документі робиться спроба опорочити марксизм, вказується, що "...марксизм, як офіційна ідеологія Радянського Союзу...", нібито "дедалі виразніше втрачає свою привабливість...", союз братніх республік

нашої країни іменується "формально-декларативним". В документі робиться також спроба обвинувачувати Радянський Союз в тому, що загроза нової світової війни ще не зникла. В "Меморандумі № 2" зводяться, крім того, ворожі наклепницькі вигадки про те, що в нашій країні, зокрема, на Україні, начебто порушуються права людини, проводяться безпідставні переслідування громадян за "любов до України".

З рукописом цього документа РУДЕНКО в січні 1977 року ознайомив мешканця міста Чернігова ЛУК'ЯНЕНКА, який на своїй власній машинці віддрукував кінцівку його тексту і обидва під ним підписались, а ЛУК'ЯНЕНКО, крім того, підписався за КАНДИБУ. Повернувшись до Києва, РУДЕНКО ознайомив з цим документом БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА та МЕШКО, які також підписались під його текстом, а за СТРОКАТОВУ підпис поставила МЕШКО. Кожній із названих осіб, які підписали документ, РУДЕНКО передав по одному його примірнику.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в другій половині січня 1977 року він виготовив у рукописі в 4 примірниках документ під назвою "Меморандум № 2". Тоді ж, як показав обвинувачений РУДЕНКО, він ознайомив у м.Чернігові з цим документом ЛУК'ЯНЕНКА, який на своїй друкарській машинці віддрукував кінцівку "Меморандуму № 2", обидва підписали її, а потім в січні 1977 року ознайомив у своїй квартирі з документом БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА і МЕШКО, які його підписали, а за СТРОКАТОВУ підписалась МЕШКО. Після цього передав їм по примірнику "Меморандуму № 2" (т.3 а.с. II4-I36; т. 4 а.с. 5I-52, 220-222);

- показаннями свідка ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. про те, що в другій половині січня 1977 року одна особа (назвати її

ЛУК'ЯНЕНКО відмовився) ознайомила його в м. Чернігові з "Меморандумом № 2" і тоді ж на власній друкарській машинці він віддрукував кінцівку цього документа, яку разом з вказаною особою підписав, а також поставив свій підпис за КАНДИБУ (т.7 а.с. 50-53);

- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що він знайомився з "Меморандумом № 2", підписав його, а потім на початку лютого 1977 року одержав від РУДЕНКА один примірник цього документа (т.7 а.с. 279-280);
- показаннями свідка КАНДИБИ І.О. про те, що в грудні 1976 року він доручив МЕШКО О.Я. та іншим особам підписувати за нього документи так званої "групи сприяння" (т.7 а.с. 16-17, 22-26);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені рукописні і машинописні тексти "Меморандуму № 2" з підписами його, ЛУК'ЯНЕНКА, БЕРДНИКА й інших осіб, та протоколом огляду примірників цього документа (т.1 а.с. 279-280, 285; т.9 а.с. 175-177, 179-181, 205);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, під час якого були вилучені рукописні та машинописні тексти документа РУДЕНКА "Меморандум № 2", та протоколом огляду примірників зазначеного документа (т.1 а.с. 289, 299; т.9 а.с. 223, 225-227);
- висновками криміналістичних експертиз від 15 і 30 березня 1977 року, згідно яких рукописний текст документа "Меморандум № 2" (російською мовою) виконав обвинувачений РУДЕНКО не менше, як в трьох примірниках, кінцівку машинописного тексту цього

документа віддруковано на друкарській машинці ЛУК'Я-НЕНКА, підписи на ній виконані РУДЕНКОМ, ЛУК'ЯНЕНКОМ, МАТУСЕВИЧЕМ, МАРИНОВИЧЕМ та іншими особами (т.29 а.с. 8-10, 27-32, 73, 90-91, 134, 142-143, 148);

- речовими доказами: рукописними текстами "Меморандуму № 2" і машинописом кінцівки цього документа, які вилучені в квартирі РУДЕНКА М.Д. під час обшуку 5 лютого 1977 року (т.9 а.с. 209, т.22 а.с.343-355); вилученим 23 грудня 1976 року у РУДЕНКА рукописом доручення СТРОКАТОВОЇ Н.А. від 9 грудня 1976 року, згідно якому вона доручила МЕШКО підписувати за неї документи так званої "групи сприяння..." (т.9 а.с. 136, 138, т.28 а.с. 176); рукописним текстом "Меморандуму № 2", вилученим під час обшуку в квартирі МЕШКО 5 лютого 1977 року (т.9 а.с. 262, 263; т.25 а.с. 7-17).

Допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ М.І. , МАРИНОВИЧ М.Ф. і СТРОКАТОВА Н.А. показання відносно зазначеного документа не дали (т.6 а.с. 286, 288; т.7 а.с. 69, 75-76, 221, 224).

З метою подальшого поширення "Меморандуму № 2" РУДЕНКО з допомогою особи, яку назвати відмовився, розмножив документ ще в десяти примірниках, з яких чотири дав для зберігання МЕШКО, один залишив собі, а п'ять примірників 3 лютого 1977 року передав для виправлення помилок особі, яку не назвав. З тією ж метою РУДЕНКО запропонував МАРИНОВИЧУ перекласти документ на українську мову і, отримавши від останнього рукопис перекладу, зробленого СВІТЛИЧНОЮ Н.О., після відповідних правок, віддав його тій же особі для віддрукування ще десяти примірників, однак одержав від неї п'ять примірників і рукопис. На одному з цих примірників ще раз зробив правки і віддав його БЕРДНИКУ для

розмноження, поскільки мав намір їх відвезти до Москви і через ГРИГОРЕНКА передати за кордон на Захід для поширення. Згідно з цим дорученням БЕРДНИК розмножив "Меморандум № 2" у 5 примірниках.

Виконати цей свій злочинний намір по передачі за кордон на Захід згаданого ворожого документа РУДЕНКО до кінця не зміг з незалежних від нього обставин, поскільки 5 лютого 1977 року був заарештований і тоді ж у нього було вилучено 5 машинописних примірників згаданого документа, машинопис кінцівки його тексту з підписами зазначених в ньому осіб та рукопис цього ж документа, які він зберігав в своїй квартирі.

Примірники "Меморандуму № 2" були також вилучені у БЕРДНИКА та МЕШКО.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що після виготовлення "Меморандуму № 2" російською мовою, він вирішив його поширити і з допомогою особи, яку назвати відмовився, віддрукував документ на друкарській машинці в 10 примірниках, з яких 5 примірників віддав, з його слів, 3 лютого 1977 року тій же особі для виправлення помилок, а 4 примірники - для зберігання МЕШКО. Тоді ж, за його проханням, МАРИНОВИЧ за допомогою СВІТЛИЧНОЇ зробив переклад документа на українську мову і після відповідних правок він, РУДЕНКО, віддав документ тій же особі для віддрукування ще в 10 примірниках, одержавши після цього від не названої ним особи 5 примірників і рукопис. Для поширення "Меморандуму № 2" через ГРИГОРЕНКА на Заході, як показав РУДЕНКО, він передав один машинопис документа БЕРДНИКУ для розмноження у 5 примірниках. В своїй квартирі зберігав до вилучення під час

обшуку 5 лютого 1977 року п'ять машинописних примірників "Меморандуму № 2", кінцівку машинопису цього ж документа з підписами зазначених осіб та два рукописи "Меморандуму № 2" (т.3 а.с. II4-I32; т.4 а.с.5I-52, 220-222);

- показаннями свідка БЕРДНИКА про те, що в перших числах лютого 1977 року він одержав від РУДЕНКА один машинописний примірник його документа "Меморандум № 2", який розмножив на своїй друкарській машинці в п'яти примірниках, приніс усі шість примірників 5 лютого 1977 року в квартиру РУДЕНКА, де вони й були вилучені під час його (БЕРДНИКА) особистого обшуку (т.7 а.с. 279-281);
- показаннями свідка СВІТЛИЧНОЇ про те, що в січні 1977 року вона зробила переклад "Меморандуму № 2" з російської на українську мову. Щодо інших зазначених обставин дати показання відмовилась (т.7 а.с. 226-230);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені машинописні та рукописні тексти "Меморандуму № 2" і протоколом огляду примірників цього ворожого документа (т.1 а.с. 279-280; т.9 а.с. I75, I79-I8I);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, протоколом особистого обшуку БЕРДНИКА від 5 лютого 1977 року, під час яких були вилучені машинописні і рукописні примірники "Меморандуму № 2" і фотовідбитки машинопису цього документа, та протоколами огляду зазначених ворожих документів (т.1 а.с. 279, 285, 289 зворот, 290, 299; т.9 а.с. I75, 202, 205, 223, 224-227);

- висновками криміналістичних експертиз від 15 і 30 березня 1977 року, згідно яких рукописний текст "Меморандуму № 2" (російською мовою) виконав обвинувачений РУДЕНКО не менше як в трьох примірниках, кінцівку машинопису цього документа віддруковано на друкарській машинці "Москва" № І87І656 ЛУК'ЯНЕНКА, підписи на цьому документі виконані обвинуваченим РУДЕНКОМ, ЛУК'ЯНЕНКОМ, МАТУСЕВИЧЕМ, МАРИНОВИЧЕМ та іншими особами; машинописні тексти "Меморандуму № 2" віддруковані на машинці БЕРДНИКА та на іншій невстановленій машинці не менше як в трьох примірниках (т.29 а.с. 8,9-10, 27-32,73, 90-91, 96-97, 130-131, 133, 142-143, 145, 147-148);
- речовими доказами: 5 машинописними примірниками і кінцівкою машинопису "Меморандум № 2" та 2 рукописними примірниками "Меморандуму № 2", вилученими 5 лютого 1977 року під час обшуку в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА (т.9 а.с.209; т.22 а.с. 328-355); 6 машинописними примірниками "Меморандуму № 2", вилученими 5 лютого 1977 року під час особистого обшуку у БЕРДНИКА (т.9 а.с. 213; т.24 а.с. 213-230); 2 машинописними і 2 рукописними примірниками "Меморандуму № 2" та II примірниками фотовідбитків машинопису цього ж документа, вилученими 5 лютого 1977 року під час обшуку в квартирі МЕШКО (т.9 а.с. 262-263; т.25 а.с. І-48);

Допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ і МАРИНОВИЧ показань відносно документа "Меморандум № 2" не дали. (т.6 а.с. 277-280, 286-289; т.7 а.с. 69-72), а МЕШКО О.Я., як вказано вище, не була допитана за станом її здоров'я. (т.45 а.с. 68).

В другій половині січня 1977 року обвинувачений РУДЕНКО від імені тієї ж так званої "групи" виготовив українською і російською мовами рукописи ворожого документа "Меморандум № 3", в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки твердиться, що в нашій країні нібито мають місце беззаконня, свавілля, порушення прав людини, начебто людей притягають до кримінальної відповідальності тільки за те, що вони віруючі. При виготовленні використав одержані у другій половині грудня 1976 року від психічнохворого мешканця Вінницької області ТЕРЕЛІ матеріали нісенітного та наклепницького змісту.

З рукописом цього документа в січні 1977 року РУДЕНКО ознайомив у місті Чернігові ЛУК'ЯНЕНКА, який на власній машинці віддрукував кінцівку текста, обидва підписали документ, а ЛУК'ЯНЕНКО також підписався за КАНДИБУ. Потім в місті Києві РУДЕНКО ознайомив з "Меморандумом № 3" БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА і МЕШКО, які підписали документ, а за СТРОКАТОВУ підписалась МЕШКО.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що в другій половині січня 1977 року він виготовив українською і російською мовами рукописи документа "Меморандум № 3", використавши одержані у грудні 1976 року матеріали від мешканця Вінницької області ТЕРЕЛІ. З рукописом документа, як визнав обвинувачений РУДЕНКО, він в січні 1977 року ознайомив у місті Чернігові ЛУК'ЯНЕНКА, який на своїй друкарській машинці віддрукував кінцівку "Меморандуму № 3". Обидва підписали документ, а потім в тому ж місяці ознайомив у місті Києві в своїй квартирі з "Меморандумом № 3" БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА і МЕШКО, які його теж підписали, а за СТРОКАТОВУ підписалась МЕШКО /том 3, а.с. 137-146; том 4, а.с. 52-53, 222-223/;

- показаннями свідка ЛУК'ЯНЕНКА про те, що в другій половині січня 1977 року одна особа /назвати її сві - док відмовився/ ознайомила його в місті Чернігові з "Меморандумом № 3" і тоді ж на своїй власній друкарській машинці він віддрукував кінцівку цього документа, яку разом з вказаною особою підписав, а також поставив свій підпис за КАНДИБУ /том 7, а.с. 50-54/;
- показаннями свідка БЕРДНИКА про те, що він знайомився з "Меморандумом № 3" і підписав його /том 7, а.с. 279-280/;
- показаннями свідка КАНДИБИ про те, що в грудні 1976 року він доручив МЕШКО та іншим особам підписувати за нього документи так званої "групи сприяння" /том 7, а.с. 16-17, 22-26/;
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені рукописні й машинописні тексти "Меморандуму № 3" з підписами обвинуваченого РУДЕНКА, а також ЛУК'ЯНЕНКА, БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА та інших осіб, протоколом обшуку від 23 грудня 1976 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого було вилучено рукопис документа ТЕРЕЛІ, що починається зі слів: "Закарпатська обл...", та протоколами огляду цих ворожих документів /том I, а.с. 255-268, 279, 280, 285; том 9, а.с. 16, 91, 175-179/;
- протоколами обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО і особистого обшуку у БЕРДНИКА, під час яких були вилучені примірники "Меморандуму № 3", та протоколами огляду цього ворожого документа /том I, а.с. 279, 285, 289 зв., 299; том 9, а.с. 175-177, 202, 205-206, 223-225/;
- висновками криміналістичних експертиз від 15 і 30 березня 1977 року, згідно яких рукописні тексти "Меморандуму № 3" виконав обвинувачений РУДЕНКО не менше,

як в трьох примірниках, а кінцівку машинописного тексту цього документа віддруковано на друкарській машинці "Москва" № 1871656, що належить ЛУК'ЯНЕНКУ, підписи на цьому документі виконані РУДЕНКОМ, ЛУК'ЯНЕНКОМ, МАТУСЕВИЧЕМ, МАРИНОВИЧЕМ та іншими особами /том 29, а.с. 8-10, 27-32, 73, 90, 97, 131, 134, 142-143, 148/;

- речовими доказами: рукописом "Меморандуму № 3" і машинописом кінцівки цього документа, вилученими в квартирі РУДЕНКА під час обшуку 5 лютого 1976 року; рукописом документа ТЕРЕЛІ, що починається зі слів: "Закарпатська обл...", рукописом "доручення" СТРОКАТОВОЇ від 9 грудня 1976 року до МЕШКО підписувати за неї документи так званої "групи сприяння", вилученими в квартирі РУДЕНКА під час обшуку 23 грудня 1976 року; рукописом "Меморандуму № 3", вилученим в квартирі МЕШКО під час обшуку 5 лютого 1977 року /том 9, а.с. 136, 138, 140, 209, 262-263; том 19, а.с. 243-247; том 22, а.с. 320-327; том 24, а.с. 239-241; том 28, а.с. 176/.

Допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ, МАРИНОВИЧ і СТРОКАТОВА не дали показань відносно зазначеного документа, а ТЕРЕЛЯ Й.М. є психічнохворим, і тому не допитувався /том 6, а.с. 277-280, 286-289; том 7, а.с. 69-72; том 31, а.с. 19, 20; том 45, а.с. 59/.

Для використання у ворожій діяльності, в тому числі і для подальшого розповсюдження за допомогою ГРИГОРЕНКА або ОРЛОВА, шляхом передачі через посольство США в Москві на Захід, у другій половині січня 1977 року обвинувачений РУДЕНКО розмножив "Меморандум № 3" через неназану ним особу - виготовив 10 машинописних примірників цього документа російською мовою і п'ять машинописних примірників українсь-

кою мовою. Тоді ж п'ять примірників російською мовою повернув неназваній ним особі для виправлення помилок. Один машинописний примірник "Меморандуму № 3" українською мовою РУДЕНКО після виправлення помилок передав БЕРДНИКУ для розмноження в п'яти машинописних примірниках. Цей примірник, а також виготовлені з нього БЕРДНИКОМ п'ять інших машинописних примірників "Меморандуму № 3" були вилучені у БЕРДНИКА, коли він 5 лютого 1977 року приніс їх до квартири РУДЕНКА, де проводився обшук. Чотири машинописні примірники "Меморандуму № 3" і рукопис цього документа російською мовою передав на зберігання МЕШКО, у якої вони, за винятком двох машинописних примірників, були вилучені під час обшуку 5 лютого 1977 року разом з дев'ятьма фотовідбитками машинописних примірників "Меморандуму № 3" російською мовою.

П'ять машинописних примірників "Меморандуму № 3", машинописну кінцівку тексту цього документа з підписами зазначених в ньому осіб і рукопис цього документа РУДЕНКО зберігав у своїй квартирі до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Здійснити до кінця свій злочинний намір щодо передачі примірників цього ворожого документа за допомогою ОРЛОВА чи ГРИГОРЕНКА на Захід для використання в антирадянській діяльності РУДЕНКУ не вдалось з причин, які від нього не залежали - в зв'язку з його арештом 5 лютого 1977 року.

Підтверджується:

- показаннями обвинуваченого РУДЕНКА про те, що після виготовлення "Меморандуму № 3" він вирішив його поширити і з допомогою особи, яку назвати відмовився, виготовив десять машинописних примірників цього документа російською мовою і 5 таких же примірників

українською мовою. На початку лютого 1977 року, як показав обвинувачений РУДЕНКО, він повернув п'ять примірників російською мовою тій же особі для виправлення помилок, а чотири машинописні примірники і рукопис російською мовою "Меморандуму № 3" дав для зберігання МЕШКО. Для поширення "Меморандуму № 3" через ОРЛОВА чи ГРИГОРЕНКА на Захід, як показав РУДЕНКО, він передав один машинопис документа БЕРДНИКУ для розмноження у п'яти примірниках. В своїй квартирі зберігав до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року п'ять машинописних примірників "Меморандуму № 3", кінцівку машинопису цього ж документа з підписами зазначених осіб та рукопис "Меморандуму № 3" (т.3 а.с. 137-146; т.4 а.с. 222-223);

- показаннями свідка БЕРДНИКА О.П. про те, що в перших числах лютого 1977 року він одержав від РУДЕНКА один примірник його документа "Меморандум № 3", який розмножив на своїй друкарській машинці в п'яти примірниках, приніс всі примірники 5 лютого 1977 року в квартиру РУДЕНКА, де вони й були вилучені під час його, БЕРДНИКА, особистого обшуку (т.7 а.с. 277, 279-281);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі РУДЕНКА, під час якого були вилучені машинописні і рукописні тексти "Меморандуму № 3", та протоколом огляду примірників цього ворожого документа (т.1 а.с. 279, 280, 285; т.9 а.с. 175-179);
- протоколом обшуку від 5 лютого 1977 року в квартирі МЕШКО, та протоколом особистого обшуку від 5 лютого 1977 року у БЕРДНИКА, під час яких були вилучені машинописні тексти "Меморандуму № 3" і фотовідбитки

машинописного тексту цього документа, а також протоколи огляду примірників зазначеного ворожого документа (т. I а.с. 279, 285, 289 зворот, 299, 307; т.9 а.с. 175, 177, 202, 205-206, 223-225);

- висновками криміналістичних експертиз від 15 і 30 березня 1977 року, згідно яких рукописний текст "Меморандуму № 3" виконав обвинувачений РУДЕНКО не менше, як в трьох примірниках, кінцівку машинопису цього документа віддруковано на друкарській машинці "Москва" № 1871656, що належить ЛУК'ЯНЕНКУ, підписи на документі виконані обвинуваченим РУДЕНКОМ, а також ЛУК'ЯНЕНКОМ, МАТУСЕВИЧЕМ, МАРИНОВИЧЕМ та іншими особами; машинописні тексти "Меморандуму № 3" віддруковані на машинці БЕРДНИКА і на іншій невстановленій машинці не менше, як в трьох примірниках (т.29 а.с. 8-9, 10, 27-32, 73, 90, 96-97, 130-131, 134, 142-143, 147-149);
- речовими доказами: п'ятьма машинописними примірниками і кінцівкою машинопису "Меморандуму № 3" та рукописом цього документа українською мовою, які були вилучені 5 лютого 1977 року під час обшуку в квартирі обвинуваченого РУДЕНКА (т.9 а.с.209; т.22 а.с. 320-327); шістьма машинописними примірниками "Меморандуму № 3", вилученими під час особистого обшуку у БЕРДНИКА 5 лютого 1977 року (т.9 а.с.213, т.24 а.с. 231-236); двома машинописними примірниками и рукописом "Меморандуму № 3" російською мовою та дев'ятьма примірниками фотовідбитків машинопису цього документа, вилученими 5 лютого 1977 року під час обшуку в квартирі МЕШКО (т.9 а.с. 262-263, т.24 а.с. 237-250).

Допитані по цій справі як свідки МАТУСЕВИЧ і МАРИНОВИЧ не дали показання відносно документа "Меморандум № 3" (т.6 а.с. 277-278, 286,288; т.7 а.с. 69,72-74).

Допитаний по суті пред'явленного йому обвинувачення РУДЕНКО М.Д. винним себе не визнав. Показав, що всі інкриміновані йому факти злочинної діяльності мали місце, дав докладні показання відносно обставин їх вчинення, але одноразово заявив, що ці свої дії злочинними не вважає і що він нібито не переслідував мети підризу та ослаблення Радянської влади. Поруч з цим визнав, що одержані ним від інших осіб документи "17 листопада 1975 р. Приходько...", "Федоренко Василь...", "А как же иначе?" і так званий "Лист" до "шахиншаху Ірану", які він зберігав, розмножував і розповсюджував, мають антирадянський наклепницький характер. Стверджує, що не вважає антирадянськими інші документи, які він виготовив, розмножив, зберігав та розповсюдив. РУДЕНКО не визнає також проведення ним антирадянської пропаганди в усній формі. Про те, злочинна діяльність РУДЕНКА, направлена на підризу та ослаблення Радянської влади, достатньо підтверджується наведеними вище показаннями свідків, його, РУДЕНКА, показаннями, речовими доказами, документами, протоколами їх огляду, висновками криміналістичних експертиз та іншими матеріалами кримінальної справи.

Про направленість злочинної діяльності РУДЕНКА на підризу та ослаблення Радянської влади свідчить відкрито ворожий зміст документів, які він протягом тривалого часу систематично виготовляв, розмножував, зберігав та розповсюджував, незважаючи на неодноразові його попередження офіційними особами про недопустимість таких діянь.

Про це ж свідчать ті обставини, що РУДЕНКО тривалий час підтримував близькі зв'язки з вороже настроєними особами, зокрема, з такими, що раніше були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, з заарештованими в останній час по інших кримінальних справах його однодумцями ОРЛОВИМ і ГІНЗБУРГОМ та іншими відщепенцями, і його зв'язок

з іноземцями, зокрема, з кореспондентами газет і радіо деяких капіталістичних країн, через яких він передав за кордон для поширення на Заході ряд своїх документів з наклепницькими вигадками, що порочать радянський державний і суспільний лад.

Знаючи, що виготовлені ним згадані документи публікуються на Заході в антирадянській націоналістичній пресі та широко використовуються за кордоном ворожою пропагандою в підривних акціях проти Радянського Союзу, РУДЕНКО не тільки не виступив проти цього, але й з власної ініціативи встановлював і приймав міри для подальшого розширення контактів з іноземцями з капіталістичних країн, зокрема, намагався з ворожою метою встановити зв'язки з представниками консульства США у Києві і через них подавати на Захід ворожі матеріали щодо СРСР. Інформацію згаданого характеру повідомляв по міжнародному телефону буржуазному націоналістові Богдану ЯСЕНЮ, що мешкає у США і є головним редактором антирадянської інформаційної служби "Смолоскип", яка має широко розгалужену мережу націоналістичних елементів у всіх Західних країнах з українським населенням і займається підривними акціями проти СРСР; збиранням та використанням в антирадянських кампаніях ворожої і тенденційної інформації про нашу країну; здійснює публікацію антирадянських матеріалів і документів, нелегально одержаних із УРСР, переклад їх на іноземні мови і розповсюдження.

Про антирадянські переконання РУДЕНКА свідчить, крім наведеного вище, його намагання під час попереднього слідства виправдовувати та схвалювати вилучені у нього відверто ворожі документи, авторами яких є він, а також знайомі йому ГРИГОРЕНКО, ТУРЧИН та інші особи.

РУДЕНКО в 1947-1950 роках займав відповідальну посаду в журналі "Дніпро", до 1975 року був членом Спілки письменників СРСР. Маючи великий життєвий досвід, достатню, середню освіту, значний стаж творчої письменницької праці, він не міг не усвідомлювати, що його дії, пов'язані з виготовленням, зберіганням та розповсюдженням значної кількості літератури, в якій зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, були спрямовані саме на підризу та ослаблення Радянської влади.

Таким чином, ствердження РУДЕНКА про те, що вказаними своїми діями він нібито не переслідував мети підризу і ослаблення Радянської влади, безпідставні і є його намаганнями уникнути відповідальності за скоєння особливо небезпечного державного злочину.

З метою уникнути відповідальності за згадані злочини, РУДЕНКО також зробив спробу показати, що ця його "діяльність" була спрямована ненавмисно на захист в СРСР прав людини, які нібито порушуються, і заявив, що такою "діяльністю" він почав займатися в 1973 році, коли, за його необгрунтованим твердженням, наче стали порушуватися і його права. Але такі твердження обвинуваченого РУДЕНКА є безпідставними. Слідством встановлено, що антирадянською діяльністю він почав займатися ще задовго до 1973 року - з першої половини 60-х років, його громадських прав ніхто не порушував, а з кінця 1976 року він став прикривати свою ворожу діяльність вдаваною "турботою" про права людини, про що детально викладено вище в цьому обвинувальному висновку.

На підставі викладеного обвинувачуються:

І. ТИХИЙ ОЛЕКСІЙ ІВАНОВИЧ, 27 січня 1927 року народження, уроженець і мешканець хутора Іжевки Костянтинівського району Донецької області, українець, громадянин СРСР, безпартійний, з вищою філософською освітою, не сімейний /раніше був двічі одружений: у 1949 році на КОЗАКОВІЙ О.С., з якою до цього часу шлюб не розірвав, а у 1952 році на ВАСИЛЕНКО Галині Устимівні, шлюб з якою не реєстрував; має від них двоє дорослих дітей/; раніше двічі судимий: в 1948 році по Указу ПВР СРСР від 26 грудня 1941 року Військовим трибуналом Сталінської області на 5 років позбавлення волі /військовим трибуналом МВС Українського округу це покарання було замінено на три роки умовно/; в 1957 році Донецьким обласним судом по ст. 54-10 ч. І КК УРСР на 7 років позбавлення волі і на 5 років позбавлення в правах по п. "а" ст. 29 КК УРСР, звільнений з місць ув'язнення після повного відбуття міри покарання 15 лютого 1964 року; пожежник Костянтинівського загону професійної пожежної охорони УВС Донецького облвиконкому,

в тому, що він, будучи раніше, 18 квітня 1957 року засудженим за особливо небезпечний державний злочин - антирадянську агітацію і пропаганду на 7 років позбавлення волі та звільнившись 15 лютого 1964 року з місць ув'язнення, не став на шлях виправлення, і, проживаючи на хуторі Іжевці Костянтинівського району Донецької області, до погашення згаданої судимості, став займатися антирадянською агітацією і пропагандою. На ґрунті антирадянських націоналістичних переконань, з метою підризу та ослаблення Радянської влади систематично поширював наклепницькі вигад-

ки, що порочать радянський державний і суспільний лад, виготовляв, зберігав та розповсюджував літературу такого ж змісту.

В січні 1972 року ТИХИЙ виготовив ворожий соціалістичному суспільству документ під назвою "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" і тоді ж розповсюдив його, надіславши рукопис до редакції обласної газети "Радянська Донеччина" з вимогою опублікувати згаданий документ. У цьому документі він зводить наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, навмисне спотворює реальне становище української радянської національної культури, з націоналістичних позицій твердить, що корінне населення Донеччини нібито позбавлене мистецького життя, що життя вихованої людини нічим "не відрізняється від тваринного". Заявляє, що сучасне становище неначе веде до загрози культури і асиміляції українського корінного населення, погрозово вказує, що це може привести до "гайдамаччини". Також наклепницьки стверджує, що дітей в дошкільних закладах, школах і вузах нібито вчать "чужою мовою", що про дружбу українського народу з іншими народами Донеччини не може бути і мови тому, що люди інших національностей буцімто зневажають українців і їх мову, заохочують їх до асиміляції і денационалізації. Твердить, що діти в деяких селах не мають можливості вчитись на рідній мові, змушені йти до російської школи, і порівнює це з "панщиною", а російську мову називає "іноземною". Підводячи підсумки, наклепницьки підкреслює: "...сьогоднішнє становище в галузі освіти в Донецькій області веде до асиміляції українського корінного населення".

Домагаючись більш широкого розповсюдження цього документа шляхом надрукування його в газеті "Радянська Донеччина", ТИХИЙ неодноразово на початку 1972 року відвідував її редакцію, де в розмові з працівником газе-

ти НЕПРАНОМ М.І. обстоював наклепницький зміст свого документа, і разом з цим розповсюджував наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, стверджуючи, що на Донеччині начебто проводиться насильницька русифікація українців, стримується розвиток українського мистецтва і притискується українська мова.

Поширюючи з метою підриву та ослаблення Радянської влади викладені в документі "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, ТИХИЙ наприкінці 1973 року виготовлену ним рукописну копію цього документа передав для ознайомлення мешканцю міста Краматорська ГРЕБЕНЬКУ Г.С., а машинописну копію, разом з іншими своїми документами, передав у травні 1976 року жителю міста Дніпропетровська БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О.

Чорновий рукопис, нотатки та машинопис вказаного документа ТИХИЙ зберігав у себе вдома з 1972 року до дня їх вилучення 15 червня 1976 року.

Наприкінці 1972 року ТИХИЙ з тією ж метою виготовив другий ворожий документ під назвою "Думки про рідний Донецький край", який на початку 1973 року розповсюдив, надіславши до Президії Верховної Ради УРСР, звідки цей документ було переслано до Донецького облвиконкому, а потім - до Управління КДБ по Донецькій області. У цьому документі він зводить злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, національну політику КПРС і Радянського уряду. Стверджує, що на Україні, зокрема на Донеччині, неначебто проводиться насильницька масова асиміляція українського населення, знищується українська мова та культура, називає це "інтелектуальним геноцидом", робить спробу довести, що українська культура нібито занепадає, люди не вірять "в комунію", рідна мова вмирає, ін-

телектуально неначе калічаються мільйони людей. Зводять наклеп на радянську інтелігенцію, намагається протиставити її іншій частині радянських людей. Наклепницьки стверджує, що радянська інтелігенція нібито стала чужою і відірваною від трудящих, село перестало бути українським, а виховання українських дітей нібито йде з занедбанням українського патріотизму. Виступаючи проти дружби радянських народів, називає людей неукраїнської національності, які живуть на Донеччині, "колоністами" та "плантаторами" і заявляє, що він - проти інтернаціоналізації Донеччини, проти прибуття сюди фахівців з інших союзних республік і проти виїзду українських фахівців "у Казахстан чи на Урал". Стверджує, що наявність на Донеччині російськомовних вузів - це нібито порушення суверенітету держави, а навчання українських дітей у російськомовних школах схоже, за його твердженням, з "інтелектуальною кастрацією". З ворожих буржуазно-націоналістичних позицій наклепницьки заявляє, що патріотизм, національна гордість, любов до свого народу, до рідного слова на Україні неначебто "по-варварськи" знищуються, з погрозою пише, що "терпінню" "...може прийти кінець". З ворожих позицій вказує, що ніякого інтернаціоналізму і дружби народів на Донеччині нібито не існує і український народ не є господарем своєї землі, своїх багатств, що цей народ начебто не рівний серед рівних і примусово асимілюється, а його матеріальні ресурси "викачуються за межі України".

Для поширення викладених в названому антирадянському документі злісних наклепницьких вигадок, що порочать радянський державний і суспільний лад, ТИХИЙ розмножив цей пасквіль на друкарській машинці і його машинописні примірники в 1973 році передав для ознайомлення жителі міста Іданів ПУТРИ В.О., а в травні 1976 року - жителю міста Дніпропетровська БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О. Один машинописний примірник цього документа він зберігав у себе вдома з 1973 року до дня його вилучення 15 червня 1976 року.

У квітні 1973 року ТИХИЙ з тією ж метою виготовив документ у вигляді листа на ім'я Голови Президії Верховної Ради УРСР. В цьому документі зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, наклепницьки стверджується, що на території Донецької області нібито проводиться примусова асиміляція населення, що українці немовби не мають права і можливості для вільного розвитку, а також для навчання на українській мові, вказується, що Донеччина через деякий час не буде складовою частиною української нації, тому що українська мова нена - чебто буде витиснута з усіх сфер життя, особливо в закладах освіти. Намагається внести ворожнечу та недовір'я в братські відносини між українцями та особами інших національностей, які живуть в Донецькій області, пропонує, щоб ті, хто не українці, які не вивчають з "шовіністичних чи міщанських переконань" українську мову, виїздили на навчання в інші краї.

Машинописний текст згаданого так званого листа ТИХИЙ в травні 1976 року разом з іншими документами передав для ознайомлення жителю міста Дніпропетровська БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О., а один примірник цього документа зберігав у себе з 1973 року до дня його вилучення 15 червня 1976 року.

2 вересня 1974 року ТИХИЙ зі згаданою метою виготовив документ у вигляді листа до сім'ї свого сина - ТИХОГО М.О. і його дружини ТИХОЇ Н.О., які мешкають у м. Москві, і надіслав його їм. В цьому наклепницькому документі, який порочить радянський державний і суспільний лад, ТИХИЙ, торкаючись відносин між батьками і дітьми і відношення до своїх дітей, пише: "...між нами лежить пропасть - різниця між національностями", наклепницьки твердить, що "50-мільйонний український народ" нібито є "багатострадальним, приниженим, придушеним в культурному відношенні". Другий аркуш цього листа у вигляді машино -

писної копії ТИХИЙ зберігав у себе вдома до вилучення під час обшуку 15 червня 1976 року.

У другій половині 1974 року ТИХИЙ з тією ж метою підризу та ослаблення Радянської влади виготовив документ "Сільські проблеми", в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. В цьому документі він намагається опорочити радянське селянство, довести нібито існуюче "запустіння села, втрату природної любові до праці на землі", стверджує, що в колгоспі чи радгоспі люди працюють нібито "за дарма від зорі до зорі", що селяни не почувають себе господарями землі та продуктів своєї праці, не вірять в кращу долю своїх дітей, тікають з села до міста "на муки, тяжку, незвичну працю і чужу мову", пропонує селянинові стати одноосібником. Зводить злісний наклеп на політику Радянської держави в галузі сільського господарства, намагається довести, що селянин в нашій країні нібито безправний і перетворився на звичайний придаток землі, яким є худоба чи машина.

Для поширення вказаних наклепницьких ворожих соціалістичному суспільству вигадок ТИХИЙ розмножив цей документ на друкарській машинці і один його примірник наприкінці 1974 року переслав по пошті для ознайомлення жителю Донецької області АНДРОСУ І.М., а другий примірник зберігав у себе на квартирі з 1974 року до дня його вилучення 15 червня 1976 року.

З тією ж метою ТИХИЙ в 1974 році виготовив машинописний документ під назвою "ВИ і МИ", в якому містяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Порівнюючи Україну царських часів з сучасною Радянською Україною, він намагається опорочити національну політику Радянської держави,

твердить з ворожих націоналістичних позицій, що Москва нібито направляє на Україну всяких "начальників, колоністів, надзирателів", які зневажають народ, проводять на - сильницьку асиміляцію, духовно знищують український народ. Твердить також, що Україна неначебто стала, як і при царизмі, тільки однією з провінцій Росії. В документі також робиться спроба внести ворожнечу в братські відносини українського та російського народів.

Цей документ ТИХИЙ, для поширення викладених в ньому наклепницьких вигадок, у 1974 році, разом з документом під назвою "Думки про рідний Донецький край", про який вказано вище, розповсюдив, передавши для ознайомлення жителю міста Краматорська ГРЕБЕНЮКУ Г.С., який в свою чергу наприкінці 1974 року передав ці обидва документи для ознайомлення жителю того ж міста ЦАПУ М.В.

25 червня 1976 року ТИХИЙ виготовив машинописний документ у вигляді так званої скарги на ім'я прокурора УРСР про нібито безпідставне його /ТИХОГО/ засудження в 1957 році та начебто незаконний обшук у нього влітку 1976 року. У другій половині листопаду 1976 року, знаходячись у місті Чернігові на квартирі у ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г., ТИХИЙ розповсюдив цей документ, передавши його копію обвинуваченому по цій справі РУДЕНКОВІ М.Д. з проханням включити його текст до остаточного варіанту виготовленого антирадянського документу під назвою "Меморандум № 1".

Поряд з цим, ТИХИЙ на протязі 1968-1976 років, з метою підризу та ослаблення Радянської влади, проводив серед своїх знайомих та інших осіб антирадянську пропаганду, поширюючи в усній формі наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, з ворожих

соціалістичному суспільству буржуазно-націоналістичних позицій намагався довести, що на Україні нібито проводиться насильницька русифікація, органами влади неначебто порушується ленінська національна політика, українська мова знаходиться в "загоні" тощо, робив спробу внести ворожнечу в братські відносини між українським та російським народами.

Зустрічаючись в період 1968-1975 років з жителем Донецької області АНДРОСОМ І.М., він неодноразово заявляв йому, що представники Радянської влади нібито зневажають українську мову, нехтують нею на Донеччині, стверджував, що вони неначебто порушують Ленінську національну політику, проводять насильницьку русифікацію українців. Твердив, зокрема, що українська мова на Донеччині нібито знаходиться в занедбаному стані і зневажається в установах, підприємствах і в школах, і у зв'язку з цим пропонував АНДРОСУ І.М. писати листи-протести в різні інстанції. ТИХИЙ також радив АНДРОСУ І.М. відмовитись від посади директора школи, щоб мати вільний час для проведення ворожої радянському суспільству націоналістичної діяльності.

Працюючи у 1972 році на будівництві Запорізької ДРЕС, ТИХИЙ у присутності виконроба ЧУПРИНКИ Е.Г. неодноразово наклепницьки стверджував про те, що зараз на Радянській Україні нібито немає письменників, які б правдиво висвітлювали історію України і українського народу, заявляв, що в Українській Радянській Соціалістичній Республіці українська мова неначебто знаходиться в "загоні".

Познайомившись у 1972 році з колишнім жителем міста Донецька ДОБРЯНСЬКИМ А.М. і неодноразово зустрічаючись з ним в цьому місті, ТИХИЙ у його присутності наклепницьки стверджував, що українська мова на Донбасі

немовби занепала, що на Донеччині нібито проходить русифікація та асиміляція, що на Україні "затискують" українську мову, літературу і все, що зв'язане з нею. Влітку 1973 року, знаходячись у місті Горлівці Донецької області, ТИХИЙ у присутності ДОБРЯНСЬКОГО А.М. та громадянина РУДЕНКА І.М. розповсюджував такі ж наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, заявляв, що на Україні нібито "затискують" українську мову, яка нібито перестає бути здобутком українців, твердив, що на Україні спостерігається русифікація.

Неодноразово зустрічаючись в 1972-1976 роках з жителем міста Краматорська Донецької області ГРЕБЕНЮКОМ Г.С., ТИХИЙ ознайомив його зі своїм ворожим документом під назвою "Роздуми про українську мову та культуру в Донецькій області" і при цьому стверджував, що на Україні неначебто існує зневажливе ставлення до української мови з боку інтелігенції, заявляв, що ця мова нібито стала другорядною. Стверджував, що наче за часи Радянської влади, як і під час царизму, українська інтелігенція зраджує своєму народові, твердив, що зневажливе відношення до української мови нібито є не лише на Донеччині, а й на всій Україні, заявляв, що керівні посади в промисловості на Донеччині навмисне займають росіяни, наклепницьки вказував, що у наш час нібито звільнювали людей з керівних посад тільки за те, що вони на службі розмовляли українською мовою.

Знаходячись у кінці лютого 1974 року в лікарні № 2 в районі "Новий світ" міста Краматорська, ТИХИЙ в присутності громадянина СКРИПКИНА Ю.І. та інших осіб наклепницьки заявляв, що зараз на Україні нібито скорочується кількість шкіл з навчанням в них українською мовою, намагався довести, що українську мову "зараз зажимають", а на вулицях міст її мало чути.

Перебуваючи влітку 1974 року в гуртожитку біля

Микитівського рудокомбінату на території Донецької області, ТИХИЙ, у розмові з громадянином РУДЕНКОМ І.М., також наклепницьки стверджував, що на Україні нібито стає все менше і менше українських шкіл, що українську мову "кругом зажимають", і передав тоді РУДЕНКОВІ І.М. тенденційно підібрані вирізки з документів, що стосується питань розвитку мови, підкресливши, що сьогоднішня дійсність відносно мови нібито не відповідає цим документам.

21 березня 1976 року ТИХИЙ, проїзджачи в купе пасажирського поїзду від міста Краматорська до міста Москви, в присутності пасажирів СЕДРИСТОГО В.О., СЕДРИСТОЇ Л.В. та інших, наклепницьки стверджував, що на Україні зараз нібито більше росіян, ніж українців, начебто все менше і менше залишається українських шкіл, все більше і більше читається предметів на російській мові; твердив, що Україна повинна бути лише для українців, намагався викликати недовір'я і ворожнечу щодо осіб не української національності, які живуть на Україні, заперечував братню допомогу інших народів, які у різні часи разом з українцями захищали українську землю від ворогів, дорікав пасажирів тим, що, проживаючи на Україні, вони не знають української мови, стверджував, що в радянських установах на Україні начебто не розуміють, коли з начальниками ведуться розмови на українській мові, намагався довести, що "на Україні повинні бути начальники тільки українці", і, вливши вислів "джержиморди", заявив, що такий вислів нібито відноситься на сьогоднішній день і до наших державних керівників.

В березні 1976 року ТИХИЙ, знаходячись в квартирі жительки міста Донецька ЛЕОНОВОЇ М.В., до якої він прийшов з метою отримання рецензії на свій ідейно-шкідливий документ про стан української мови в Донецькій області, в розмові з нею наклепницьки стверджував, що нібито в УРСР "кругом позакривали українські школи, вигнали українську мову зі шкіл", шкодував, що "українці себе не від -

стоять", і тоді ж заявляв з приводу цього, що "українцям потрібно розкрити очі".

Передаючи у травні 1976 року громадянинові БЕРЕСЛАВСЬКОМУ М.О. у нього на квартирі, у м. Дніпропетровську, для ознайомлення свої ворожі радянському суспільству документи "Роздуми про долю української мови та культури в Донецькій області", "Думки про рідний Донецький край" та так звану заяву "Голові Президії Верховної Ради УРСР", ТИХИЙ, обстоюючи зміст цих документів, повторюючи окремі вислови, які в них містяться, наклепницьки стверджував, що на території України, зокрема на Донеччині, українська мова та культура нібито знаходяться на неналежному рівні, заявляв, що в Донецькій області тепер розмовляють начебто тільки на російській мові, твердив, що українських шкіл стає все менше і менше, а у сфері побуту, освіти і культури українська мова немовби витиснута російською.

У зв'язку з такою діяльністю ТИХОМУ 19 червня 1976 року в місті Костянтинівці Донецької області, відповідно до Указу Президії Верховної Ради Союзу РСР від 25 грудня 1972 року, було оголошено офіційне застереження від імені органів державної безпеки і тоді ж його також було попереджено, що якщо він не припинить свої ворожії діяльності, то буде притягнутий до кримінальної відповідальності.

Проте, незважаючи на це застереження, ТИХИЙ не припинив свої злочинної діяльності, продовжував займатися антирадянською агітацією і пропагандою.

Перебуваючи 12 листопада 1976 року на кафедрі теорії і літератури Донецького державного університету, ТИХИЙ в присутності працівників кафедри СТЕБУНА І.І. та

БАХАЄВОЇ Л.О. наклепницьки стверджував, що Україна нібито "денаціоналізується" під тягарем політики русифікації, яка проводиться "влада придержаними" державними і партійними інстанціями; заявляв, що внаслідок цього відходить у небуття українська мова, занепадає національна українська культура, зникають українські школи, що усе це "призводить" до ліквідації української нації, її суверенитету; заявляв, що не начебто порушуються ленінські положення про право націй на самовизначення і все це намагався обґрунтувати "фактами", які ніби засвідчують "цілеспрямованність урядової, державної політики на русифікацію і денаціоналізацію України". Стверджував, що урядові органи під виглядом різних кампаній відправляють з України національні кадри десятками тисяч на далекі новобудови, начебто лишають Україну її молодих національних сил, її національного майбутнього, а заселяють Україну "масами інонаціонального люду, росіянами та іншими, сприяють інтенсивній русифікації України". Заявляв, що на Україні нібито "панує російська мова, а українську зневажають, нехтують". Висловлював своє вороже відношення до промови Генерального секретаря ЦК КПРС на XXIV з'їзді КПРС в тій частині, де йдеться про виникнення у наш час нової історичної спільності людей – радянського народу, заявляючи, що у нас нібито немає такої спільності – радянських людей – і що таке положення нібито висунуто для того, щоб "заперечити національну суверенність українського й інших народів, що населяють СРСР, позбавити окремі нації права їхнього самостійного існування". Твердив, що вказане положення в промові Генерального секретаря ЦК КПРС нібито "служить виправданню того становища, згідно з яким і здійснюється політика русифікації", виправдовується насадження на Україні на керівні посади росіян і інших національностей, доводив, що цим же положенням виправдовується масове перекидання за межі України українських національних кадрів, молоді. Заявляв, що між українським і російським народами "існує одвічний конфлікт", що не начебто "гноблення української нації проводиться й зараз", що на Донеччині проводиться Радянським урядом політика русифікації, що внаслідок цього нібито існує конфлікт між українським мистецтвом, освітою і Радянським урядом, що й "пригноблює український народ, обмежує національну самостійність України".

Спілкуючись з особами, які раніше були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, та іншими відщепенцями, які активно виступають проти соціалістичного ладу в нашій країні, підтримуючи зв'язки з деякими з таких осіб, що знаходяться на Заході в капіталістичних країнах, ТИХИЙ наприкінці 1976 року став підшукувати більш активні форми проведення боротьби проти Радянської влади з метою її підриву та ослаблення.

Знаходячись у другій половині листопаду 1976 року у місті Чернігові на квартирі раніше засудженого за антирадянську діяльність ЛУК'ЯНЕНКА Л.Г. і познайомившись тоді там з обвинуваченим по цій справі РУДЕНКОМ М.Д., ТИХИЙ, прикриваючи своє вороже нутро личиною "борця за права людини", разом з ЛУК'ЯНЕНКОМ та РУДЕНКОМ читав та обговорював виготовлені РУДЕНКОМ антирадянські документи під назвами "Декларація Української Громадської групи сприяння виконанню Хельсінкських Угод" та "Меморандум № 1", після чого одобрив і підписав їх, ставши, таким чином, співавтором у виготовленні цих антирадянських документів.

В так званій "Декларації" наклепницьки стверджується, що на Україні нібито порушується "Загальна Декларація прав людини" та гуманітарні статті, прийняті в 1975 році Хельсінкською нарадою, що в Радянському Союзі нібито існує і дедалі зростає бюрократизація державного життя, тощо. В антирадянському документі під назвою "Меморандум № 1" з буржуазно-націоналістичних, ворожих нашому суспільству позицій вказується, що в Радянському Союзі нібито "проводяться репресії проти борців за громадські права", що Україна за часів Радянської влади нена -

чебто "стала ареною геноциду і етноциду", що на Україні внаслідок нібито штучно створеного органами Радянської влади голоду свідомо знищено в 1930-1933 роках "не менше десяти мільйонів українців". У документі також вихваляються українські буржуазні націоналісти, з сумом згадується, що в роки Великої Вітчизняної війни знищена так звана "Українська повстанська армія" /УПА/, яка вела збройну боротьбу проти Радянської влади. Наклепницьки стверджується, що в містах України нібито зневажається українська мова, а "...до в'язниць і концтаборів" начебто "почали кидати найталановитіших представників молодшої української інтелігенції". Протягується ідея відокремлення України від Радянського Союзу, робиться спроба виправдати антирадянську пропаганду і обвинуватити Радянський Союз в "порушенні" прав людини і права нації на самовизначення, в "придушенні" будь-яких проявів неросійських націй щодо самовизначення; твердиться, що начебто "закон в СРСР є пастка для наївних людей: він провокує, а не захищає від свавілля". В документі схвалюється діяльність осіб, заарештованих за особливо небезпечні та інші державні злочини, робиться спроба підірвати авторитет СРСР на міжнародній арені, обвинуватити його в порушенні Хельсінкських Угод та "Заключної Декларації прав людини". В документі висловлюється сподівання, що антирадянська діяльність ТИХОГО, РУДЕНКА та інших осіб, які проводять її під прикриттям удаваного "захисту прав людини", дістане підтримку з боку західних капіталістичних країн, їх преси і радіо.

Одобривши і підписавши вказані антирадянські документи, ТИХИЙ тоді ж на квартирі ЛУК'ЯНЕНКА передав РУДЕНКОВІ копію своєї машинописної скарги на ім'я Прокурора УРСР від 25 червня 1976 року про нібито його безпідставне засудження в 1957 році і відносно проведеного у нього - ТИХОГО - влітку 1976 року органами міліції обшуку та його затримання і запропонував тоді ж РУДЕНКОВІ включити в текст цієї скарги до остаточного варіанту до-

кумента "Меморандум № I", що РУДЕНКО потім і зробив, вказавши у цьому антирадянському документі, що обшук у ТИХОГО та його затримання були начебто незаконні, що ТИХОГО при цьому працівники органів міліції нібито побили і що до цього нібито були причетні органи державної безпеки. В грудні 1976 року перероблений РУДЕНКОМ з використанням скарги ТИХОГО остаточний текст "Меморандуму № I" був розмножений, поширений серед широкого кола їх однодумців та при допомозі БЕРДНИКА О.П. і ГІНЗБУРГА О.І. через посольство США у м. Москві переданий на Захід разом з "Декларацією".

Внаслідок цього вказані документи набули на Заході поширення, активно використовуються націоналістичними ватажками, в закордонній буржуазній пресі, в антирадянських передачах західних радіостанцій, тощо, для паплюження соціалізму, соціалістичної демократії в очах громадської думки, для обману народів несоціалістичних країн. Ці ж документи неодноразово використовувались в підривних акціях проти СРСР антирадянськими центрами за кордоном, зокрема в ворожих передачах на Радянський Союз західними радіостанціями "Свобода", "Німецька хвиля" та іншими, -

тобто в скоєнні злочинів, передбачених ст. 62 ч. 2 Кримінального кодексу Української РСР.

Крім того, ТИХИЙ в своїй хаті на хуторі Іжевці Костянтинівського району Донецької області, де він проживав майже постійно з дня свого народження, незаконно зберігав вогнепальну зброю - придатний для стрільби бойовий карабін системи "Маузер" зразку 1898 року, № 8137, калібру 7,9 мм, німецького виробництва, випуску 1938 року, який у нього було виявлено та вилучено під час обшуку 24 грудня 1976 року, -

тобто в скоєнні злочину, передбаченого ст. 222 ч. 1 Кримінального кодексу Української РСР.

2. РУДЕНКО МИКОЛА ДАНИЛОВИЧ, 19 грудня 1920 року народження, уродженець с. Юр'ївки Олександрівського району Ворошиловградської області, українець, громадянин СРСР, безпартійний, у 1974 році виключений з членів КПРС за серйозні ідейно-політичні відхилення в його літературній творчості, з середньою освітою, одружений вчетверте, має чотирьох дітей, у тому числі від третього, незареєстрованого шлюбу неповнолітню доньку 1968 року народження, пенсіонер за інвалідністю, виключений в 1975 році з членів Спілки письменників СРСР за дії, не сумісні з вимогами статуту Спілки письменників, невійськовооб'язаний, не судимий, мешканець міста Києва, селище Конча-Заспа, буд. № 1, кв. № 8, -

в тому, що він, мешкаючи в місті Києві, на ґрунті антирадянських, націоналістичних переконань, що виникли у нього внаслідок неправильного сприйняття радянської дійсності, спілкування з особами, які були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, прослуховування антирадянських передач закордонних радіостанцій, на протязі тривалого часу, починаючи з першої половини 60-х років, з метою підризу та ослаблення Радянської влади, систематично виготовляв, зберігав та розповсюджував антирадянську та наклепницьку літературу, в якій містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Деякі антирадянські та наклепницькі документи з тією ж метою передавав за кордон на Захід, де вони використовувались в підризних акціях проти СРСР. Проводив також антирадянську агітацію і пропаганду в усній формі, поширюючи наклепницькі вигадки на радянський державний і суспільний лад.

Свою антирадянську діяльність він вперто не припиняв, незважаючи на неодноразові попередження його з боку офіційних осіб про недопустимість такої ворожої діяльності.

У першій половині 1960 років РУДЕНКО виготовив

чернетки документа з питань політекономії та філософії, в якому звів злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. В цьому документі, зокрема, з ворожих позицій він робить спробу ревізувати марксистське-ленінське вчення, паплюжить радянську дійсність, радянський народ та практичну діяльність КПРС і Радянського уряду в справі будівництва комунізму. Протягуючи буржуазні концепції, закликає до реставрації капіталізму в нашій країні, бо буцімто "інакшого виходу у нас немає і бути не може". Наклепницьки стверджує, що наш народ, який здійснив революцію, нібито потрапив в "нову западню", що в радянському суспільстві неначе існує "страшна машина пригноблення", яка, за його словами, буде "створювати нових диктаторів", що радянський народ наче "розчарувався в марксизмі, котрий майже 40 років тлумачився народу".

Цей антирадянський документ РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

У квітні 1963 року він виготовив так званий реферат з питань політичної економії, підписавши його псевдонімом "Н.Федоров". В цьому документі зводяться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, намагаючись ревізувати вчення марксизму-ленінізму, автор паплюжить радянське суспільство, КПРС і Радянський уряд, наклепницьки стверджує, що наш державний апарат нібито є бюрократичним, в нашому суспільстві начебто існує "пригноблення народного духа", що наші успіхи в будівництві соціалізму і комунізму неначебто є наслідком "перекачки енергії народу в знаряддя виробництва" і т.п.

Тоді ж, в квітні 1963 року, він розмножив на друкарській машинці цей наклепницький документ у декіль-

кох примірниках, один з яких розповсюдив, надіславши до партійних органів, а частину машинописного тексту згаданого документа зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

У січні 1972 року РУДЕНКО виготовив ворожий документ у вигляді так званого "листа" до одного із керівників ЦК Комуністичної партії України, в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі, паплюжачи радянське суспільство, він наклепницьки твердить про якусь "духовну корозію", яка нібито "почала роз'їдати глибокі верстви нашого народу", а відносно вчення марксизму-ленінізму робить висновок, що воно начебто "здатне лише відштовхнути". Ображаючи гідність радянських людей, цинічно вказує: "...адже ж сьогодні горілка має більший вплив на наших людей, ніж так званий "марксизм-ленінізм". Ідеї цього передового в світі вчення називає "великим коритом", якого, за його твердженням, "народ наш прийняти не здатний".

Тоді ж, в 1972 році, РУДЕНКО особисто розмножив для розповсюдження цей документ на власній друкарській машинці. Один примірник машинописного тексту цього документа розповсюдив, направивши до партійних органів, а рукопис і чотири машинописних примірники зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року та 18 квітня 1975 року.

У 1972-1974 роках РУДЕНКО виготовив декілька варіантів документа під назвою "Енергія прогресу", останній з яких, виготовлений у 1974 році, носить ворожий характер, в ньому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому варіанті документа "Енергія прогресу" автор робить спробу опорочити революційні завоювання радянського

народу і його авангарду – комуністів, висловлює ідеї, спрямовані на підриг марксистсько-ленінського вчення, відкидає можливість будівництва комуністичного суспільства, ототожнює соціалізм з капіталізмом.

Тоді ж, у 1974 році, РУДЕНКО розмножив цей документ на власній друкарській машинці не менше, ніж в трьох примірниках, два з яких розповсюдив, передавши у м. Москві для ознайомлення мешканцям цього міста САХАРОВУ А.Д. і ТУРЧИНУ В.Ф., один зберігав у себе до вилучення під час обшуку 18 квітня 1975 року. В розмноженні йому допомогала дружина – РУДЕНКО Р.О. Тоді ж РУДЕНКО ознайомив з цим документом КАПЛУНА І.О. і БЕРДНИКА О.П.

22 травня 1974 року РУДЕНКО виготовив наклепницький документ під назвою "Послесловие", як передмову до свого ворожого документа "Енергія прогресу". В "Послесловії" він наклепницьки стверджує, що радянська література нібито знаходиться в стані застою, бо буцімто "письменник у нашому суспільстві сама залякана істота". Бахидаючи так званих "інакшесмислячих", вказує, що відношення нашого суспільства до них нагадує "католицьких церковників". Нав'язуючи читачеві якісь нібито виявлені ним "помилки" марксистського вчення, твердить, що ці "помилки" "стали помилками нашого суспільного розвитку".

Тоді ж, в травні 1974 року, особисто розмножив цей наклепницький документ на власній друкарській машинці в декількох машинописних примірниках, один з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис та інші машинописні примірники "Послесловия" знищив.

В 1973–1975 роках РУДЕНКО виготовив антирадянсь-

кі та наклепницькі вірші під назвами "Заграва над серцем", "Чорні люди", "Де ми?", "Відповідь колишньому другові", "Перед пуском Канівської ГЕС" і так звану поему під назвою "Прощання з партквитком". В цих документах зводяться наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад.

У ворожому вірші "Заграва над серцем" він, зокрема, з антирадянських націоналістичних позицій, зводячи злісні наклепи на національну політику КПРС, Радянський уряд та радянську дійсність, робить спробу довести, що на Україні начебто проводиться насильницька "русифікація", існує свавілля. При цьому він наклепницьки твердить, що для українців "навіть слова рідного нема", а "є Сибір та є тюрма", а доля їх - "в багні за дротом помирать".

У ворожому вірші "Чорні люди" наклепницьки твердить, що радянських людей начебто насильно заганяли в "шахти Воркути": "Їх вербували в шахти Воркути - наганями у ліжках вербували". Чорними фарбами змальовує радянську дійсність і життя народу.

В антирадянському вірші "Де ми?", який є злісним пасквілем на радянську дійсність, він наклепницьки твердить, що наш народ "що зміг перемогти в Берліні... тільки не удома", начебто зазнає репресій, його руки - в "кайданах". В вірші міститься заклик до боротьби проти існуючого в нашій країні державного і суспільного ладу.

У вірші "Відповідь колишньому другові" з ворожих націоналістичних позицій наклепницьки стверджує, що на Україні нібито проводиться насильницька "русифікація", а кращих її людей "ведуть на кару", як в часи Петра, і що українська мова буцімто вже "стала буржуазним пережитком".

У вірші "Перед пуском Канівської ГЕС" РУДЕНКО паплюжить радянську дійсність та робітничий клас нашої країни, порівнює його з "ордою". Наклепницьки твердить, що економічна політика КПРС і Радянського уряду нібито привела до того, що "тепер лани убогі стали", а "по селах плачуть вдови", що "заради Дніпрельстану пів-України по-лягло", а українці неначе зріклися рідної мови.

У так званій поемі "Прощання з партквитком" він зводить наклепи на КПРС і радянську дійсність, стверджуючи, зокрема, що в нашій країні нібито існує беззаконня. Керівників Комуністичної партії він цинічно називає "володарем зла".

Тоді ж, в 1973-1975 роках, РУДЕНКО особисто на власній друкарській машинці розмножив згадані ворожі вірші в трьох машинописних примірниках. Документи під назвами "Де ми?", "Прощання з партквитком", "Перед пуском Канівської ГЕС" і "Відповідь колишньому другові" - в одному примірнику, а документи під назвами "Чорні люди" і "Заграва над серцем" - в двох примірниках зберігав у себе до вилучення під час обшуків 18 квітня 1975 року і 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших примірників цих документів та їх рукописів РУДЕНКО показів не дав.

У березні 1975 року виготовив антирадянський документ під назвою "Кредо єдності", в якому з ворожих націоналістичних позицій зводить злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, паплюжать радянську демократію, Комуністичну партію та радянський народ. Зокрема, зводячи наклеп на національну політику КПРС і Радянського уряду, твердить, що в українському народі начебто викорінюється "почуття національної гідності" і йому "не дозволяють захищати права на рідну

мову". Радянський народ називає "затурканим", порівнює соціалізм з капіталізмом. Не приховуючи своєї ворожнечі до радянського ладу, називаючи його "тоталітарним режимом", відверто закликає до відокремлення України від братнього Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Тоді ж, у березні 1975 року, він з допомогою дружини розмножив цей антирадянський документ на власній друкарській машинці. Один машинописний примірник документа "Кредо єдності" він в 1975 році передав для ознайомлення мешканцю м. Києва БЕРДНИКУ О.П. Згодом, після ознайомлення, БЕРДНИК повернув цей документ РУДЕНКУ. Виготовлені шість машинописних примірників згаданого документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення їх під час обшуків 18 квітня 1975 року та 23 грудня 1976 року.

У квітні-травні 1975 року РУДЕНКО виготовив антирадянський документ у вигляді так званого "Відкритого листа" до одного із керівників ЦК КПРС, в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в документі стверджує, що в радянському суспільстві буцімто низький рівень духовної культури, а із "власних дітей ми почали виготовляти класових ворогів". Не приховуючи своєї симпатії щодо буржуазного ладу, твердячи про те, що буржуазне суспільство нібито не є експлуататорським, та висловлюючись про нібито існуючу необхідність "корінної економічної реформи на основі капіталізму", закликає до реставрації капіталізму в нашій країні.

Тоді ж, в 1975 році, з допомогою копійчального паперу РУДЕНКО розмножив у рукописі 10 примірників, а на власній друкарській машинці виготовив ще п'ять машинописних примірників цього ворожого документа.

Вісім рукописних примірників цього так званого "Відкритого листа" РУДЕНКО розповсюдив у місті Києві, надіславши їх поштою особам, прізвища і адреси котрих взяв із телефонного довідника. Один такий примірник надіслав до партійних органів.

Тексти цього документа на протязі 1975-1976 років неодноразово передавались на Радянський Союз ворожими радіостанціями, а також були опубліковані на Заході в антирадянській націоналістичній пресі, зокрема у вересневому випуску 1975 року журналу "Сучасність", який видається в м. Мюнхені /ФРН/.

Машинописні примірники згаданого так званого "Відкритого листа" РУДЕНКО приєднав, як складову частину, до п'ятих примірників своєї збірки під назвою "Можно ли защитить солнце?" Один рукописний примірник цього документа та один примірник зазначеної збірки зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших чотирьох примірників документа "Можно ли защитить солнце?" РУДЕНКО показів не дав.

Незважаючи на попередження про необхідність припинити ворожу злочинну діяльність, які РУДЕНКУ робила прокуратура міста Києва під час розслідування його кримінальної справи 13 квітня 1975 року, під час оголошення йому постанови про закриття кримінальної справи 18 червня того ж року, а також 3 жовтня 1975 року, РУДЕНКО не тільки не припинив свою злочинну антирадянську діяльність, але й активізував її.

16 вересня 1975 року він виготовив антирадянський документ у вигляді листа до відділу науки ЦК КПРС та в копіях - до відділу науки ЦК КПУ і до свого однодумця, мешканця міста Москви ТУРЧИНА В.Ф., в якому звів наклепницькі

вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі, паплюжачи радянське суспільство, наклепницьки стверджує, що "наше суспільство" нібито "до такої міри бюрократизоване, що людині нікуди податися зі своїми думками". Економічна політика КПРС і Радянського уряду, за його твердженням, начебто привели до знедолення людей, бо вони не в "змозі прогнати себе". Роблячи нападки на марксизм, РУДЕНКО намагається довести "шкідливість" керування економікою країни з боку Радянського уряду і КПРС. При цьому він наклепницьки твердить, що "комунізм, який ми обіцяли народу" нібито "обернеться його загибеллю", а щодо марксизму вказує, що він буцімто є "релігією свавілля і насильства".

У вересні 1975 року РУДЕНКО особисто у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив цей документ у 12 примірниках і тоді ж розповсюдив його: два примірники поштою надіслав до партійних органів, а один — до мешканця м. Москви ТУРЧИНА В.Ф. Рукопис та чотири машинописних примірників зазначеного документа, а також збірку під назвою "Можно ли защитить солнце?", в якій міститься машинописний текст цього документа, зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших чотирьох примірників показів не дав.

10 жовтня 1975 року РУДЕНКО виготовив і особисто розмножив на друкарській машинці в трьох машинописних примірниках документ у вигляді листа до САХАРОВА А.Д., в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. В документі робиться спроба опорочити діяльність Радянського уряду. Один машинописний примірник цього документа тоді ж відправив поштою до САХАРОВА А.Д., другий примірник зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження третього примірника РУДЕНКО показів не дав.

У лютому 1976 року під час перебування на медичному обстеженні в зв'язку з оформленням пенсії у київській лікарні інвалідів Великої Вітчизняної війни РУДЕНКО виготовив ворожий документ у вигляді поеми під назвою "Історія хвороби". В цьому документі з ворожих позицій він зводить наклепи на радянський державний і суспільний лад, навчання марксизму-ленінізму, радянську виборчу систему та радянську дійсність. Він намагається посіяти недовір'я народу до КПРС і Радянського уряду, твердячи, що вони нібито бачать народ "в дешевому спектаклі, куди людей женуть під страхом таборів". В документі автор цинічно ображає передових представників КПРС, називає їх "печерними дикунами".

З рукописом згаданого антирадянського документа у лютому-березні 1976 року він ознайомив у тій же лікарні БЕРДНИКА О.П.

У березні 1976 року з рукопису цього документа у своїй квартирі він власноручно на друкарській машинці виготовив 3 машинописних примірники, з яких один зберігав у себе до вилучення 23 грудня 1976 року. Про місце зберігання інших двох примірників зазначеного документа РУДЕНКО відмовився дати покази. Цей антирадянський документ РУДЕНКА потрапив на Захід, де використовується у ворожій Радянському Союзу діяльності – розповсюджується націоналістичною пресою, зокрема, газетою "Свобода" /м. Нью-Йорк, США/, яка 23 грудня 1976 року надрукувала докладну рецензію з цитатами цього документа, а також передається закордонними радіостанціями, зокрема "Голос Америки".

Тоді ж, в січні-лютому 1976 року, під час перебування у згаданій лікарні РУДЕНКО виготовив у рукописі

злісний антирадянський документ у вигляді так званої поеми під назвою "Хрест", в якій з ворожих націоналістичних позицій вустами виведених ним персонажів зводить наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, політику КПРС і колективізацію сільськогосподарства. Автор намагається підірвати дружбу між народами СРСР. Наприкінці документа міститься заклик до боротьби проти існуючого в нашій країні суспільного ладу.

Після повернення з лікарні в тому ж 1976 році РУДЕНКО у себе вдома на власній друкарській машинці з рукопису виготовив три машинописних примірники цього документа, один з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження інших двох примірників давати показання відмовився.

На протязі лютого-березня 1976 року, перебуваючи в згаданій лікарні, РУДЕНКО в розмовах з громадянами РУСАКІВСЬКОЮ, ЖИЛКІНИМ і ГОНЧАРОВИМ з тією ж метою поширював наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки стверджував, що радянські люди нібито "убогі духом", неначебто не мають ніяких демократичних свобод, не можуть вільно міркувати, що у радянській пресі, кінофільмах, телепередачах міститься буцімто неправдива інформація, що правду про Радянський Союз начебто можливо взнати тільки із передач закордонних радіостанцій. Поряд з цим, робив спроби довести, що у нашій країні нібито порушуються права громадян, які думають по-іншому, ніж офіційні органи влади, що неначебто таких осіб "обливають гряз'ю" в пресі, притягують незаконно до кримінальної відповідальності. Намагався також опорочити діяльність КПРС та роботу і рішення XXV з'їзду Комуністичної партії Радянського Союзу.

Наприкінці березня 1976 року виготовив у рукопи-

сі документ під назвою "Перший рядок", в якому зводить наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, паплюжить радянський народ. Рукопис цього документа він зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В 1970 році РУДЕНКО почав виготовляти ворожий документ у вигляді роману під назвою "Орлова балка", остаточний варіант якого виготовив у 1976 році. В цьому анти-радянському документі, вустами введених персонажів, він з ворожих буржуазно-націоналістичних позицій зводить злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, внутрішню та зовнішню політику КПРС і Радянського уряду. В документі він, зокрема, стверджує, що на Україні начебто проводиться насильницька "русифікація", існує занепад духовного життя, свавілля, а із людських душ "...виганяється те, без чого земна людина взагалі перестав бути людиною". Паплюжить радянських людей, приписуючи їм тавро "ворів", тощо.

Влітку 1976 року РУДЕНКО на друкарській машинці розмножив цей документ в трьох машинописних примірниках, один з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Про місце знаходження двох інших примірників РУДЕНКО показань не дав.

В 1974-1976 роках РУДЕНКО виготовив ворожі анти-радянські пасквілі під назвами "Прощай, Маркс!" і "Здравствуй, Кенз!", які скомпонував у один ворожий документ під загальною назвою "Экономические монологи". В цьому документі він з ворожих радянському суспільству позицій, під виглядом критики марксизму, звів злісні наклепи на радянську дійсність, радянський народ, діяльність Радянського уряду та КПРС. Робить спробу ревізувати вчення марксизму-ленінізму, практичну діяльність КПРС і Радянського уряду, опо-

рочити історичний досвід радянського народу в будівництві комунізму. Протягуючи буржуазні концепції, закликає до реставрації капіталізму у нашій країні. Намагаючись опорожити КПРС, стверджує, що серед окремих так званих "дисидентів" саме тільки слово "комуніст" нібито викликає у свідомості "гіркі думки про концтабори і тюрми", що у марксистів буцімто немає філософії, а марксизм неначе породжує застій і занепад виробництва і сам комунізм перетворюється в "бесплідну утопію". Робить ворожий нашому суспільству висновок про те, що марксизм неначе несе людям "рабство". Також робить спробу довести, що радянський народ йде "до знедолення", а радянське суспільство "котиться" до "колоніального ярма". Вихваляючи капіталістичний лад країн Заходу, наклепницьки твердить, що начебто тільки "капіталізм і буржуазна демократія" здібні забезпечити "свободу особи та високий рівень виробництва".

На початку 1975 року попередній варіант цього ворожого документа РУДЕНКО з допомогою своєї дружини - РУДЕНКО Р.О. розмножив на власній друкарській машинці не менше як у 5 примірниках, з яких 3 примірники тоді ж, в 1975 році, розповсюдив - передав для ознайомлення мешканцям м. Москви САХАРОВУ, ТУРЧИНУ і ТВЕРДОХЛІБОВУ. З цим документом в згаданий період він також ознайомив в м. Києві свого сина - РУДЕНКА О.М.

В 1975-1976 роках він виготовив остаточний варіант цього антирадянського документа і особисто у себе вдома на власній машинці розмножив не менше як у 9 примірниках. Тоді ж текст машинопису "Экономические монологи" особисто перефотографував власним фотоапаратом "Зенит-Е" на фотоплівку, з якої виготовив три примірники фотовідбитків цього документа. У квітні 1976 року вісім машинописних примірників і три примірники фотовідбитків "Экономических монологов" РУДЕНКО особисто розповсюдив у м. Москві: по

одному примірнику машинопису передав для ознайомлення ГРИГОРЕНКУ П.Г. і ОРЛОВУ Ю.Ф., а 6 примірників машинопису та 3 примірники фотовідбитків - особам, прізвища яких не назвав.

З одним машинописним примірником остаточного варіанту "Экономических монологов" у грудні 1976 року - січні 1977 року він знайомив у себе в квартирі БЕРДНИКА О.П.

П'ять машинописних примірників "Экономических монологов" та машинописний примірник складової частини цього документа - так званої книги першої "Прощай, Маркс!", а також рукопис усього документа "Экономические монологи" РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуків 18 квітня 1975 року, 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року.

Антирадянський документ "Экономические монологи" потрапив на Захід і використовується там у підіривних акціях проти Радянського Союзу. Зокрема, 26 листопада 1976 року націоналістична газета "Свобода" /м. Нью-Йорк, США/ помістила рецензію на цей документ і повідомила, що "повний текст праці... появиться у видавництві "Сучасність". Про цей ворожий документ неодноразово велись передачі антирадянської закордонної радіостанції "Свобода".

РУДЕНКО для використання в своїй злочинній діяльності у серпні 1976 року одержав від мешканця міста Москви ГРИГОРЕНКА П.Г. рукопис його антирадянського документа під назвою "Предисловие"; в якому з ворожих позицій зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, вчення марксизму-ленізму, практику побудови соціалізму в СРСР та інших країнах, робиться спроба охаяти весь революційний шлях і практичну діяльність

КПСР. З цього рукопису РУДЕНКО тоді ж, у серпні 1976 року, вдома, на власній друкарській машинці виготовив вісім машинописних примірників, більшість з яких розповсюдив, три примірники тоді ж передав ГРИГОРЕНКУ П.Г., три - вручив у 1976 році для ознайомлення у м. Москві особам, назвати яких відмовився, один - приєднав, як передмову, до свого антирадянського документа "Экономические монологи", а останній зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

З примірником "Предисловия", який приєднав до свого документа "Экономические монологи", в кінці грудня 1976 року - січні 1977 року у себе на квартирі РУДЕНКО ознайомив БЕРДНИКА О.П. Цей примірник разом з "Економічними монологами" вилучено під час обшуку у РУДЕНКА 5 лютого 1977 року.

Згаданий антирадянський документ "Предисловие" - потрапив на Захід і використовується там у ворожих акціях проти Радянського Союзу, зокрема, розповсюджений на сторінках січневого випуску 1977 року націоналістичного журналу "Сучасність", який видається в м. Мюнхені /ФРН/. Про цей документ велись неодноразово передачі закордонною антирадянською радіостанцією "Свобода".

У квітні-жовтні 1976 року РУДЕНКО виготовив документ під назвою "Тносис і сучасність", в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі він намагається ревізувати марксистське-ленінське вчення, наклепницьки твердить, що в Радянському Союзі нібито існує тоталітарний режим, при якому буцімто знищують людей за "переко-нання", тощо.

Тоді ж, у 1976 році, з рукопису згаданого до-

кумента у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив його для розповсюдження в її машинописних примірниках, які разом з рукописом зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

14 жовтня 1976 року РУДЕНКО виготовив ворожий документ під назвою "Не жelaешь быть подлецом - в тюрьму!", в якому, захищаючи заарештованого органами прокуратури м. Києва за кримінальні злочини КОВТУНЕНКА, звів злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. Паплюжачи радянську дійсність і називаючи Україну "багато-страдальною", твердить, що в нашій країні нібито існують беззаконня і свавілля, наклепницьки вказує, що Радянська влада начебто використала "розкуркулювання" та нібито штучно створений в 1933 році голод на Україні для знищення "кожного четвертого" українця. Крайими синами України називає засуджених за антирадянську діяльність МОРОЗА, ЧОРНОВОЛА та інших.

В жовтні 1976 року для широкого поширення і передачі за кордон РУДЕНКО особисто у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив цей документ у 20 примірниках, після чого наприкінці 1976 року 19 примірників відвіз до м. Москви, де по примірнику передав для ознайомлення мешканцям м. Москви ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ГІНЗБУРГУ, АЛЕКСЄЄВІЙ та ВЕЛІКАНОВІЙ, а решту примірників з додатками розповсюдив серед іноземних кореспондентів та інших незнайомих йому осіб біля лялькового театру. Тоді ж в м. Москві один примірник цього документа передав для ознайомлення ОРЛОВУ.

Один машинописний примірник згаданого документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Текст цього ворожого документа РУДЕНКА, потрапивши за кордон, використовується в підривних акціях проти СРСР, неодноразово передавався на Радянський Союз воро-

жими закордонними радіостанціями, а також був опублікований на Заході в антирадянській націоналістичній пресі, зокрема, 16 грудня 1976 року в газеті "Свобода" /м. Мюнхен, ФРН/ і 19 грудня 1976 року в газеті "Українське слово" /м. Париж, Франція/.

14 листопада 1976 року РУДЕНКО виготовив ворожий документ під назвою "К людям доброй воли", в якому з антирадянських націоналістичних позицій звів злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, КПРС та Радянський уряд. Зокрема, в цьому документі він, прикриваючи свою антирадянську діяльність нібито "боротьбою за права людини", охає національну політику КПРС і Радянського уряду, наклепницьки твердить, що на Україні начебто проводиться насильницька "русифікація", що у "його народу" відсутнє "гучне слово", нав'язує читачеві ворожі націоналістичні погляди відносно братнього союзу України з Росією і при цьому наклепницьки твердить, що в нашій країні нібито існує "великодержавний шовінізм", свавідля та беззаконня по відношенню до осіб, які були засуджені за антирадянську діяльність, що ці особи засуджені неначе безпідставно.

В другій половині листопада 1976 року цей наклепницький документ РУДЕНКО особисто у себе вдома на власній друкарській машинці розмножив у 11 примірниках, додав до кожного з них по одній виготовлених ним фотографії, на яких зображено купу каміння на фоні творів класиків марксизму-ленінізму, з його цинічним написом: "Каміння замість хліба", і розповсюдив: у листопаді 1976 року ознайомив з ним у себе на квартирі БЕРДНИКА і МЕШКО і тоді ж передав для ознайомлення один машинописний примірник МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, які цей примірник документа повернули йому у січні 1977 року. У листопаді-грудні 1976 року 7 машинописних примірників документа "К людям доброй воли" РУДЕНКО відвіз до м. Москви, де розповсюдив, передав-

передавши для ознайомлення разом з зазначеним додатком /фотографією/ ОРЛОВУ, ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ГІНЗБУРГУ та іншим особам, прізвища яких не назвав.

Рукопис і 4 машинописних примірники цього документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року.

28 грудня 1976 року він виготовив документ у вигляді листа до органів прокуратури міст Москви та Києва, в якому звів наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі, скаржучись на начебто безпідставно проведені 23 грудня 1976 року обшуки у нього та в інших осіб, наклепницьки стверджує, що в нашій країні нібито існує беззаконня, шовінізм, знущання з соціалістичної законності та мають місце поправлення прав людини, суверенітету України з боку радянських органів правопорядку і правосуддя, які буцімто замінили закони "правопорядком доісторичних часів, де панувало не право правого, а полувіріяче право сильного".

Тоді ж, 28 грудня 1976 року, РУДЕНКО особисто в себе вдома розмножив цей наклепницький документ з допомогою копіювального паперу в трьох примірниках, два з яких надіслав відповідно до органів прокуратури міст Москви і Києва.

На початку січня 1977 року для подальшого поширення цього наклепницького документа через особу, прізвище якої назвати відмовився, з рукопису виготовив 4 машинописні примірники і тоді ж розповсюдив їх: один примірник передав для ознайомлення МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, один примірник — МЕШКО, а у себе на квартирі ознайомив з текстом цього документа БЕРДНИКА.

Два машинописні примірники вказаного наклепницького документа РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Поруч з цим, РУДЕНКО з метою підриву та ослаблення Радянської влади для використання в своїй антирадянській діяльності зберігав інші антирадянські та наклепницькі документи, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

В різний час, на протязі 1972-1977 років, він одержав в місті Києві від БЕРДНИКА О.П. ряд ворожих документів, в яких зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, і з вказаною метою зберігав їх в своїй квартирі до вилучення під час обшуків 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року.

За зазначених обставин він зберігав такі документи, одержані від БЕРДНИКА:

- Машинописний документ під назвою "Відкритий лист" на адресу Комітета державної безпеки при Раді Міністрів УРСР та партійних органів від 30 квітня 1972 року. В цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки на діяльність державних органів, на радянську дійсність;

- Машинописний документ у вигляді так званого "Відкритого листа" БЕРДНИКА від 17 березня 1973 року на ім'я керівників КПРС, Радянського уряду. В документі містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, стверджується, що людину в нашій країні нібито можна з дозволу органів влади "...вбити, репресувати та посадити в психіатричну лікарню...", тощо;

- Машинописний документ у вигляді так званого "Открытого письма" до партійних органів, в якому зводяться злісні наклепницькі вигадки на радянську дійсність, політику та діяльність КПРС. Зокрема, в ньому стверджується, що у нашій країні нібито існує деспотизм, насильство, шовінізм та цинізм, безвір'я і злочинство, всепоглинаюча бюрократизація життя, які руйнують країну, свідомість людей, що найближчі роки начебто будуть "...роками жорстоких катастроф, з якими не справиться ніякий з'їзд партії, ніякі інші надзвичайні становища";

- Машинописний ворожий документ під назвою "Открытое дружеское послание" у вигляді листа БЕРДНИКА до УІ з'їзду письменників СРСР. В цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в ньому паплюжиться радянська дійсність, діяльність КПРС та Радянського уряду в справі виховання радянської людини, стверджується, що в нашому суспільстві, яке, за твердженням автора, нічим не відрізняється від буржуазного, нібито існує "сутяжність і жадність, честолобство і жорстокість, ті ж деспотія та холопство, зрадництво і піянство, злочинство, розпутність та ханжество";

- Машинописний ворожий документ у вигляді віршів та прози під загальною назвою "Свята Україна". В ньому містяться злісні наклепницькі вигадки на становище України у складі братніх республік, радянську дійсність і закликається до створення шляхом збройної боротьби якоїсь іншої "Святої України", яка "прокидається", "...виходить з дрімоти", бо, за словами автора, "...реальність жахлива";

- Виготовлений БЕРДНИКОМ 26 грудня 1976 року і підписаний разом з МАТУСЕВИЧЕМ і МАРИНОВИЧЕМ документ у

вигляді заяви до Генерального Прокурора СРСР і до американських так званих "Комітета і Групи сприяння...", в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в ньому наклепницьки стверджується, що в Радянському Союзі нібито порушуються Конституція СРСР і основні права людини.

На початку літа 1976 року РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукописний документ у вигляді листа від 30 січня 1972 року визнаного психічно хворим КОВГАРА до "Громадянина слідчого". В ньому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки твердиться, що в нашій країні нібито існує беззаконня та переслідування за "думки".

РУДЕНКО тоді ж, у 1976 році, особисто для використання у своїй антирадянській діяльності на власній друкарській машинці виготовив два машинописні примірники цього документа та, крім того, з допомогою власного фотоапарату "Зенит-Е" сфотографував рукопис КОВГАРА і виготовив з нього фотоплівку.

Документ КОВГАРА в листопаді-грудні 1976 року РУДЕНКО вигористав у виготовленому ним антирадянському документі "Меморандум № І", а рукопис документа КОВГАРА і виготовлені зазначені два машинописні його примірники РУДЕНКО зберігав в своїй квартирі до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року. Фотоплівку з сфотографованим на ній рукописом КОВГАРА РУДЕНКО залишив на зберігання в місці, яке назвати відмовився.

На протязі 1976 року РУДЕНКО одержав по пошті та від осіб, яких не назвав, ряд антирадянських, наклеп-

ницьких документів, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, і з метою підризу та ослаблення Радянської влади зберігав їх в своїй квартирі до дня вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року і 5 лютого 1977 року. З вказаною метою за зазначених обставин він зберігав:

- Рукописний документ невстановленого автора у вигляді "Звернення" до українського відділення закордонної радіостанції "Голос Америки", в якому з ворожих націоналістичних позицій паплюжиться радянська дійсність, КПРС та Радянський уряд. Наклепницьки стверджується, що на Україні населення нібито терпить постійні матеріальні нестатки, переслідування, а комуністи своєю діяльністю досягли начебто того, що люди перестали вірити в "жодний комунізм";

- Рукописний документ у вигляді нотаток про так званий "Український національний фронт", в якому зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. В ньому, зокрема, стверджується, що український народ нібито "позбавлений прав свободно виявляти свою волю, свої прагнення", а в радянському суспільстві "попираються права людини і йде прискорена русифікація";

- Антирадянський рукописний документ засудженого за ворожу діяльність МОРОЗА - "Хроніка опору", в якому містяться наклепи на національну політику Радянської держави, стверджується, що Радянська держава нібито здійснює "руйнівну" роль щодо культури, народної творчості на Україні, твердиться, що внаслідок цього українець нашого часу начебто "до краю огрублений, зматеріалізований", робиться наклеп на становище робітничого класу в нашій країні, тощо;

-П'ять експонованих фотоплівок, на яких сфотографовано машинописний текст антирадянського документа ДЗЮБИ під назвою "Інтернаціоналізм чи русифікація?", який є злісним пасквілем на радянську дійсність, національну політику КПРС і практику комуністичного будівництва в СРСР, спрямований на підлив дружби братніх радянських народів, політики КПРС і Радянської держави та проти принципів пролетарського інтернаціоналізму;

- Антирадянську книгу під назвою "Українська інтелігенція під судом КГБ", видана в 1970 році за кордоном видавництвом "Сучасність", в якій з ворожих націоналістичних позицій зводяться наклепи на радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в книзі наклепницьки стверджується, що на Україні проводиться насильницька "русифікація", а також начебто проводяться масові репресії проти діячів української культури, студентів і робітників тільки за те, що "вони мали мужність виступати в обороні прав української мови і культури" та "протестували" проти "розгулу русифікації".

- Сорок перший випуск нелегальної ворожої збірки під назвою "Хроніка текущих событий" за серпень 1976 року, в якій зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад та радянське правосуддя,

В 1976 році РУДЕНКО одержав по пошті від особи, яку не назвав, рукопис антирадянського, наклепницького документа невідомого автора, що починається зі слів: "Федоренко Василь...". В цьому документі з ворожих націоналістичних позицій зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, стверджується, що Радянська влада нібито "калічить українську молодь, проводячи шалену русифікацію", а полі-

тика СРСР начебто "неправильна і антидемократична".

Тоді ж, у 1976 році, для розповсюдження і використання в своїй антирадянській діяльності, у себе вдома на власній друкарській машинці РУДЕНКО розмножив цей ворожий нашому суспільству документ в 6-ти примірниках, з яких три примірники віддрукував українською мовою, а три інші - російською мовою.

У листопаді 1976 року РУДЕНКО використав документ "Федоренко Василь..." у своїй злочинній діяльності при виготовленні антирадянського документа, так званого "Меморандуму № I".

Згадані п'ять машинописних примірників антирадянського документа "Федоренко Василь..." він зберігав у себе до дня вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В 1976 році РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукопис антирадянського документа, що починається зі слів: "17 листопада 1975 р. Приходько..." В цьому документі зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. Стверджується, зокрема, що в Радянському Союзі нібито "усе робиться, аби знищити національну свідомість" та "відлучити громадян від самостійного мислення". Радянський уряд начебто "шалено проводить русифікацію українців і переслідує українську мову".

Тоді ж, у 1976 році, РУДЕНКО у своїй квартирі на власній друкарській машинці з метою розповсюдження цього ворожого документа розмножив його в трьох примірниках.

В листопаді 1976 року він використав цей документ в своїй антирадянській діяльності при виготовленні ворожого документа, так званого "Меморандуму № 1". Два машинописних примірники документа "17 листопада 1975 р. Приходько..." він зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В 1976 році РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукопис антирадянського документа, що починається зі слів: "Тригорій Григорійович Прокопович...". В цьому документі зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, національну політику у нашій країні. Зокрема, наклепницьки стверджується, що визвольна місія Радянської Армії щодо Західної України у 1939 році нібито нічого доброго не принесла українцям, що Радянська влада начебто "заморозила усе галицьке життя". В документі вихваляється діяльність особи – учасника ОУН, яка неодноразово притягалась до кримінальної відповідальності за антирадянську діяльність.

Тоді ж, у 1976 році, РУДЕНКО на власній друкарській машинці розмножив цей ворожий документ в трьох примірниках, два з яких зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

Наприкінці вересня 1976 року РУДЕНКО отримав від МЕШКО О.Я. рукописний документ під назвою "Открытое письмо", в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Автор, виступаючи на захист особи, засудженої за антирадянську діяльність, зводить наклеп на радянське правосуддя, твердячи, що в нашій країні нібито не дотримуються конституційні норми, що сама Радянська держава начебто творить "преступления", а тому, мовляв, повинен появитися у Москві

"пам'ятник жертвам державного произвола". Цей наклепницький документ РУДЕНКО особисто на власній друкарській машинці розмножив у трьох примірниках, один з яких разом з рукописом віддав МЕШКО, а два інших зберігав у себе до дня їх вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

РУДЕНКО в листопаді 1976 року, перебуваючи в м. Москві, одержав від мешканця цього міста ТУРЧИНА В.Ф. дві фотоплівки з сфотографованим машинописним текстом його, ТУРЧИНА, антирадянського документа під назвою "Інерція страху", в якому з ворожих щодо радянського суспільства позицій зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, автор паплюжить існуючу в нашій країні соціально-політичну систему, наклепницьки твердить, що в радянському суспільстві нібито існує беззаконня, "централізована бюрократія", "зневага до основних прав людини", керівна роль КПРС порівнюється з "самодержавством" царської Росії, а більшовики начебто ведуть країну до "кровавого хаосу".

Згадані дві фотоплівки з сфотографованим на них антирадянським документом ТУРЧИНА "Інерція страху" РУДЕНКО привіз з Москви до Києва, де тоді ж, в листопаді 1976 року, через МАРИНОВИЧА і МАТУСЕВИЧА розмножив третю частину цього документа фотоспособом в трьох примірниках. На початку лютого 1977 року через особу, яку назвати відмовився, передав зазначені фотоплівки і два примірники фотовідбитків третьої частини "Інерції страху" ТУРЧИНУ. Один такий примірник зберігався у мешканця м. Василькова Київської області батька МАТУСЕВИЧА – МАТУСЕВИЧА І.П. до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

У листопаді 1976 року РУДЕНКО, перебуваючи в м. Москві, з вказаною метою, для використання в своїй ворожій діяльності одержав від ОРЛОВА Ю.Ф. /заарештований

по іншій справі/ антирадянський документ під назвою "Оценка влияния совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе, в части, касающейся прав человека в СССР", виготовлений від імені ОРЛОВА, ГІНЗБУРГА, ЩАРАНСЬКОГО та інших осіб. В цьому документі зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянську дійсність, демократичні основи нашого суспільства, зовнішню і внутрішню політику Радянської держави, стверджується, що в нашому суспільстві нібито існують беззаконня, практика "психіатричних репресій", переслідування людей "за переконання", тощо.

Тоді ж з вказаною метою від одержав в Москві від ОРЛОВА другий ворожий документ під назвою "Об образовании общественной группы содействия выполнению Хельсинкских соглашений в СССР", виготовлений від імені ОРЛОВА, ГІНЗБУРГА, ЩАРАНСЬКОГО та інших осіб. В документі, зокрема, йдеться про необхідність збору інформації про нібито існуючі в Радянській державі прояви "антигуманності", "примусового лікування з метою змінення думок, совісті, релігії, переконань" тощо та про передачу такої інформації за кордон. Крім того, одержав від ОРЛОВА наклепницький документ під назвою "Об образовании листовской группы содействия выполнению Хельсинкских соглашений", виготовлений від імені ВЕНЦЛОВА, ФІЛЬКЕНШТЕЙНА та інших осіб. В документі, зокрема, наклепницьки стверджується, що Радянська влада в Литві встановлена нібито не внаслідок прояви волі литовського народу, а начебто "внаслідок введення Радянських військ на її територію".

Тоді ж, у 1976 році, РУДЕНКО в своїй квартирі ознайомив з цими ворожими документами БЕРДНИКА і МЕШКО, а потім зберігав документи у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

19 грудня 1976 року він одержав від мешканця Вінницької області, психічнохворого ТЕРЕЛІ Й. рукопис

його наклепницького документа, що починається зі слів: "Закарпатська обл. Міжгірський р-н...". В цьому документі зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, радянську дійсність. В ньому робиться спроба опорочити діяльність Радянського уряду, стверджується, зокрема, що у нашій державі нібито існує беззаконня, переслідування віруючих і начебто в "СРСР було фізично знищено багато християн", які і в наш час нібито "піддаються гонінням і репресіям з боку властей".

В січні 1977 року РУДЕНКО використав цей документ при виготовленні ворожого документа під назвою "Меморандум № 3".

Згаданий документ, одержаний від ТЕРЕЛІ, РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В грудні 1976 року - січні 1977 року РУДЕНКО отримав від мешканця міста Одеси БАРЛАДЯНУ В. два тотожні за змістом рукописні ворожі документи у вигляді "заяви" на ім'я прокурора Одеської області, в яких зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, діяльність органів влади та правосуддя. Робиться спроба опорочити політику нашої країни з національного питання. Один з цих документів РУДЕНКО використав для виготовлення своєї так званої заяви в "захист" БАРЛАДЯНУ і зберігав його у себе до дня обшуку 23 грудня 1976 року. Другий примірник згаданого документа він передав МЕШКО для ознайомлення та зберігання, де документ було вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року.

В грудні 1976 року - лютому 1977 року РУДЕНКО

отримав від БАРЛАДЯНУ ще два тотожні за своїм змістом документи під назвою "До людей доброї волі", в яких з націоналістичних позицій зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад, стверджується, що у нашій країні нібито існує "...тягар колгоспно-кріпосного ярма", "...зверхність усього російського...", "...нелюдське суспільство...", в якому неначе немає демократії, а є тільки "свавілля". Один з цих документів РУДЕНКО зберігав у себе до дня вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року, а другий віддав БЕРДНИКУ О.П. для ознайомлення і передачі через ГРИГОРЕНКА чи ГІНЗБУРГА за кордон, в США, однак цей документ було вилучено у БЕРДНИКА під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В грудні 1976 року - січні 1977 року він одержав від мешканців м. Одеси СІРОГО Л.М. і СІРОЇ В.Л. ряд ворожих рукописних документів у вигляді їх "заяв" та "звернень" до різних радянських установ та урядів іноземних держав, а саме:

- "Обращение" до урядів США, Канади, Австралії, ФРН і Франції /на двох аркушах/;

- "Обращение" до урядів США, Англії, Канади та інших країн /на 15 аркушах/;

- Два тотожні за змістом документи під назвою "Письмо № 3" /кожний на 6 аркушах/;

- Документ, що починається зі слів: "Копия: ІВ/ХІ-76 г. Послано за № 769..." /на 5 аркушах/;

- Лист до урядів США, Англії, Канади, Австралії, ФРН і Франції /на 18 аркушах/;

- Текст, що починається зі слів: "ОВ и Р г. Одессы..." /на 6 аркушах/.

В цих документах зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в них зводяться наклепи на радянську дійсність, органи правосуддя, політику КПРС і Радянського уряду з національного питання тощо, стверджується, що Україна нібито "орусачується", а її народ неначебто "пригноблюється з більшою жорстокістю, ніж народи колоніальної Азії та Африки".

У січні 1977 року ворожі документи СІРОГО Л.М. і СІРОЇ В.Л., а саме: текст, що починається зі слів: "Копия: 18/XI-76 г. Послано за № 769..." на 5 аркушах; лист до урядів США, Англії, Канади, Австралії, ФРН і Франції на 18 аркушах та текст, що починається зі слів: "ОВ и Р. г. Одессы..." на 6 аркушах, РУДЕНКО розповсюдив, передавши для ознайомлення і зберігання МЕНШКО, в якій вони були вилучені під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Інші зазначені наклепницькі документи СІРОГО Л.М. і СІРОЇ В.Л. він зберігав у себе до вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

19 грудня 1976 року РУДЕНКО одержав від мешканки м. Києва СВИТЛИЧНОЇ Н.О. рукопис її антирадянського документа у вигляді листа до так званої "Української групи сприяння виконанню Хельсинських угод" та до партійних

органів. В цьому документі зводяться злісні наклепи на радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки стверджується, що у нашій країні нібито існує "суцільна девальвація людської гідності", а Радянська держава начебто є "найбільшим в світі, найдосконалішим і наймогутнішим в світі концтабором". Цей антирадянський документ РУДЕНКО зберігав у себе до 20 грудня 1976 року.

У січні 1977 року він одержав від МАРИНОВИЧА М.Ф. копію рукописного антирадянського документа СВІТЛИЧНОЇ Н.О. у вигляді "листа" до так званої "Української групи сприяння виконанню Хельсінкських угод" і до партійних органів, який за своїм змістом тотожний з таким же документом, який РУДЕНКО отримав 19 грудня 1976 року від СВІТЛИЧНОЇ.

Тоді ж, в січні 1977 року, цей ворожий документ РУДЕНКО передав для ознайомлення і зберігання мешканці м. Києва МЕШКО О.Я., де його було вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року.

В кінці січня - на початку лютого 1977 року РУДЕНКО одержав від МАРИНОВИЧА ворожий документ під назвою "А как же иначе?", автором якого є Василь БАРЛАДЯНУ. В документі зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, зокрема, вказується, що у Радянському Союзі нібито душиться цивілізація, радянських людей автор документа називає "скотиною", наклепницьки стверджує, що начебто російський народ пригноблює українську націю, називає його колонізаторами, яких прийдеться виганяти - кулями та багнетами. Цей ворожий документ РУДЕНКО зберігав у себе, а потім розповсюдив, передавши для ознайомлення МЕШКО, де його було вилучено під час обшуку 5 лютого 1977 року.

На початку листопада 1976 року РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, рукописний антирадянський документ у вигляді так званого "Відкритого листа" до "Його Величності шахіншаху Ірану..." від імені 11 осіб, що відбувають покарання за антирадянську діяльність. Цей документ РУДЕНКО особисто розмножив на друкарській машинці в чотирьох примірниках для подальшого розповсюдження, зокрема, для ознайомлення з ним БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА. Ці примірники РУДЕНКО зберігав у себе до дня вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року, а рукопис цього документа розповсюдив, передавши БЕРДНИКУ для дальшого поширення.

В згаданому документі містяться злісні ворожі наклепи на зовнішню та внутрішню політику Радянського Союзу, які направлені на підриз добросусідських відносин між СРСР та Іраном. Зокрема, в документі вказується, що протягом багатьох років його автори "уважно слідкували за розвитком Ірану", з задоволенням дивились на "посилену розбудову" іранських збройних сил, розуміючи це, як "свідомість" того, що іранський уряд нібито передбачає "величезну небезпеку, що нависає на нього з півночі і намагається Московії протиставити потужну військову силу".

Автори "листа" відверто пишуть, що вони негативно відносяться до повернення в СРСР повтікавших в різний час до Ірану зрадників Батьківщини, зокрема Зосимова, називають видачу його Іраном радянським властям, ганебнішою акцією і вказують: "...ми не хотіли думати, що солідарність шаха Ірану у придушенні народу з московськими душителями свободи ще й у другій половині 70-х років доходила до спільної розправи над мужньою людиною, що, ризикуючи життям, намагалась вирватись з соціалістичного концтабору...", вказують, що для цього зрадника Батьківщини літак був начебто лише "...засобом подолання колючого дроту,

що оперезавши весь Радянський Союз, примусово утримував його у межах Союзу..."

В другій половині грудня 1976 року РУДЕНКО одержав від особи, яку не назвав, два тотожні за змістом примірники так званого "Бюлетеня Совета родственников узников евангельских христиан-баптистов в СССР" № 37 за 1976 рік, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Ці документи направлені на розпалювання черед віруючих релігійного психозу і компрометацію радянського законодавства про релігійні культу. Зокрема, наклепницьки стверджується, що нібито в нашії країні під виглядом атеїстичної пропаганди проходить грубе порушення конституційних прав і свобод, "ццькування" віруючих аж до їх фізичного знищення, яке начебто санкціоноване органами влади.

Ці ворожі документи він зберігав у себе до дня їх вилучення під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В жовтні-листопаді 1976 року РУДЕНКО, спілкуючись з особами, що раніше були засуджені за особливо небезпечні державні злочини, та іншими відщепенцями, які активно виступають проти соціалістичного ладу, став підшукувати більш активні форми проведення боротьби проти Радянської влади з метою її підриву та ослаблення. 11 листопада того ж року під час перебування у м. Москві разом з душевнохворим ГРИГОРЕНКОМ П.Г. виготовив і підписав "Сообщение" про створення так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсінкських угод". Текст згаданого "Сообщения" РУДЕНКО передав в той же день в квартирі ГІНЗБУРГА в м. Москві кореспонденту західнонімецького телебачення Бернду Нільсен-Штоккбі, і вже 17 листопада 1976 року націоналістична газета "Свобода" /м.Нью-Йорк, США/ на своїх сторінках помістила повідомлення про згадану так звану "групу", оголошену РУДЕНКОМ.

Після цього РУДЕНКО своє істинне нутро, свою антирадянську діяльність став прикривати личиною "борця за права людини", удаваним "сприянням" виконанню Хельсінкських угод. В той же період він в м. Києві особисто від свого імені та від імені вороже настроєних своїх однодумців виготовив, розмножив та розповсюдив ворожі радянському суспільству документи – так звані "Декларацію" і "Меморандум № I", в яких зводяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад.

В так званій "Декларації" наклепницьки стверджується, що на Україні начебто порушуються "Загальна Декларація прав людини" та гуманітарні статті, прийняті в 1975 році Хельсінкською нарадою, що в Радянському Союзі нібито існує і дедалі зростає бюрократизація державного життя, тощо.

В антирадянському документі під назвою "Меморандум № I" з буржуазно-націоналістичних, ворожих радянському суспільству позицій вказується, що в Радянському Союзі нібито "проводяться репресії проти борців за громадські права", що Україна за часів Радянської влади "стала ареною геноциду і етноциду", що на Україні, внаслідок нібито штучного створення органами Радянської влади голоду, свідомо знищено в 1930–1933 роках "не менше десяти мільйонів українців". Вихваляються українські буржуазні націоналісти, з сумом згадується, що в роки Великої Вітчизняної війни знищена "Українська повстанська армія", яка вела збройну боротьбу проти Радянської влади. Робиться спроба доказати, що в містах України притискується рідна мова, вказується, що буцімто "...до в'язниць і концтаборів почали кидати найталановитіших представників молодшої української інтелігенції". В документі протягується ідея відокремлення України від Радянського Союзу, робиться спроба виправдати антирадянську пропаганду і обвинуватити Радянський Союз в

порушенні прав людини і прав націй на самовизначення, в "придушенні" будь-яких проявів неросійських націй щодо самовизначення, твердиться, що начебто "закон в СРСР є пастка для наївних людей: він провокує, а не захищає від свавілля". В документі схвалюється діяльність осіб, засуджених за особливо небезпечні та інші державні злочини, робиться спроба підірвати авторитет СРСР на міжнародній арені, обвинуватити його в порушенні Хельсінкських угод та "Загальної Декларації прав людини". В документі висловлюється сподівання, що антирадянська діяльність РУДЕНКА та інших осіб, які проводять її під прикриттям удаваного "захисту прав людини", дістане підтримку з боку західних країн, їх преси і радіо.

На протязі листопада-грудня 1976 року РУДЕНКО на власній друкарській машинці розмножив в 15 примірниках "Декларацію" і в 20 примірниках "Меморандум № I". Крім того, тоді ж особисто, за допомогою власного фотоапарату фотографував сім разів обидва згадані документи, виготовивши три фотоплівки.

В листопаді-грудні 1976 року РУДЕНКО з тією ж метою широко розповсюдив ці антирадянські документи в місті Києві та за його межами, особисто ознайомив у своїй квартирі з "Декларацією" і "Меморандумом № I" БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА, обговорив з ними ці документи і по одному їх примірнику передав згаданим особам, які в різний час підписали їх. У другій половині листопада 1976 року в м. Чернігові РУДЕНКО особисто ознайомив з цими ж документами ЛУК'ЯНЕНКА і обвинуваченого по цій же справі ТИХОГО. При цьому обвинувачений ТИХИЙ, погодившись зі змістом та антирадянською спрямованістю "Декларації" та "Меморандуму № I", підписав їх. Ці документи підписав і ЛУК'ЯНЕНКО. Тоді ж ТИХИЙ передав РУДЕНКУ машинописний примірник своєї заяви до Прокурора УРСР про нібито безпідставне його /ТИХОГО/ засудження в 1957 році та начебто не-

законний обшук у нього влітку 1976 року і запропонував РУДЕНКУ використати цю заяву при остаточній доробці анти-радянського документа - "Меморандуму № I", з ним РУДЕНКО погодився і згодом, повернувшись до Києва, згідно зі згаданою домовленістю, використав зазначену заяву ТИХОГО при доробці "Меморандуму № I". В грудні 1976 року у себе вдома ознайомив з "Меморандумом № I" мешканця м. Одеси БАРЛАДЯНУ.

Одну фотоплівку, на якій було тричі сфотографовано "Декларацію" і "Меморандум № I", РУДЕНКО в листопаді 1976 року передав МАРИНОВИЧУ і МАТУСЕВИЧУ для поширення і зберігання. Дві інші фотоплівки з текстом згаданих документів РУДЕНКО повіз до міста Комунарська Ворошиловградської області, де мав намір одну з них передати на зберігання ТИХОМУ, якого він туди викликав з Донецької області телеграфом. Одначе, з обставин, які не залежали від РУДЕНКА, цей намір він не зміг здійснити - під час особистого обшуку в Комунарську 25 грудня 1976 року обидві плівки у нього були вилучені.

Крім того, в листопаді 1976 року РУДЕНКО через МЕШКО ознайомив з документами "Декларація" і "Меморандум № I" мешканця Львівської області КАНДИБУ, якому МЕШКО залишила тоді примірник "Декларації" /цей документ, а також "Меморандум № I" за КАНДИБУ підписала МЕШКО/. Із виготовлених та розмножених ним документів РУДЕНКО з тією ж метою зберігав у себе рукопис і п'ять машинописних примірників "Декларації", рукопис і шість машинописних примірників "Меморандуму № I", а також фотоплівки з сфотографованими на них шість разів текстами цих документів. Зазначене в нього вилучене під час обшуків 23-25 грудня 1976 року та 5 лютого 1977 року.

В грудні 1976 року РУДЕНКО передав БЕРДНИКУ не менше п'яти примірників "Декларації" та "Меморандуму № I"

і доручив йому поширити ці ворожі документи - відвезти до Москви і передати там їх для ознайомлення і підписання ГРИГОРЕНКУ і СТРОКАТОВІЙ, а також для ознайомлення іншим особам з кола його знайомих-однодумців та для подальшого поширення згаданих документів за кордоном на Заході через посольство США, Канади, Італії та інших капіталістичних країн. Згідно з цим дорученням РУДЕНКА, БЕРДНИК ознайомив у Москві з "Декларацією" і "Меморандумом № 1" ГРИГОРЕНКА і СТРОКАТОВУ /вони підписали тоді ці документи/, а також ГІНЗБУРГА і АЛЕКСЄЄВУ. По примірнику "Декларації" і "Меморандуму № 1" залишилися у СТРОКАТОВОЇ і АЛЕКСЄЄВОЇ, а інші декілька примірників БЕРДНИК, виконуючи доручення РУДЕНКА про передачу названих документів за кордон, передав ГІНЗБУРГУ для подальшої передачі на Захід через посольство США у Москві.

Виготовлені за згаданих обставин РУДЕНКОМ і передані ним через інших осіб за кордон на Захід ворожі документи "Декларація" і "Меморандум № 1" набули там поширення, активно використовуються націоналістичними ватажками, в закордонній буржуазній пресі, в антирадянських передачах західних радіостанцій, тощо, для паплюження соціалізму, соціалістичної демократії перед громадкістю світу, для обману народів несоціалістичних країн. Ці ж документи неодноразово використовувались в підривних акціях проти СРСР антирадянськими центрами за кордоном, зокрема, в буржуазній пресі, в ворожих передачах на Радянський Союз західними радіостанціями "Свобода", "Німецька хвиля" та іншими, а також були надіслані закордонними буржуазними націоналістами до місії Української РСР в США та розіслані ними з Вашингтону в капіталістичні та інші країни, що були учасниками Європейської наради в Хельсінкі в 1975 році.

Активізуючи свою антирадянську діяльність, РУДЕНКО став на шлях прямого спілкування з закордонними націоналістами, які, оголосивши про створення так званого "Ва -

шінгтонського "Комітету по забезпеченню Хельсінкських гарантій на Україні" та прикриваючи своє справжнє обличчя личиною "борців за права людини в УРСР", проводять за кордоном ворожу діяльність, направлену на підрив і ослаблення встановленої в нашій країні соціально-політичної системи та авторитету СРСР на міжнародній арені.

21 листопада 1976 року РУДЕНКО, подаючи інформацію на запитання Богдана ЯСЕНЯ, який зателефонував йому з Вашингтона і назвав себе секретарем згаданого "комітету", звів злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, РУДЕНКО наклепницьки стверджував, що в Радянському Союзі нібито існують концтабори, засуджених за особливо небезпечні державні злочини буцімто тримають в надмірно суворому режимі, в жаклих умовах, на поганій їжі, майже голодними, часто помішають до карцерів. Звів наклеп на органи охорони здоров'я, вказуючи, що начебто в лікарнях погано годують психічнохворих, нібито за ними майже не доглядають і тримають в жаклих антисанітарних умовах.

Частину з цих ворожих вигадок РУДЕНКА було використано націоналістичними ватажками за кордоном у ворожій Радянському Союзі діяльності – розповсюджено в пресі, зокрема, 9 грудня 1976 року на сторінках націоналістичної газети "Свобода" /м. Нью-Йорк, США/.

Текст згаданих антирадянських наклепницьких вигадок, які РУДЕНКО розповсюдив під час міжнародної телефонної розмови з ЯСЕНЕМ, було також повністю надруковано в січні 1977 року у США в перекладі на англійську мову в так званий "Доповіді" № I Вашингтонського "комітету" і широко розповсюджено на Заході.

З метою укріплення і розширення ворожих зв'язків зі згаданим Вашінгтонським так званим "Комітетом" та можливого встановлення злочинних контактів з американським консульством у м. Києві для передачі через це консульство на Захід антирадянських та наклепницьких матеріалів, РУДЕНКО 21 грудня 1976 року написав до Богдана ЯСЕНЯ листа, в якому висловив подяку за "моральну підтримку" з боку "українців Америки" і повідомив про своє бажання встановити з американським консульством у Києві /"на основі приватного спілкування людей"/ зв'язки з метою передачі на Захід документів з інформацією про нібито існуюче порушення прав людини на Україні. Просив ЯСЕНЯ сприяти в налагодженні контактів зі згаданим консульством. Вказав, що надсилав ЯСЕНЮ "кілька листів /Н.СВІТЛИЧНОЇ, І.ГЕЛЯ, лист II політ'язнів до шахіншаха Ірану, лист дружини художника П.В. РУБАНА/...", а також "трагічні сторінки із Бюлетня євангельських христіан-баптістів..."

До свого листа Богдану ЯСЕНЮ РУДЕНКО додав перелічені ним матеріали, а саме описані вище в цій постанові:

- антирадянський документ у вигляді так званого "Відкритого листа" до "Його Величності Шахіншаху Ірану" від імені II осіб, що відбувають покарання за антирадянську діяльність;

- антирадянський документ СВІТЛИЧНОЇ Н.О. у вигляді її листа до так званої "Української групи сприяння..." та до партійних органів;

- три аркуші з так званого "Бюлетня... євангель-

ських христіан-баптістів" № 37 за 1976 рік, на яких містяться злісні наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, направлені на розпалювання серед віруючих релігійного психозу, тощо.

Крім того, РУДЕНКО додав до листа ЯСЕНЮ ідейно-шкідливі документи у вигляді листів засудженого за антирадянську діяльність ГЕЛЯ та дружини заарештованого за кримінальний злочин РУБАНА П.В. - РУБАН Л.

Тоді ж, в грудні 1976 року, РУДЕНКО передав згаданий лист до ЯСЕНЯ і додані до листа антирадянські та ідейно-шкідливі матеріали БЕРДНИКУ О.П. для ознайомлення і передачі через ГРИГОРЕНКА та ОРЛОВА в посольство США в Москві з метою поширення цих документів на Заході і використання їх там ворожою пропагандою в підривній роботі проти СРСР. Довести цей злочинний, антирадянський намір по передачі за кордон ворожих матеріалів до кінця РУДЕНКУ з причин, які від нього не залежали, не вдалось, бо всі вказані документи були вилучені у БЕРДНИКА під час обшуку 23 грудня 1976 року.

В кінці листопада 1976 року РУДЕНКО, перебуваючи в м. Москві, взяв участь у виготовленні разом з ОРЛОВИМ, САХАРОВИМ й іншими ворожого антирадянського документа у вигляді так званого "послання" "Главам правительств стран-участниц Хельсинкского соглашения", доручивши ГРИГОРЕНКУ підписати цей документ за нього /РУДЕНКА/.

В згаданому документі, виступаючи на захист зрадника Батьківщини ЗОСИМОВА, РУДЕНКО і інші співавтори виправдовують його злочин, зводять злісні наклепницькі вигадки, які порочать радянський державний і суспільний лад, роблять

спробу опорочити внутрішню і зовнішню політику Радянської держави.

В першій половині грудня 1976 року РУДЕНКО виготовив рукопис та двадцять машинописних примірників документа – так званого "Протокола № I засідання Української Групи Сприяння...", в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки твердиться, що в Радянському Союзі нібито існують "позасудові переслідування осіб, підозрюваних в інакшесудиманні, та інакшесудимачих". Тоді ж розповсюдив цей документ – по одному машинописному примірнику передав БЕРДНИКУ, МЕШКО, МАТУСЕВИЧУ і МАРИНОВИЧУ, а в середині грудня 1976 року через двох останніх ознайомив з цим документом і мешканця м. Чернігова ЛУК'ЯНЕНКА. Враховуючи зауваження ЛУК'ЯНЕНКА про те, що цей документ може бути розцінений як відверто ворожий, РУДЕНКО не став його підписувати й поширювати далі, рукопис та 16 повних і один неповний примірник "Протокола № I" зберігав в своїй квартирі до вилучення під час обшуку 23-24 грудня 1976 року.

8 січня 1977 року РУДЕНКО, перебуваючи в місті Москві, разом з ГРИГОРЕНКОМ П.Г. на квартирі останнього виготовив у рукописі документ у вигляді "Звернення" до комуністичних партій США і Канади від імені членів так званої "Української групи сприяння виконанню Хельсінкських угод", в якому зводяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, в цьому документі наклепницьки стверджується, що в Радянському Союзі нібито мають місце порушення прав людини, проводяться безпідставні обшуки, під час яких начебто вилучаються матеріали тільки для того, щоб спалити їх на "жандармських вогнищах". При цьому робиться заклик до втручання у внутрішні справи СРСР.

Тоді ж з рукописом цього наклепницького документа РУДЕНКО у м. Москві ознайомив ОРЛОВА Ю.Ф., після чого разом з ГРИГОРЕНКОМ розмножив на друкарській машинці останнього вказаний документ в чотирьох примірниках, підписав його разом з ГРИГОРЕНКОМ і розповсюдив: 10 січня 1977 року у м. Москві один примірник передав іноземному кореспондентові і один примірник залишив ГРИГОРЕНКУ для передачі ОРЛОВУ Ю.Ф. Один примірник цього наклепницького документа РУДЕНКО відвіз до м. Києва, де у січні 1977 року ознайомив з ним БЕРДНИКА, МЕШКО, МАТУСЕВИЧА і МАРИНОВИЧА, які також підписали цей примірник. Один примірник документа тоді ж залишив самому ГРИГОРЕНКУ.

Зазначений примірник документа з підписами БЕРДНИКА, МЕШКО й інших осіб РУДЕНКО зберігав у себе до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

В другій половині січня 1977 року РУДЕНКО виготовив від імені так званої "Групи сприяння" в 4 примірниках антирадянський документ - "Меморандум № 2", який є злісним пасквілем на радянську дійсність і внутрішню політику КПРС і Радянського уряду. Документ написаний з ворожих буржуазно-націоналістичних позицій, спрямований на підризу дружби радянських народів, проти принципів пролетарського інтернаціоналізму. В ньому робиться спроба опорочити Радянський Союз і підірвати його авторитет на міжнародній арені. В цьому документі, зокрема, наклепницьки стверджується, що імперіалістичне минуле Росії висить чорною тінню "над народами" - союзниками. З відверто ворожих націоналістичних позицій твердиться, що реальний суверенітет братніх республік начебто "...перетворюється у протокольну умовність. А в останні роки шовіністично настроєні офіційні особи зневажливо відкидають навіть цю жалюгідну умовність..."

Поряд з наведеними вище антирадянськими наклепницькими вигадками, робиться спроба опорочити марксизм, вказу-

ється, що "...марксизм, як офіційна ідеологія Радянського Союзу...", нібито "дедалі виразніше втрачає свою привабливість...", союз братніх республік нашої країни іменується "формально-декларативним".

В документі робиться також спроба обвинувачувати Союз РСР в тому, що загроза нової світової війни ще не зникла.

В "Меморандумі № 2" зводяться, крім того, ворожі наклепницькі вигадки про те, що в нашій країні, зокрема, на Україні, начебто порушуються права людини, проводяться безпідставні переслідування громадян за "любов до України". З рукописом цього документа РУДЕНКО в січні 1977 року ознайомив мешканця міста Чернігова ЛУК'ЯНЕНКА, який на своїй власній машинці віддрукував кінцівку його тексту і обидва під ним підписались, а ЛУК'ЯНЕНКО, крім того, підписався за КАНДИБУ. Повернувшись до Києва, РУДЕНКО ознайомив з цим документом БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА та МЕШКО, які також підписались під його текстом, а за СТРОКАТОВУ підпис поставила МЕШКО. Кожній із названих осіб, які підписали документ, РУДЕНКО передав по одному його примірнику.

З метою подальшого поширення "Меморандуму № 2" РУДЕНКО з допомогою особи, яку назвати відмовився, розмножив документ ще в десяти примірниках, з яких чотири дав на зберігання МЕШКО, один залишив собі, а п'ять примірників 3 лютого 1977 року передав для виправлення помилок особі, яку не назвав.

З цієї ж метою РУДЕНКО запропонував МАРИНОВИЧУ перекласти документ на українську мову і, отримавши від останнього рукопис перекладу, зробленого СВІТЛИЧНОЮ Н.О., після відповідних правок, віддав його тій же особі для на-

друкування ще десяти примірників, однак одержав від неї п'ять примірників і рукопис. На одному з цих примірників ще раз зробив правки і віддав його БЕРДНИКУ для розмноження, поскільки мав намір їх відвезти до Москви і через ГРИГОРЕНКА передати за кордон на Захід для поширення. Згідно з цим дорученням БЕРДНИК розмножив "Меморандум № 2" у п'яти примірниках.

Виконати цей свій злочинний намір РУДЕНКО до кінця не зміг з незалежних від нього обставин, поскільки 5 лютого 1977 року був заарештований і тоді ж у нього було вилучено п'ять машинописних примірників згаданого документа, машинопис кінцівки його тексту з підписами зазначених в ньому осіб та рукопис цього ж документа, які він зберігав в своїй квартирі.

Примірники "Меморандуму № 2" були також вилучені у БЕРДНИКА та МЕШКО.

В другій половині січня 1977 року РУДЕНКО від імені тієї ж так званої "групи" виготовив українською і російською мовами рукописи ворожого документа "Меморандум № 3", в якому містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад. Зокрема, наклепницьки твердиться, що в нашій країні нібито мають місце беззаконня, свавілля, порушення прав людини, начебто людей притягають до кримінальної відповідальності тільки за те, що вони віруючі. При виготовленні використав одержані у другій половині грудня 1976 року від психічнохворого мешканця Вінницької області ТЕРЕЛІ матеріали нісенітного наклепницького змісту.

З рукописом цього документа в січні 1977 року РУДЕНКО ознайомив в місті Чернігові ЛУК'ЯНЕНКА, який на власній машинці віддрукував кінцівку тексту, обидва підписали документ, а ЛУК'ЯНЕНКО також підписався за КАНДИЄВ. Потім в Києві РУДЕНКО ознайомив з "Меморандумом № 3" БЕРДНИКА, МАТУСЕВИЧА, МАРИНОВИЧА і МЕШКО, які підписали документ, а за СТРОКАТОВУ підписалась МЕШКО.

Для використання у ворожій діяльності, в тому числі і для подальшого розповсюдження за допомогою

ГРИГОРЕНКА або ОРЛОВА, шляхом передачі через посольство США в Москві на Захід, у другій половині січня 1977 року РУДЕНКО розмножив "Меморандум № 3" через неназвану ним особу - виготовив 10 машинописних примірників цього документа російською мовою і п'ять машинописних примірників українською мовою. Тоді ж 5 примірників російською мовою повернув неназваній ним особі для виправлення помилок. Один машинописний примірник "Меморандума № 3" українською мовою РУДЕНКО після виправлення помилок передав БЕРДНИКУ для розмноження в п'яти машинописних примірниках. Цей примірник, а також виготовлені з нього БЕРДНИКОМ п'ять інших машинописних примірників "Меморандуму № 3" були вилучені у БЕРДНИКА, коли він 5 лютого 1977 року приніс їх до квартири РУДЕНКА, де провадився обшук. Чотири машинописні примірники "Меморандуму № 3" і рукопис цього документа російською мовою передав на зберігання МЕШКО, у якої вони, за винятком двох машинописних примірників, були вилучені під час обшуку 5 лютого 1977 року разом з дев'ятьма фотовідбитками машинописних примірників "Меморандуму № 3" російською мовою.

П'ять машинописних примірників "Меморандуму № 3", машинописну кінцівку тексту цього документа з підписами зазначених в ньому осіб і рукопис цього документа РУДЕНКО зберігав у своїй квартирі до вилучення під час обшуку 5 лютого 1977 року.

Здійснити до кінця свій злочинний намір щодо передачі примірників цього ворожого документа за допомогою ОРЛОВА чи ГРИГОРЕНКА на Захід для використання в антирадянській діяльності РУДЕНКУ не вдалося з причин, які від нього не залежали, в зв'язку з його арештом 5 лютого 1977 року, -

тобто в скоєнні злочинів, передбачених ст. 62 ч. I КК УРСР і ст. 70 ч. I КК РРФСР.

Як вказано вище, РУДЕНКО під час перебування в м. Москві на протязі 1974-1977 років, з метою підриву і ослаблення Радянської влади, займався виготовленням, зберіганням та розповсюдженням ворожих антирадянських наклепницьких документів, які містять наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, а саме:

- в 1974 році передав в м. Москві для ознайомлення САХАРОВУ А.Д. і ТУРЧИНУ В.Ф. по примірнику машинописного документа "Енергія прогресу";

- в квітні 1976 року розповсюдив в м. Москві 8 машинописних примірників і 4 примірники фотовідбитків документа "Экономические монологи", зокрема, по примірнику машинопису вручив ГРИГОРЕНКУ П.Г. і ОРЛОВУ Ю.Ф., а решту - іншим особам, прізвиза яких не назвав; в 1975 році передав для ознайомлення у м. Москві три машинописні примірники попереднього варіанту цього ж ворожого документа ТУРЧИНУ, САХАРОВУ і ТВЕРДОХЛЄБОВУ;

- в 1976 році розповсюдив в м. Москві три примірники машинописного документа, так званого "Предисловия" ГРИГОРЕНКА П.Г., вручивши їх особам, яких не назвав;

- в жовтні 1976 року розповсюдив в м. Москві 19 машинописних примірників документа "Не желаешь быть подлецом - в тюрьму!", передавши, зокрема, по примірнику ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ГИНЗБУРГУ, АЛЕКСЕЄВИЙ, ВЕЛІКАНОВИЙ, а решту розповсюдив серед іноземних кореспондентів та інших не знайомих йому осіб біля лялькового театру. Тоді ж в Москві один примірник цього документа передав для ознайомлення ОРЛОВУ;

- в листопаді-грудні 1976 року розповсюдив у м. Москві 7 машинописних примірників документа "К людям доброй

воли", передавши для ознайомлення ОРЛОВУ, ГРИГОРЕНКУ, ТУРЧИНУ, ГІНЗБУРГУ та іншим особам, прізвища яких не назвав;

- в листопаді 1976 року одержав в м. Москві від ТУРЧИНА і деякий час зберігав там при собі дві фотоплівки з машинописним текстом документа ТУРЧИНА "Інерція страху"; на початку 1977 року через особу, яку не назвав, передав ТУРЧИНУ ці плівки та два примірники фотовідбитків частини "Інерції страху";

- тоді ж, в листопаді, одержав в Москві від ОРЛОВА Ю.Ф. і деякий час зберігав при собі машинописні документи: "Об образовании Общественной группы содействия выполнению Хельсинкских соглашений в СССР", "Оценка влияния Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе в части, касающейся прав человека в СССР" і "Об образовании литовской группы содействия выполнению Хельсинкских соглашений";

- в грудні 1976 року розповсюдив в м. Москві через БЕРДНИКА О.П. не менше, як по 5 примірників так званої "Декларації Української групи..." та "Меморандуму № I", ознайомивши з ними, зокрема, ГРИГОРЕНКА, СТРОКАТОВУ, ГІНЗБУРГА і АЛЕКСЄЄВУ, після чого залишив по примірнику СТРОКАТОВІЙ і АЛЕКСЄЄВІЙ, а решту передав ГІНЗБУРГУ для подальшого поширення за кордоном через посольство США в Москві;

- в листопаді 1976 року, перебуваючи в Москві, разом з ОРЛОВИМ, САХАРОВИМ й іншими особами взяв участь у виготовленні так званого "послання" "Главам правительств стран-участниц Хельсинкского соглашения", доручивши ГРИГОРЕНКУ підписати цей документ за нього /РУДЕНКА/;

- 8 січня 1977 року в м. Москві разом з ГРИГОРЕНКОМ

виготовив рукопис так званого "Звернення" до комуністичних партій США і Канади від імені членів так званої "Української громадської групи сприяння виконанню Хельсінкських угод";

- тоді ж з рукописом цього документа ознайомив в м. Москві ОРЛОВА, після чого разом з ГРИГОРЕНКОМ розмножив на друкарській машинці останнього вказаний документ в чотирьох примірниках, підписав його разом з ГРИГОРЕНКОМ і розповсюдив: 10 січня 1977 року один примірник згаданого "Звернення" передав іноземному кореспондентові, а один залишив ГРИГОРЕНКУ для передачі ОРЛОВУ. Крім того, залишив ГРИГОРЕНКУ ще один примірник згаданого "Звернення", -

тобто в скоєнні злочинів, передбачених ст. 70 ч. I КК РРФСР.

Як вказано вище, всі інші перелічені в цій постанові дії по виготовленню, зберіганню, розповсюдженню з метою підриву і ослаблення Радянської влади ворожих антирадянських та наклепницьких документів, в яких містяться наклепницькі вигадки, що порочать радянський державний і суспільний лад, поширення таких же самих вигадок в усній формі, вчинені РУДЕНКОМ на території УРСР, -

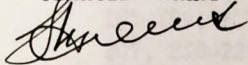
тобто в скоєнні злочинів, передбачених ст. 62 ч. I КК УРСР.

Відповідно до ст. 225 КПК УРСР кримінальну справу № 94 по обвинуваченню ТИХОГО Олексія Івановича і

РУДЕНКА Миколи Даниловича разом з обвинувальним висновком надіслати прокуророві Донецької області.

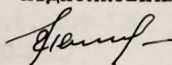
Обвинувальний висновок складено 26го травня 1977 року в місті Донецьку.

НАЧАЛЬНИК СЛІДЧОГО
ВІДДІЛЕННЯ УКДБ ПРИ
РМ УРСР ПО ДОНЕЦЬКІЙ
ОБЛАСТІ МАЙОР

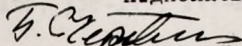
НАГОВІЩИН

НАЧАЛЬНИК ВІДДІЛЕННЯ
СЛІДЧОГО ВІДДІЛУ КДБ
ПРИ РМ УРСР
ПІДПОЛКОВНИК

НЕЧЕПОРЕНКО

СТАРШИЙ СЛІДЧИЙ В
ОСОБЛИВО ВАЖЛИВИХ
СПРАВАХ СЛІДВІДДІЛУ
КДБ ПРИ РМ УРСР
ПІДПОЛКОВНИК

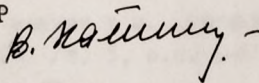

ЧОРНИЙ

З Г О Д Е Н:

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛІННЯ КДБ ПРИ РМ
УРСР ПО ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

КАПАЩИН